

BİZDEN HABERLER

KOÇ TOPLULUĞU'NUN AYLIK DERGİSİ

Aralık 2008 Sayı: 365

Ordu'dan çıkan mesaj:
"Bu dönemi
el ele, hep birlikte
atlatacağız"

30 YTL'YE EV, ARABA, LCD TV!

Parolu kartlarla yapılan alışverişlerin her 30 YTL'si
bir çekiliş hakkı, her 30 YTL yeni bir şans. Hem de ne şans!
Regnum Elitkent'te 2 daire, 2 Ford Focus, 2 Fiat Linea
ve tam 100 Beko LCD TV!

FIAT LINEA

REGNUM'DAN 4+1

FORD FOCUS

82 EKŞAN BEKO LCD TV

İşte kampanyaya katılan paro üyesi işyerleri:

"Paro Çekiliş Kampanyası", Tanı Pazarlama ve İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından 24.11.2008 - 24.12.2008 tarihleri arasında Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 19.11.2008 tarih ve B.07.1.MPI.0.13.00.02-401.02.99-2268-9897 sayılı izni ile düzenlenmektedir. Söz konusu tarihler arasında, üyelik bilgileri (kart no, isim, soyad, adres, doğum tarihi, en az 1 iletişim bilgisi) tam olarak sistemde kayıtlı olan parolu kart sahibi tüketiciler, paro üye işyerlerinde (kampanyaya katılan Arçelik, Arstü Mobilya, Avis, Aygaz, Beko, Divan, Fiat, Ford, Continental, Koç Allianz, Kotaş, Migros, Opet, Setur, Yamaha) parolu kartları ile toplamda yaptıkları her 30 YTL ve katları tutarındaki harcamaya 1 çekiliş hakkı kazanacaklardır. Çekiliş, 31.12.2008 saat 10:30'da Migros Ataşehir İstanbul (Turgut Özal Bulvarı No: 6 Ataşehir, İstanbul) adresinde noter huzurunda kura sonucu gerçekleştirilecektir. Çekilişte 2 kişiye 4+1 daire (Karaköy Sokakı Regnum Elitkent Sitesi 9B Blok Kat: 3 Daire: 7 ve Kat: 4 Daire: 9 Büyükcemre, İstanbul), 2 kişiye 2009 model FORD FOCUS MCA TREND 5K 1.6i 115 PS MB, 2 kişiye 2009 model Fiat Linea 1.4 77 Hp Fire Active DAB ABS AC Konfor Paketi, 100 kişiye Beko F 82-521 BS2HD SRS LCD TV hediye edilecektir. Alışveriş yapıldığı sırada üyelik bilgileri sistemde eksik olan (kart no, isim, soyad, adres, doğum tarihi, en az 1 iletişim bilgisi) parolu kart sahiplerine sistem tarafından çekiliş hakkı verilmeyecektir. Kart bilgisinin eksik olduğu katılımcıya bildirilecektir. Kampanya tarihleri arasında, yeni kart başvurusu yaparak kart alan tüketiciler, üyelik bilgilerini (kart no, isim, soyad, adres, doğum tarihi, en az 1 iletişim bilgisi) tam olarak sisteme kaydettikleri takdirde kampanyaya katılacaklardır. Kazanan talihi 07.01.2009 tarihinde Posta Gazetesi'nde ilan edilecektir. İkramiye kazanan asıl talihi 22.01.2009, yedek talihi 22.01.2009 tarihine kadar başvuru yapmaları gerekmektedir. Asıl ve yedek talihlere iadeli taahhütlü posta kanalıyla tebligat yapılacaktır. KDV ve ÖTV hariç tüm yasal yükümlülükler talihi tarafından ödenecektir. Bu kampanyaya 18 yaşından küçükler, Tanı Pazarlama ve İletişim Hizmetleri A.Ş., TSM Danışmanlık Organizasyon ve Pazarlama A.Ş. çalışanları katılamaz, katılmış ve kazanmış olsalar dahi ikramiyeleri verilmez. Ayrıntılı bilgi için www.paro.com.tr

paro

ARALIK | 2008**Küresel Vizyon**

- 4 Sihirli değnek Obama'nın elinde (mi?)
6 Türkiye, bölgesinin lideri mi?

Ayın Gündemi

- 9 Koç Holding kârlı ama temkinli
10 "Bu dönemi el ele, hep birlikte atlatacağız"
14 Tüpraş artık çeyrek asırlık

Marka Vizyon

- 16 Divan Oteli yenileniyor

Divan Sohbetleri

- 20 Hasan Pulur: "Divan Bar entelektüel bir statü demekti"

İletişim

- 22 "Hepimiz Türkçe konuşuyoruz ama..."

İçimizden Biri

- 24 Profesyonel bir gönüllü: Süleyman Kadioğlu

Sosyal Sorumluluk

- 26 Yaşamlar ölüm arasındaki kıl payı çizgi
28 Akin Öngör: "Çağdaş birey olmanın yolu insanlığa katkıdan geçer"

Stratejik Satınalma

- 30 Ortak Satınalma ile para, zaman, emek tasarrufu

Kültürel Vizyon

- 32 Dünyanın gözü bu projede

Birlikte Başarmak

- 34 Eyyüp Keskin: "Araştırın, geliştirin gerekirse değişin"

Hayata Dair

- 36 Kuzey kutbu ada oldu!

Spor Vizyon

- 38 Kismet Erkiner: "Çoğu zaman haklıyken davayı kaybediyoruz!"

Ford ile Yollarda

- 40 "Kendime koyduğum teşhis: Adrenalin bağımlılığı"

BİZDEN HABERLER
KOÇ TOPLULUĞU'NUN AYLIK DERGİSİ**Türkiye'yi bekleyen fırsatlar**

Küresel finans piyasalarında yaşanan gelişmelerin ortaya koyduğu zorlamalara karşı küçük büyük tüm şirketlerin tek bir reçetesi var: Kararlı bir yönetim yapısı kurmak ve karşılaşılabilecek riskleri doğru belirleyip doğru tedbirler almak. Ayakta kalmanın ve krizden güçle-

nerek çıkmanın bu önkoşullarını gerçekleştiren tüm şirketler, diğer taraftan da verimliliğe odaklanmayı göz ardı etmeden gerekli tasarruf tedbirlerini bir an önce almaya başlamalıdır. Bu ilkelere ışığında gerekli önlem ve hareket planlarını hayata geçiren Koç Topluluğu, 2008 yılının ilk dokuz ayında 2,5 milyar YTL kâr ederek, net kârını yüzde 61 oranında artırdı. Koç Topluluğu, uyguladığı tedbirler ve yeniden yapılandırma süreci doğrultusunda aldığı doğru kararlar sonucunda, başarı grafiğini önümüzdeki dönemlerde de artırmaya devam edecek.

Bu yıl 14'üncüsünü Ordu'nun Fatsa ilçesinde gerçekleştirdiğimiz Anadolu Buluşmaları'nda Karadeniz Bölgesi bayilerimizle el ele vererek yaşanan olumsuz gelişmeleri nasıl bertaraf edebileceğimizi ve bu olumsuzlukları nasıl birer fırsata dönüştürebileceğimizi konuştuk. Koç Ailesi'nin en önemli üyelerinden olan bayilerimize katılımları için bu vesileyle bir kez daha teşekkür ediyorum. Dünya Ekonomik Forumu (WEF), ikinci kez İstanbul'da seçkin bir kitlenin katılımıyla gerçekleşti. "Avrupa ve Orta Asya 2008" başlığı çerçevesinde düzenlenen toplantıların ana teması "Ortak bir gelecek tanımlarken zorluklarla yüzleşmek" oldu. Tüm oturumlarda vurgulandığı gibi, Türkiye bulunduğu konum ve istikrarlı yapısıyla bölgesindeki en güçlü birkaç ülkeden biri. Bu nedenle de kendisini bölgenin gelişmesinde bir lider ve öncü olarak konumlandırması gerekiyor. Türkiye bölgesindeki köprü konumu ile ortaya çıkan ve dış politikayla desteklenen jeopolitik önemini, jeostratejik olarak desteklemek için ulaşım ve üretim merkezine dönüşümünü kullanabilir. ABD'den Rusya'ya dünyanın en önemli ülkeleriyle organik bağları bulunan Türkiye'nin kendisini bekleyen fırsatlardan en geniş ölçüde yararlanması gerekiyor.

Koç Topluluğu için bir işletme olmaktan çok daha fazla anlam taşıyan Divan Oteli yıkılıp, yerine yeni ve modern binası inşa edilene kadar İstanbulluları yalnız bırakacak. İşadamlarından aydınlara kadar pek çok misafiri ağırlayan Divan Oteli'ni, en mutlu anlarını orada yaşayan Semahat Arsel'le konuştuk.

Türkiye'nin ilk holdingi olarak Kasım ayında 45'inci yaşımızı kutladık. Koç Holding'in bugünlere gelmesinde, başta kurucumuz Vehbi Koç olmak üzere emeği geçen bütün yönetici ve çalışanlarımıza teşekkürü borç biliyoruz.

Yeni bir yılı karşılama heyecanımız ile birleşen Kurban Bayramı'nızı kutlar, daha nice bayramları sevdiklerinizle birlikte geçirmenizi dileriz.

Ali Y. Koç**Yönetim Kurulu Üyesi, Kurumsal İletişim ve Bilgi Grubu Başkanı****KOÇ HOLDİNG A.Ş. AYLIK YAYIN ORGANI**

Yönetim Yeri: Bizden Haberler, Nakkaştepe, Azizbey Sok. No: 1 81207 Kuzguncuk-İstanbul
Tel: (0 216) 531 03 86, Faks: (0 216) 343 15 37 İnternet: <http://www.koc.com.tr>
e-mail: bizdenhaberler@koc.com.tr Yayın Türü: Yerel, Süreli Aralık 2008 Sayı: 365

Sahibi: Koç Holding A.Ş. adına Dr. Bülent Bulgurlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ali Y. Koç
Yayın Direktörü: Oya Ünlü Kızıl
Sorumlu Yönetmen: Şeniz Akan
Editör: Belgin Demirel
Sanat Yönetmeni: Halil Ertunç Keskin
Yayın Kurulu: Ülkü S. Osmanoğlu, Arın Saydam, Ebru Uluceviz, Seçil Akbudak Kalyoncu

Yapımcı: Kesişim Yayıncılık ve Tasarım Hizmetleri A.Ş.
Tel: (0 212) 337 51 99
Faks: (0212) 288 62 36

Renk Ayrımı ve Baskı:
Uniprint Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
Tel: (0212) 798 28 40
Faks: (0212) 798 20 29

Bu dergideki yazı ve resimler kaynak belirtilmek suretiyle kullanılabilir.

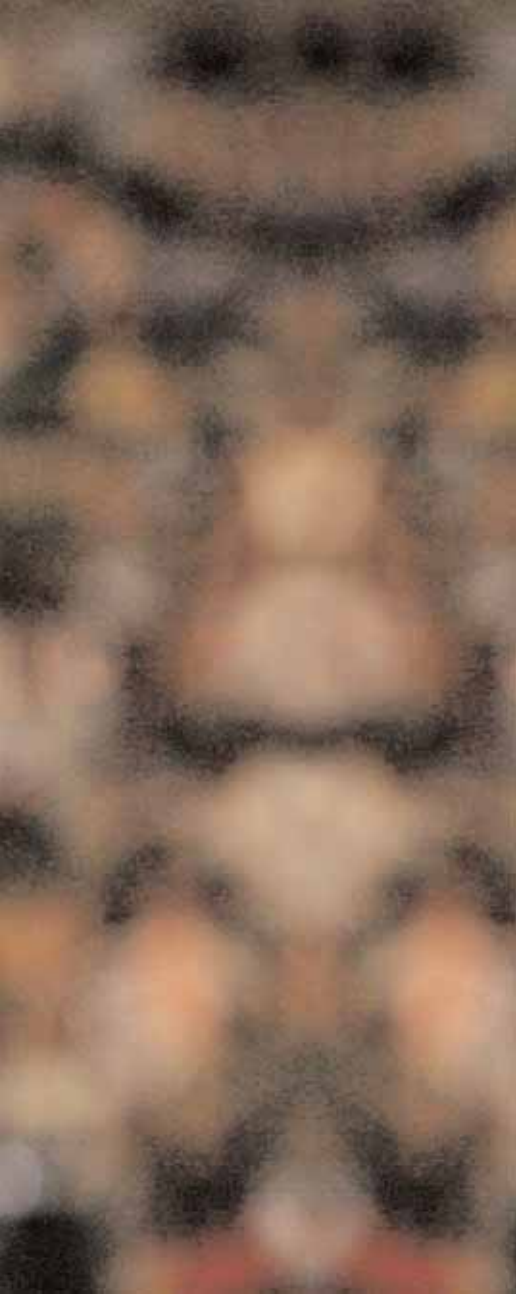

ABD Başkanı Obama'nın öngördüğü ekonomi politikalarının muhtemel başarısı konusunda farklı görüşler dile getiriliyor. Ortak görüş ise küresel krizden çıkışın, Amerikan ekonomisinin göstereceği performansa bağlı olduğu... Bizden Haberler editoryal ekibi, ABD'nin yeni ekonomi politikasının dünya ekonomisine nasıl yansıtacağı sorusuna cevap aradı

Sihirli değnek Obama'nın elinde (mi?)

A

merika Birleşik Devletleri seçim sürecine girdiğinde, doğal olarak sadece kendi vatandaşları değil, yakın ya da uzak tüm dünya ülkelerinin vatandaşları da bu süreci takibe geçiyor. Çünkü bu seçimin galibi, sadece kendi ülkesinin değil, uyguladığı ekonomi politikası ve dış politikayla neredeyse tüm dünyanın kaderini belirliyor. ABD, dünyayı merakla peşinden sürüklediği bir seçim macerasından henüz çıktı. Peki bu sonucun dünyaya ekonomik ve politik yansımaları neler olacak?

Siyahi ilk başkan olması gibi sembolik bir anlamın ötesinde, pek çok Amerikan vatandaşı için son 70 yılın en büyük ekonomik krizinin sorumluları ile hesaplama anlamını taşıyordu. Obama'nın seçimden galip çıkması... Nitekim, 47 yaşındaki Illinois Senatörü Barack Hussein Obama, evinin borcunu nasıl ödeyeceği ve işini daha ne kadar koruyabileceğini sorgulayan milyonlarca Amerikalıya, sorunlarını bildiğini söylüyor, bunları çözeceği vaadinde bulunuyordu.

Değişimi vaat eden Demokratlar "Yes we can!" (yapabiliriz) sloganıyla iktidara yürüdüler. Ancak, ne kazanan ne de kazandıranlar nasıl "yapabilecekleri"ni bu aşamada yüksek sesle dile getirmekten kaçınmışlardı. Belki de bir "umut" olması bile yeterliydi. Zira açık olan şu ki, Obama'yı 4 Kasım'da parlak seçim zaferine taşıyan koşullar, aynı zamanda bu zafere giden yola döşenen birer mayın özelliğini taşıyor...

Obama'nın seçim programı, özellikle çalışan kesimlerin gelirlerini artırmaya yönelik vaatlerden oluşuyordu. Zenginlerin daha yüksek, yoksulların daha düşük oranlarda vergilendirilmesi, devlet bütçesinden yapılacak harcamalarla ekonominin canlandırılması, küçük işletmelerin desteklenmesi, daha geniş kapsamlı ve daha düşük maliyetli sağlık sistemi, alt yapı yatırımlarına ve çevreci teknolojilere ağırlık verilmesi bu vaatlerden bazıları... Yeni yatırımlar ve teşvikler gerektiren bu uygulamalar ise doğal olarak "finansman" sorununun nasıl çözüleceği sorusunu da beraberinde getiriyor. Diğer bir ifadeyle, bu faturayı kimlerin, ne şekilde ödeyeceği, bu yeni ekonomi politika anlayışının temel sorusunu oluşturuyor. Çünkü, Amerikan Hazinesi tarihinin en büyük borç batağına saplanmış durumda. Başkan George Bush, 2001 yılında Demokratlar'dan iktidarla birlikte sıfır borç ve sıfır bütçe açığı devralmıştı. Sekiz yıllık iktidarının ardından ise kelimenin tam anlamıyla bir enkaz devrediyor; şimdiden 440 milyar dolara yaklaşan ve banka kurtarma operasyonlarıyla 1 trilyon dolara ulaşması beklenen bütçe açığı ve toplamda 11 trilyon dolara yaklaşan ulusal borç miktarı Obama'nın altından kolay kalkamayacağı bir devasa borç yükü anlamına geliyor. Bu durumda Barack Obama'nın önünde çok fazla seçenek bulunmuyor: Harcamaları kırmak ya da vergileri artırmak... Bu yollardan hangisinin tercih edileceği henüz kesinlik kazanmış değil. Ancak bununla birlikte, Obama'nın konuşmalarının satır aralarında, serbest ticaret konusunda son 20 yıldan bu yana uygulana gelen politikalarda değişikliğe gidileceğinin ve küresel çapta serbest ticareti düzenleyen anlaşmaların gözden geçirileceğinin işaretlerini görmek mümkün.

Neler olabilir?..

İşte bu çerçevede gerek ulusal gerekse uluslararası alanda ortaya konulacak politika tercihleri, Amerikan ekonomisi için olduğu kadar, küresel ekonominin geleceği açısından da belirleyici bir önem taşıyor. Bu ise, piyasa üzerinde yeni denetim mekanizmaları ve regülasyonların yapılacağı anlamına geliyor. Bush her ne kadar "piyasaya müdahale çare değil" dese de Obama'nın yanıtı oldukça açıktı: "Eğer bu mali kriz bize bir şeyler öğrettiyse o da şudur: Main Street acı çekerken, refah içinde bir Wall Street'e sahip olamayız. Bu ülkede ya hep birlikte bata-

rız ya da hep birlikte yükseliriz."

Bazı ekonomistler, bir yanıla tehdit ko-kan bu açıklamaların, IMF ve Dünya Bankası benzeri kurumların işlevinin ve yapısının sorgulanması anlamını içerdiği-ne de vurgu yapıyor.

Analistler, mali sektörde patlak veren krizin kaçınılmaz olarak reel sektöre sıçrayacağını ve iyimser tahminlerle düzelmenin ancak 2010 yılından itibaren yaşanabileceği öngörüsünde bulunuyor. Bu dönemde Demokratlar'ın iktidarda bulunmasının ise iyimser beklentileri artırdığına dikkat çekiliyor. Nitekim istatistikler, son 60 yılda ABD'de Cumhuriyetçiler'in iktidar olduğu dönemlerde GSYİH'nın yıllık ortalama yüzde 1.64 oranında artmasına karşılık, bu oranın Demokratlar döneminde yüzde 2.78 olduğuna işaret ediyor. Demokratlar döneminde ayrıca gelir dağılımındaki adaletsizlikte de görece düzelme yaşandığı gözleniyor.

Yükselen dolar Obama'yı zorlar?

Küresel ekonomi açısından temel olumlu beklenti ise, Bush döneminde ABD'nin dünyada yarattığı gerginlik politikasının Obama ile birlikte yerini yumuşamaya bırakacağı ve bu durumun dünya ekonomisi ve ticaretinin büyümesine olumlu katkı yapacağı yönünde.

Diğer yandan, petrol fiyatlarının hızla gerilemesi ve faiz oranlarının dramatik biçimde düşük seviyelere çekilmesinin yatırım eğilimini güçlendireceği öngörü- lüyor.

Ancak her şey bu kadar toz pembe değil... Kimi ekonomistler Amerikan dolarının değer kazanmasının, Obama'nın ekonomik programının uygulanmasını zorlaştırabileceği ve bunun da küresel ekonominin toparlanmasını geciktirebileceği tahmininde bulunuyor. Çünkü değerli dolar, Amerikan ekonomisinin rekabet gücünü olumsuz etkileyecek ve ihracatın düşüşüyle birlikte cari açığa artış meydana gelecek. Ayrıca, genişlemeci para politikası enflasyonun ciddi bir sorun olarak gündeme gelmesine neden olabilecek.

Obama'nın ekonomik programının başarısı, kuşkusuz ki en azından orta vadede küresel ekonominin başarısı olacak. Bu durum, "küresel krize karşı küresel işbirliği" önerisinde bulunan Obama'nın hedeflediği politikaların, aynı zamanda dünya ülkeleri için de en azından "tavsiye" niteliği taşıyacak şekilde örnek oluşturmaya anlamına geliyor... ■

Türkiye, bölgesinin lideri mi?

Dünya Ekonomik Forumu İstanbul toplantısında küresel kriz, Orta Asya, Avrupa ve Türkiye tartışıldı. Türkiye'nin bölgesel güç olma yolundaki potansiyeli vurgulanırken, Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi Ali Y. Koç, ülkenin fırsatları yeterince kullanamadığını belirtti

istanbul, küresel sorunların çözümünde sadece hükümetler, uluslararası kurumlar, merkez bankaları arasında değil, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları arasında da işbirliği yaratacak bir platform olmayı hedefleyen Dünya Ekonomik Forumu'na (World Economic Forum-WEF) ikinci kez ev sahipliği yaptı. WEF'in küresel finansal krizin başlangıcından bu yana düzenlediği bu ilk bölgesel toplantının yıldızı da mevcut ve potansiyel gücüyle Türkiye oldu. Uluslararası kamuoyu iki gün süren "Avrupa ve Orta Asya 2008" toplantısında, Türkiye'nin bölgesel bir güç olduğu, orta ve uzun vadede büyük bir potansiyel taşıdığı konusunda görüş birliğine vardı.

İstanbul Swiss Otel'de düzenlenen forum çerçevesindeki oturumlarda "Ortak bir gelecek tanımlamadaki zorluklarla yüzleşmek" teması esas alındı. Oturumlarda "Krizden doğan iş olanakları", "Jeopolitik hareketler ve siyasi işbirliğinde güveni yeniden inşa etme", "Enerji ve kaynak güvenliği", "Orta Asya: işbirliği çerçevesini ve dünyadaki yerini yeniden tanımlamak", "Türkiye ve ülkenin bölgedeki liderlik rolü: Avrupa, Asya ve Ortadoğu arasında köprü olması" konularına odaklanıldı. Küresel krizin aşılmasında her ülkeye uyan tek bir reçetenin olmadığı tartışılırken, bu dönemde küresel ekonominin yaşayacağı olası durgunluğun ne kadar kısa süreli ve yüzeysel düzeyde tutulabileceğine yönelik görüş ve öneriler de ele alındı. Çözüm önerileri arasında dünya finansman sisteminin mevcut krizi atlatması, krizin reel ekonomiye geçişinin sınırlandırılması, bu türden krizlerin bir daha olmaması için gerekli derslerin çıkartılması vardı.

500'ü aşkın katılımcının izlediği foruma, 52 ülkeden 70'i aşkın hükümet temsilcisi, 300'ü aşkın iş dünyası lideri katıldı. Koç Holding de üç konuşmacı tarafından temsil edilerek deneyim aktardı. Koç Holding CEO'su Dr. Bülent Bulgurlu "Yeni İpek Yolu'nun

Kurulması" başlıklı oturumda, Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi ve Kurumsal İletişim ve Bilgi Grubu Başkanı Ali Y. Koç "Türkiye: Avrupa ile Asya'yı Birleştiriyor" başlıklı oturumda, Koç Holding CFO'su Ahmet Ashaboglu da "Gelişmekte Olan Pazarlarda İş Ortamı" başlıklı oturumda konuşma yaptı. Ali Y. Koç 2006'da İstanbul'da yapılan WEF Türkiye Forumu'nun da konuşmacıları arasındaydı.

Türkiye ekonomik ve diplomatik anlamda bölgenin lideri

Toplantı Dünya Ekonomik Forumu Başkanı Klaus Schwab'un pozitif mesajlarıyla başladı. Yüksek katılımın bölgeye duyulan ilgiyi gösterdiğini söyleyen Schwab, bölgenin lider ülkesinin de, sadece ekonomik değil, diplomatik anlamda da Türkiye olduğu vurguladı: "Türkiye laik ve Müslüman bir ülke olarak, hem Batı hem Doğu'yla ilişkiler kurabiliyor. Jeostratejik açıdan da bir köprü durumunda. Bu nitelikleriyle etkin bir ülke. Türkiye, Avrupa ile Asya arasındaki enerji ve ticaret rotası üzerinde ve bölgesindeki ülkelerle çok sağlıklı ilişkiler kurabiliyor. Türkiye, bölgesinde çok önemli diplomatik girişimlerde bulunuyor. Özellikle İsrail ve Suriye arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve Ortadoğu barış sürecine de büyük katkısı var. Ayrıca Kafkasya İstikrar ve İşbirliği Platformu'nu da kurarak, Kafkasların istikrarına da katkıda bulundu. Türkiye'nin global finansal krizden daha güçlenmiş olarak çıkma olasılığı yüksek." Halen krizin nedenlerini analiz etmek ve kısa vadeli etkilerini azaltmak için çaba gösterilen bir dönemde bulunduğumuza işaret eden, ayrıca kriz sonrası dünyanın şekillendirilmesi gerektiğini belirten Schwab, toplantıda vermek istedikleri mesaj sorulunca şu yanıtı verdi: "Krizi her şeyin sonu olarak görmemek lazım. Bir kriz, bir fırsattır ve bu fırsatı kullanmalıyız. Bu fırsatı daha sağlam, daha sürdürülebilir koşulların olduğu bir ekonomi dünyası yaratmak için kullanmalıyız. Bence elimizde gerekli yeterlilikler var. Özellikle bu bölge ve Türkiye'nin bu krizden daha güçlenmiş olarak çıkma olasılığı yüksek."

"İpek Yolu'nun potansiyeli görülecektir"

Koç Holding CEO'su Bülent Bulgurlu, Afganistan Devlet Başkanı Hamid Karzai, İran İslam Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mutteki'nin katıldığı "Yeni İpek Yolu'nun Kurulması" başlıklı oturumda, Orta-

doğu ve Orta Asya'daki işbirliklerinin nasıl fırsata dönüştürülebileceği tartışıldı. Dr. Bulgurlu önce Ortadoğu ve Orta Asya'nın ekonomik potansiyelini anlattı:

"Ticareti besleyen ana sebeplerden birisi nüfustur. Bu bölge, dünya nüfusunun yüzde 51'ini barındıran eski İpek Yolu'nun bir parçası. 3.2 milyar insan... Bölge ayrıca kademeli olarak artan kişi başına düşen gelir düzeyiyle de dikkat çekiyor. Ticaret entegrasyonunu besleyen ikinci faktör ise artan ticari akış ve bölgedeki anaparadır. Transatlantik yolu, halen en büyük ticaret yolu olma özelliğini taşıyor. Geçen yıl 1.5 trilyon dolara ulaşmıştı. Ancak son zamanlarda Orta Asya'dan Batı'ya uzanan, petrol ve gaz taşıyan bir boru hattı, yeni bir ticaret yolu geliyor ve bunun başka bir alternatifi yok. Ticareti besleyen üçüncü faktör, bölgenin petrol ve diğer kaynak zenginlikleri. Orta Asya dünya'nın petrol rezervlerinin yüzde 20'sini ve gaz rezervlerinin yüzde 33'ünü elinde tutuyor. Bölgenin toplam ihracatının yüzde 18'ini AB, yüzde 21'ini ABD alıyor. Ortadoğu ve Asya arasındaki ticaret ve yatırım hacmi son 10 yılda yüzde 400 büyüdü. Sonuç olarak geçmiş yıllardaki yüzde 8 ila 10'luk çarpıcı büyüme oranı sayesinde bölgenin potansiyeli büyük. Yaşanan finansal kriz nedeniyle bulunan sular durulduğunda bu potansiyelin fark edileceğini umuyorum."

Tamamlayıcı unsur Türkiye

Bulgurlu daha sonra da bölgenin eksikliklerini ve Türkiye'nin bu bağlamdaki tamamlayıcı rolünü değerlendirdi:

"Öncelikle bölgede, ülkeleri aynı yöne yönlendirecek güçlü bir şemsiye kuruluşun ek-

sikliği hissediliyor. Bu nedenle de ticaret ve yatırım, olması gerektiği kadar hızlı gelişmiyor. Eski İpek Yolu boyunca çok sayıda ülke var. Her birinin de kendine has güçlükleri... Fakat hepsi de ortak özellikler taşıyorlar ve yeni dünya düzeninin küresel doğasından onlar da yararlanabilir.

Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle bölge için bir köprü ve merkez olarak önemli bir rol oynuyor. Diplomatik olarak, komşu ülkeler arasındaki politik gerilimi azaltmak için elinden gelenin en iyisini yapıyor. Dahası, petrol ve doğalgaz taşımacılığı için güvenilir ve sağlam bir yol da sağlıyor. Türkiye'nin AB üyeliği için güçlü bir arzusu ve aynı zamanda Kuzey Asya'ya kadar uzanan kuvvetli bağlantıları var. Türkiye'nin en önemli gücü, ülkenin batının pazarlarına ve doğunun kaynaklarına yakın coğrafi konumudur. Bu güç, kuvvetli bir ulusal taşımacılık ağı gibi lojistik avantajlarla da destekleniyor. Nispeten dengeli ekonomik ve politik ortamının yanı sıra üretici ve dinamik işgücü, yeni ve avantajlı bir üretim merkezi olarak Türkiye'nin çekiciliğine katkıda bulunuyor. Türkiye, doğu ve batı arasında enerji şebekesi bağlantıları alanında da büyük rol aldı. Orta Asya, Rusya ve İran'dan gelen petrol ve doğalgaz aktarımı, Türkiye üzerinden güvenli bir şekilde Avrupa pazarlarına ulaşıyor.

Türkiye, 80'li yıllarda bölgenin potansiyelinin farkındaydı fakat sadece bölgede 90'lar da başlayan ekonomik işbirliğine öncülük edebildi. Bu girişimler, Sovyet dönemindeki ticari engellerin kademeli olarak kalkması ve daha sonra Sovyetlerin dağılmasıyla meyvelerini vermeye başladı. Aynı zaman içinde

Türk ticareti inşaat, tekstil, turizm ve endüstriyel ürün pazarlarına giriş yaptı. Türk özel sektörü, bu ülkelerin pazar ekonomisine geçişlerinde yardımcı oldu."

Bölgenin ekonomilerinin giderek büyümesiyle birlikte alım gücünün arttığını belirten Bulgurlu şu uyarıda bulundu: "Tüm pazarların doygunluk düzeyleri düşük. Önümüzdeki dönemde, pazarların daha da gelişeceğine ve artan alım gücü sayesinde şirketler için fırsatların gelişeceğine inanıyorum."

Ali Y. Koç: Türkiye fırsatlarını kullanmalı

Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi ve Kurumsal İletişim ve Bilgi Grubu Başkanı Ali Y. Koç'un, Dışişleri Bakanı ve Baş Müzakereci Ali Babacan, Sabancı Holding CEO'su Ahmet Dördüncü, Kuveyt Bankası Yöneticisi İbrahim Dabdoub ve BNP Paribas Yöneticisi Jean Lemierre ile birlikte katıldığı oturumun konusu ise "Türkiye: Avrupa ile Asya'yı Birleştiriyor" idi.

Dabdoub, bölgede ABD'nin liderlik rolünün giderek azalmasıyla bir anlamda bir boşluk oluştuğunu belirterek, "Bu durumda, Türkiye'nin lider rolü oynaması için çok önemli bir ortam doğuyor" derken, Ali Y. Koç Türkiye'nin önünde bulunan fırsatları sıraladı, ancak ardından da ülkenin bu fırsatları yeterince değerlendiremediğini ifade etti:

"Türkiye kendisini bölgenin gelişmesinde bir lider ve öncü olarak konumlandırmalı. Türkiye, doğal kaynaklar dışında bölgenin dinamosu olmak ve liderlik yapmak için gereken tüm bileşenlere sahip. Avantajlı jeopolitik konumu sayesinde Türkiye 1.2 milyar insana ulaşabiliyor. Bunun 657 milyonu Batı'da, yüksek gelişmişlik seviyesi ile Türkiye için ekonomik ve sosyal bir çıpa görevi yapacak Avrupa'da yaşıyor. Rusya Federasyonu, Hazar bölgesi ve Türkiye, 300 milyonluk bir pazarı temsil ediyor ki, neredeyse ABD pazarına eşdeğer ve önemli bir büyüme için önemli bir itici güç niteliğinde. Dahası elinizde İran, Irak, Körfez bölgesi ve İslam dünyası da var.

Bu açıdan bakınca elimizdeki zenginliklerden yeterince yararlanamıyoruz. AB'ye tam bir ekonomik entegrasyonumuz, ABD ile güçlü bir askeri ittifakımız ve Rusya'yla henüz yaptığımız büyük bir enerji çalışmamız var. Kısacası nereden bakarsanız bakın, Türkiye'nin önünde onu bekleyen birçok fırsat bulunuyor ve bunlardan da yararlanmak zorundayız."

"Türkiye üretim merkezi olmalı"

Peki Türkiye fırsatları nasıl değerlendirmeli? Ali Y. Koç ekonomik ve diplomatik anlam-

da Türkiye'ye düşen görevler konudaki görüşlerini şöyle anlattı:

"Bence Türkiye kendisini bölgenin barışı ve istikrarının aracısı olarak konumlandırıyor. Bu çok faydalı bir yaklaşım. Bunun ipuçlarını Dışişleri'nin son zamanlarda uyguladığı politika adımlarında görebiliyoruz. Soğuk Savaş'ın sona ermesi, Arap ülkeleri ve İslam dünyasının açılmasıyla birlikte Türkiye'nin değerlendirecek ve büyümesini hızlandıracak alternatifleri çoğaldı. Bu nedenle dış politikada verilen tüm çabalar çok yerindedir. Türkiye'nin bölgeye liderlik etmesi için iş dünyasının önemi büyüktür. Hükümet, iş dünyası, sivil toplum kuruluşları ve akademik topluluk el ele vererek bölgede birleştirici bir tutum izlemelidir.

Türk işadamlarının da olağanüstü olduklarını düşünüyorum. Çünkü Türk işadamları, doğal kaynak yokluğundan, ekonomideki ani yükseliş ve düşüş dönemlerinden olsa gerek, bölgede son derece yaratıcı, esnek ve girişimci bir hale geldiler.

Türkiye bölge için bir üretim merkezi ve bölgeye açılım yaratmak isteyen uluslararası şirketler için de bir operasyon merkezi konumuna gelmeli. Ayrıca Türkiye ve Türk iş adamları Ar-Ge alanında yenilikler yaratmayı hedeflemeli, çünkü buna çok ihtiyacımız var.

Bütün bunları yapabilmek için ise Türkiye'nin doğru yönlendirilmiş iç dinamikle-riyle güçlü, zengin, rekabetçi bir ulus olması gerekiyor. Şu anki rekabet seviyemiz Türkiye'yi bölgenin lider ülkelerinden biri yapmaya yetecek düzeyde değil. Türkiye dışardan bakıldığında, ekonomisi, dış politikası, hükümeti ve ordusuyla bölgeye liderlik edecek konumda olmalı."

"Bölgedeki gerilim Türkiye'nin avantajı"

AB, ABD, Rusya, bölge ülkeleri, Şanghay Birliği gibi pek çok tarafın bölgede etki yaratmaya çalıştığını hatırlatan Ali Y. Koç şöyle devam etti:

"Şu anda bölgedeki en büyük zorluk, etki ve kaynaklar konusundaki bu çekişmeyi kimin kazanacağı konusunda. Bölgeye ne olacağı, gerçekten bu çekişmeyi kimin kazanacağına bağlı. Kimin kazanacağı Türkiye için de çok önemli. Geçmişte doğal olarak dış ilişkiler meselesinde, ekonomik entegrasyon konusunda batıya eğiliyorduk, ama bugün çok daha fazla alternatifimiz var. Bölge AB'ye bir alternatifir demek istemiyorum ama AB sürecinin istediğimiz gibi sonuçlanmaması halinde bölgenin Türkiye'ye büyük esnek-

lik kazandırdığı da bir gerçek.

Son kriz, Batı dünyasının bölge üzerindeki etkisini artıracak bir fırsat. Çünkü petrol ve doğal kaynak gelirleri henüz ekonomiyi değiştirecek kadar yükselmedi. Enflasyon artıyor, büyüme yavaşlıyor, sermayeye ulaşmak giderek zorlaşıyor.

Bence bölgedeki en büyük zorluk, bölgenin dört bir ucundan, net bir sonuç da olmadan her yöne çekştirilmesi. Bölge ülkeleri doğal olarak tek bir çözüme kilitlenip kalmak istemiyor. Bütün bunlar da bölge üzerinde büyük bir gerilim yaratıyor ki, bence bu Türkiye'nin avantajıdır. Türkiye'nin stratejik rolünü çok daha kritik bir hale getirmektedir."

Ashaboğlu: Ekonomik ve siyasi istikrar sürmeli

Türkiye, Rusya ve Orta Asya eksenindeki gelişmekte olan pazarların yarattığı fırsat ve risklerin değerlendirildiği 'Gelişmekte Olan Pazarlarda İş Ortamı' başlıklı oturuma katılan Koç Holding CFO'su Ahmet Ashaboğlu ise Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırım açısından cazibesini şöyle anlattı:

"Türkiye'de nereye bakarsanız bakın yüksek bir büyüme potansiyeli göreceksiniz. Mesela otomotiv piyasasında bin kişiye 70 araç düşüyor, oysa Avrupa Birliği'nde bu rakam 480 araçtır. Yalnızca Doğu Avrupa ülkelerine bakarsanız, kişi başına 200-250 araç düştüğünü görüyorsunuz. Dolayısıyla üç katı bir potansiyel mevcut.

Bankacılığa baktığımızda Türkiye'de gayri safi yurtiçi hasılanın mevduatlara oranının yüzde 70 olduğunu görüyoruz, Avrupa'da ise bu oran yüzde 240.

Türkiye'de kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla 2001'de 2 bin 800 dolardı, 2007 itibarıyla 9 bin doları geçti.

Türkiye'de tabii ki işgücünün kalitesi de

son derece önemli. Avrupa'daki en ucuz işgücünden biri değil, ancak verimlilik açısından önemli bir seviyede. Türkiye diğer gelişmekte olan piyasalara göre, iş yapma becerileri, işgücünün doğası, üst düzey yöneticilerin kalitesi açısından son derece önemli bir konumda.

Bir de önemli bir tedarik tabanı var Türkiye'de. Türkiye'de otomobillerin yüzde 50'si yerel bileşenlerden oluşuyor, Avrupa'da, Doğu Avrupa'da ise bu oran yüzde 20.

Türkiye, önemli piyasalara yakınlık açısından, nüfus açısından ve coğrafi açıdan önemli bir konumda.

Türkiye'nin etrafında yaşayan nüfus 1.2 milyar kişidir. Dolayısıyla Türkiye önemli bir üretim merkezi olmaya alıyor.

Peki Türkiye yabancı doğrudan yatırım açısından ne durumda? 2005'e kadar iyi değildi. Yıllık yaklaşık 1 milyar dolar doğrudan yabancı sermaye yatırımı söz konusuydu. Bu da tüm dünyadaki doğrudan yabancı yatırımın yüzde 0.1'ini oluştuyordu. Ancak 2005 sonrasında önemli bir atılım kaydettik. Doğrudan yabancı sermaye yatırımı 20 milyar dolara ulaştı. Bu nasıl gerçekleşti?

Nüfusun dinamikleri, potansiyel ve piyasanın beklentileri, tabii ki bu bağlamda önemli. Fakat diğer faktörler de söz konusu. Yıllar süren kısa dönemli koalisyonlardan sonra tek partinin destek kazandığı bir döneme girildi ve tabii ki AB katılım süreci önem kazandı. Hükümet de yabancı yatırımı teşvik açısından iyi bir iş çıkardı.

Şirket kurulumu bir güne kadar indi. Aynı zamanda kâr ve ödemelerin transferi de kolaylaştı. Bürokratik süreçler modernleşti. Diğer gelişmelere bakarsak, Türkiye'nin hem ekonominin esnekliği, hem de değişikliklerle mücadele edebilme gücü de arttı. Türkiye eşi benzeri görülmemiş bir örnek olmaya başladı.

Türkiye bugün dünyadaki en güçlü bankacılık sistemlerinden birine sahip, sermaye yeterlilik oranı yüzde 14.5'ten fazla, kaldıraç oranları düşük. Emlak krizi olmadığını görüyoruz. Vergi sisteminde önemli adımlar atıldı. Piyasaların doygunluk seviyesi düşük. Kamu politikaları iyi gidiyor. Ama Türkiye'nin tabii ki yapması gereken çok şey var.

Türkiye'nin yabancı yatırımı çekebilmesi için son dört yılda olduğu gibi ekonomik ve siyasi istikrarını sürdürmesi gerekiyor. Özellikle Türk piyasalarına duyulan güvenin devamı, Avrupa Birliği sürecinin çözümü ulaşması ve reformlar açısından bu çok önemli. İstikrarlı bir ekonomik ortama kavuşursak yatırımları göreceğiz." ■

Koç Holding kârlı ama temkinli

Koç Holding, 2008 yılının ilk dokuz ayı sonuçlarına göre satış gelirlerini yüzde 30 artırarak konsolide satışlarını 44 milyar YTL'ye, faaliyet kârını yüzde 83 artırarak 4.9 milyar YTL'ye çıkardı. 30 Eylül itibarıyla net kâr, yüzde 61 artışla 2.5 milyar YTL'ye ulaştı

Koç Holding CEO'su Dr. Bülent Bulgurlu, Holding'in 2008 yılının ilk üç çeyreğinde 2.5 milyar YTL kar elde ettiğini açıklarken, bir yandan da 2009 yılına ilişkin uyarıda bulundu: "Şu anda ne kadar güçlü olursak olalım yarınlara küresel piyasalara neler getireceği henüz netlik kazanmadı ve bu yüzden büyük küçük tüm şirketlerimizin tasarruf tedbirlerini almama ya da verimliliğe odaklanmama gibi bir lüksü bulunmamaktadır."

2008 yılının ilk dokuz aylık sonuçlarına göre satış gelirlerini yüzde 30 artırarak konsolide satışlarını 44 milyar YTL'ye, faaliyet kârını ise yüzde 83 artırarak 4.9 milyar YTL'ye yükselten Koç Holding'in net kârı böylece 30 Eylül itibarıyla yüzde 61 artışla 2.5 milyar YTL'ye ulaşmış oldu.

Dr. Bülent Bulgurlu, küresel piyasalarda yaşanan dalgalanmalara rağmen eylül sonu itibarıyla mali ve operasyonel sonuçlarının oldukça kuvvetli olmasını, piyasadaki potansiyel riskleri doğru ölçümleyebilmelerine ve gerekli aksiyon planlarını zamanında almalarına borçlu olduklarını vurguladı. Dr. Bulgurlu, üçüncü çeyrek sonuçlarında şirket satış kârlarının tek kereye mahsus oldukça önemli bir etkisi olduğuna dikkat çekmekle birlikte bu kârlar dışarıda bırakıldığında dahi faaliyet gelirlerin-

deki artışın yüzde 26 olduğunu belirtti.

Dr. Bulgurlu, kriz öncesinde Koç Holding düzeyindeki döviz pozisyonlarını kapatmış olduklarını ve net nakit pozisyonuna geçtiklerini hatırlatarak şöyle dedi: "Eskiden sadece tüketim ürünlerine odaklı bir portföy yapısına sahiptik, bu da gelirlerimizi büyüme dinamiklerine daha duyarlı hale getiriyordu; son yıllardaki yeniden yapılandırma çerçevesinde öte yandan enerji grubunun payını yükseltmemizin, bir yandan ise hizmetler ve sanayi grupları arasında daha iyi bir denge kurmamızın her türlü konjonktürde süreklilik kaydedebilecek optimal bir portföy yapısına ulaşmamızda önemli rolü oldu."

"Daha zorlu bir dönem geliyor"

Dr. Bülent Bulgurlu, önümüzdeki dönemin risklerin öngörülebilmesi ve yönetilebilmesi açısından daha zorlu bir dönem olacağını, ekim ayından itibaren pazardaki daralmanın hızlanmaya başladığını ve tüketici güveninin çok düşük seviyelere gerilediğini, ihracat pazarlarında da aynı etkinin hissedilmeye başlandığını açıkladı.

Bulgurlu böyle bir konjonktürde Türk şirketlerinin bu dalgalanmayı asgari zararlarla geride bırakabilmelerinin ancak mikro ve makro bazda her türlü tedbirin alınması yoluyla olabi-

leceğini vurguladı. Dr. Bulgurlu, yine de Türkiye'nin uzun vadeli potansiyeline olan inanç ve güvenlerini bir kez daha yineleyerek; bu zorlu dönemin ardından Türkiye'nin ekonomik açıdan son yıllarda göstermiş olduğu başarı grafiğini devam ettireceğinden emin olduklarını belirtti.

"Riskler doğru yönetilmeli"

2009 yılına ilişkin olarak ise Dr. Bulgurlu şu uyarılarda bulundu:

"Şu anda ne kadar güçlü olursak olalım yarınlara küresel piyasalara neler getireceği henüz netlik kazanmamıştır ve bu yüzden büyük küçük tüm şirketlerimizin tasarruf tedbirlerini almama ya da verimliliğe odaklanmama gibi bir lüksü yoktur.

Gün, riskleri doğru yönetebilme, temkinli büyüme, optimum kapasite kullanımı sağlama ve her türlü tasarruf tedbirlerinin zamanında uygulamaya konulmasının elzem olduğu gündür. Ancak, bunu başarabilen ve dünyadaki değişim hızına ayak uydurabilen şirket ve ülkeler ayakta kalacaktır. Önemli olan soğukkanlı kalabilmek, bugüne kadar diğer krizlerden edindiğimiz tecrübeyle gerekli tedbirleri zamanında alabilmektir. Bunun için kamu kesimi, özel sektör ve işçi-işveren temsilcileri bir araya gelerek el ele vermeli, bu sıkıntılı dönemi atlatmak için ortak çare üretmelidir." ■

ANADOLU BULUŞMALARI'NIN YENİ DURAĞI KARADENİZ BÖLGESİ'NDEN ORTAK MESAJ

“Bu dönemi el ele, hep birlikte atlatacağız”

Koç Topluluğu'nun büyük bir aile olduğu bilincinden hareketle, Haziran 2003'te başlatılan Anadolu Buluşmaları'nın 14'üncüsü Ordu'da yapıldı. Kabına sığmayan, coşkulu Karadeniz karakterinin damgasını vurduğu buluşma, güç birliği inancı ile sonuçlandı

Koç Topluluğu, büyük bir aile olma gereğinden hareket ederek başlattığı Anadolu Buluşmaları'nın 14'üncüsünü Karadeniz Bölgesi'nde, Ordu'nun Fatsa ilçesinde gerçekleştirdi. Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa V. Koç, yöneticilerinin mesajlarını merakla bekleyen bayilere seslenirken, Koç Ailesi'ne duyduğu inancı dile getirdi: “Bu inanç ve güvenle, içinden geçtiğimiz kriz dönemini el ele ve hep birlikte atlatacağımıza gönülden inanıyorum.”

Fatsa'da sabah saatlerinden itibaren başlayan hareketlilik, öğleden sonra bölge bayilerinin buluşma mekânına gelmeleriyle iyice arttı. Toplantı öncesinde sıcak ve soğuk içecekler eşliğinde

oluşan sohbet gruplarının öncelikli gündemi, kuşkusuz kriz ve “memleketin hali” idi. Bu yüzden olsa gerek, toplantı başladığında hepsi merak ve biraz da kaygıyla salonda yerlerini aldılar.

Önce büyük perdede Koç Holding tanıtım filminin kareleri akmaya başladı. 1900'lerdeki Koçzade Ticarethanesi'nden 2008'deki Koç Holding'e, Ankara'dan bütün dünyaya yayılan büyük bir değişime tanıklık ediyordu salon. Cumhuriyetin yaşına neredeyse denk bir tarihi anlatan “Koç filmi”nin ardından toplantının ilk konuşmasını yapmak üzere kürsüye gelen Mustafa V. Koç; Ordu, Samsun, Amasya, Tokat, Giresun, Gümüşhane, Trabzon ve Rize illerinden bayileri selamlayarak ve herkesin ortak gündemi olan krizin genel

bir özetini yaparak sözlerine başladı:

“İyi yönetilmesi gereken bir daralma süreci yaşıyoruz”

“2008 yılını gerek dahili baskılar gerekse de harici gelişmelerle oldukça çalkantılı, çözüm bekleyen sorunların arttığı bir yıl olarak tamamlıyoruz,” diyerek küresel ekonomide gözlenen finansal krizin nedenlerine kısaca değindi.

Kuşkusuz herkesin kafasındaki asıl sorun, krizin reel sektöre nasıl yansıtacağı idi ve bayiler, Koç Topluluğu yönetiminin bu konudaki tahmin ve yorumlarını merakla bekliyorlardı.

Mustafa V. Koç, genel tahminleri aktararak konuşmasına devam etti: “IMF, 2009 için dünya büyüme hızı tahminini yüzde 3'ten yüzde 2.2'ye çekti. IMF öngörüləri-

ne göre, 'merkez' ülkelerde 2009'da büyüme değil, ortalama yüzde 0.5 dolayında küçülme gerçekleşecek. IMF, aralarında Türkiye'nin de olduğu çevre ülkeler içinse 2009 büyüme hızını yüzde 5.5 olarak öngörüyor."

Mustafa V. Koç, bu tahminlerin ülkemizdeki olası sonuçlarına da değinerek, iyi yönetilmesi gereken bir daralma süreci yaşadığımızı belirtti, açıklanması beklenen ekonomik önlemler paketinin iç piyasalara nefes aldırabileceğini, ancak aynı zamanda IMF ile yeni bir stand-by anlaşmasının yararına inandığını vurguladı.

Değişim rüzgârının öncüsü olmak

Bayilere krizden en az zararla çıkmak konusunda ipucu verirken "Bu değişim sürecinde, krizden en az zararla çıkmak ve en fazla getiriyi sağlamak, değişimi doğru okuyup doğru yönetmekten geçecektir" diyen Mustafa V. Koç, ekonomik krizlerin aynı zamanda fırsat da olabileceğini vurguladığı konuşmasını şöyle sürdürdü: "Her kriz bir fırsattır. Global ekonomik büyümede sürükleyici güç durumuna geçecek olan yükselen Asya ekonomileri, 'merkez' ülkelerdeki toparlanmanın ardından yabancı sermayenin ilgi merkezi olmaya devam edecek gibi görünüyor. Bu konjonktürde yavaşlaması muhtemel yabancı sermaye girişi için tekrar cazibe merkezi olacak bir Türkiye, önemli bir fırsat yakalayacaktır."

Dünya ve Türkiye'nin genel tablosunun ardından Koç Topluluğu olarak aldıkları tutumu ve belirledikleri stratejiyi özetleyen Mustafa V. Koç, "odaklanma stratejisi" çerçevesinde belirlenen temel alanlar olarak enerji, dayanıklı tüketim, otomotiv ve finans sektörlerinde, 2008 yılının ilk üç çeyreğinde faaliyet gelirlerinde bir artış

**Mustafa V. Koç, bayilere
şu mesajı verdi:
"Her kriz bir fırsattır.
Bu değişim sürecinde
krizden en az zararla
çıkmak ve en
fazla getiriyi sağlamak,
değişimi doğru okuyup,
doğru yönetmekten
gececektir"**

gerçekleştirildiğini, yüzde 26'lık bir büyüme sağlandığını ve bütün bunların genel durgunluk eğilimine rağmen başarılı olduğunu vurguladı.

Geçmiş yılın değerlendirmesinin ardından Topluluğun önümüzdeki yıla ilişkin yönetimlerini anlatan Koç, "Yapacağımız yeni yatırımlarda dört temel prensibe bağlılığımızı sürdüreceğiz: Sürdürülebilir kârlılık, verimlilik, şirket değeri artışı ve büyüme. Bu bağlamda, dünyanın en stratejik sektörü olan enerji konusunda Topluluğumuz, yeni projelerle bölgenin en iddialı oyuncularından biri olmaya devam edecek," dedi. Bu hedefleri koyarken, başarıya inancına temel oluşturan noktalardan birinin de büyük Koç Ailesi'ne duyduğu inanç olduğunu belirten Mustafa V. Koç, "Bu inanç ve güvenle, içinden geçtiğimiz kriz dönemini el ele ve hep birlikte atlatacağımıza gönülden inanıyorum," dedi. Topluluğun kurucusu Vehbi Koç'tan devraldıkları "Ülkem varsa ben de varım" şiarını hassasiyetle uyguladıklarını anlatan Mustafa V. Koç, Karadeniz Bölgesi'ndeki sosyal sorumluluk projelerine katkıda bulunan bayilere teşekkür ettikten

sonra sözlerini şöyle tamamladı: "Bu ve benzer projeler ile yöneticileri, tüm çalışanları ve siz değerli bayileriyle bir bütün olan Koç Ailesi, gerek iş alanlarındaki gerekse sosyal alandaki sorumluluklarını başarıyla yerine getirmeye ve birçok ilki gerçekleştirmeye devam edecektir."

Alternatif enerjide 1600 proje başlattık

Mustafa Koç'un ardından konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Hilmi Güler, Koç Topluluğu'nun, kurulduğundan bu yana attığı adımların ülkeye de adımlar attırdığını ve sanayi alanındaki çitayı o günden bugüne daima yükselttiğini vurguladığı konuşmasını, enerji alanındaki sorunlar ve çalışmalar üzerinde yoğunlaştırdı.

Dünyanın 16., Avrupa'nın 6. büyük ekonomisi olduğumuzu ve kriz dönemini doğru değerlendirebilirsek daha üst sıralara tırmanabileceğimizi belirten Dr. Güler, alınacak önlemler konusunda hükümetin herhangi bir tereddüt yaşamadığını vurguladı.

Enerji alanında AB ülkelerinde yüzde 1 olan tüketici oranının, Türkiye'de yüzde 8 olduğunu, bu yüzden enerji kaynaklarımızı çok iyi değerlendirmemiz gerektiğini söyleyen Dr. Güler, hem petrol ve doğalgaz alanında hem de alternatif çevre dostu enerji alanlarında Koç Topluluğu'ndan "koçluk" yapmasını beklediklerini vurguladı.

Bakan Güler, yalıtım alanının da yepyeni bir sektör olduğunu söyleyerek, enerji sektöründe hükümet olarak yaptıkları çalışmalarını anlattı:

"İşbaşına geldiğimizden bu yana doğalgaz kullanan vilayetlerimizin sayısı 9'dan 63'e çıktı. Enerji kaynaklarımızı tespit ettiğimizde, Türkiye'nin dışa bağımlılığa mecbur olmadığını görüyoruz. Ancak mevcut ikili anlaşmaların bugünden yarına değiştirilmesi mümkün değil. Bu sürede alternatif

Dr. Hilmi Güler

Mustafa V. Koç

Dr. Bülent Bulurlu

enerjiler konusunda hızla proje geliştirirsek, büyük bir potansiyele sahip olduğumuz açığa çıkacaktır. Biz, bugüne kadar alternatif enerji alanında 1600 projeyi süratle başlattık, aynı hızla da devam edeceğiz.” Bakan Güler’in ardından kürsiye gelen Koç Holding CEO’su Dr. Bülent Bulurlu, gerek alternatif enerji alanında, gerekse petrol ve doğalgaz alanında çeşitli yatırım ve girişimleri olduğunu belirterek, aslında bu konudaki “koç”luk görevlerinin farkında olduklarını vurguluyordu.

Bayiler Koç Topluluğu’nun büyüklüğünü rakamlarla gördü

Dr. Bulurlu, Topluluğun başarısını rakamlarla da bayilere anlattı. Cümlelerden daha çarpıcı etki yaratan rakamlar şunlardı:

- ✓ Koç Topluluğu 500 büyük sanayi kuruluşunun toplam cirosunun yüzde 19’unu, özel sektörün yüzde 20’sini temsil ediyor.
- ✓ Türkiye’nin en büyük 10 sanayi şirketinin beşi Koç Topluluğu şirketi.
- ✓ Tüpraş 18.5 milyar YTL’lik satış rakamıyla listenin en tepesinde yer alıyor.
- ✓ Ford Otosan, 6.2 milyar YTL’lik satış rakamıyla onu izliyor.
- ✓ Arçelik ise yalnızca Türkiye’deki faaliyeti dikkate alınmasına rağmen 3.9 milyar YTL ile listenin yedinci sırasında yer alıyor. Tüm üretimi, yani Moskova, Çin, Ro-

many üretilimleri de dikkate alınsaydı, listedeki yeri üçüncülük olacaktı.

- ✓ Tofaş 3 milyar YTL’lik satış rakamıyla sekizinci, Aygaz 2.8 milyar YTL ile dokuzuncu durumda.
- ✓ Otomotiv sektöründe Koç şirketleri, Türkiye üretiminin yüzde 46’sını, ihracatın yüzde 45’ini gerçekleştiriyor.
- ✓ Türkiye otomotiv pazarında Tofaş, halen üçüncü sırada ve ikinciliği zorluyor.
- ✓ Otokoç kısa dönem araç kiralama işinde açık ara ilk sırada.
- ✓ Dayanıklı tüketim sektöründe, beyaz eşyada yüzde 57, televizyonda yüzde 42 pay ile sektörün lideri.
- ✓ Arçelik dünyada altıncı, Avrupa’da üçüncü büyük beyaz eşya üreticisi.
- ✓ Grundig Elektronik, Avrupa’da ikinci büyük televizyon üreticisi.
- ✓ Opet, benzin ve motorin pazarında üçüncü sırada.
- ✓ Aygaz, LPG alanında 1 milyonu aşkın satış hacmiyle yüzde 30 pazar payına sahip ve sektörün lideri.
- ✓ Koçtaş, ev geliştirme perakendecilik sektöründe en büyük aktörlerden.

Rakamların dili daha keskindi

Dünyadaki ve Türkiye’deki konjonktürel durum hakkında değerlendirmeler yapan Bulurlu, bayilere şöyle seslendi: “Ülke-

mizde 2008’in ikinci çeyreğinde ekonomi sadece yüzde 1.9 büyüdü. Henüz üçüncü çeyrek açıklanmadı, ancak beklentiler büyümenin yine düşük olacağı yönünde. Eylül ve Ekim ayı kapasite kullanım oranlarındaki gerileme, yıl sonuna kadar, hatta önümüzdeki yılın ilk altı ayında bu trendin devam edeceğini gösteriyor. Büyüme verilerine baktığımızda tarım gerilemiş, sanayinin performansı düşük kalmış, tüketim talebi azalmış ve yatırımlar yavaşlamıştır. Dünyadaki olumsuz gelişmelerden ülkemizin etkilenmemesi, doğal olarak mümkün değildir. Başka bir deyişle yurtdışı kaynaklı önemli bir sıkıntılı dönemin içerisindeyiz.

Büyümedeki bu yavaşlamanın kalıcı olmaması için iç ve dış etkenlerin iyi analiz edilmesi, yapısal önlemlerin bir an önce alınması gerekiyor.”

2009 yılı beklentilerinin büyümede yavaşlama doğrultusunda olduğunu belirten Bulurlu, önümüzdeki yılın ilk iki çeyreği boyunca etkisini sürdüreceği tahmin edilen bu dönemden, asgari düzeyde etkilenmeleri için bayilere bazı önerilerde bulundu:

- ✓ Kaynaklarınızı esas işlerinizde kullanın, nakde dönüşmesi zor yatırımlara girmeyin.
- ✓ Faaliyetiniz hangi para biriminden ise,

Endişe içinde geldiler, umutla çıktılar

Toplantı ardından izlenimlerini anlatan Karadenizli bayiler, bu buluşmayla güven tazelediklerini söyledi.

Kadim Durmaz, Arçelik, Tokat: “Bu toğlan-tı, kriz ortamında bize güven verdi. Sorunlarımızı çözecek bir karargâh olduğunu gördük burada. Gelirken yüzümüz asık, içimiz kırık, krizden dolayı.

Ama şimdi, karargâhta her sorunun ele alındığını, üzerinde düşünüldüğünü gördük ve bu dönemi en az sarsıntıyla atlatacağımıza inandık. Türkiye’nin ihracatında büyük pay sahibi olan, sanayinin lideri dev bir şirket. Tabii bize gurur ve güven veriyor.”

Ahmet Sarı, Opet Gaz, Trabzon: “Ben Opet Gaz bayisi olalı sekiz ay oldu. Yani yeni sayılırım, bu tip bir toplantıya da ilk kez katılıyorum ve çok etkilendim. Tam kriz döneminde Koç

Grubu’nda olduğuma çok memnunum.”

İbrahim Alp, Opet Gaz, Tokat-Zile: “Bu toplantıları çok olumlu buluyorum, bizi olumlu yönde motive ediyor. Daha sık yapılması, bizim yararımıza olur.”

Fatih Memişoğlu, Arçelik, Ordu: “Bu tip toplantıları çok yararlı buluyorum. Hepimize moral veriyor. Koç Ailesi’nden olmak, gerçekten bir ayrıcalık, biz bu ayrıcalığı her an yaşıyoruz.”

Resul Özden, Avis, Samsun: “Son derece güvenli hissediyoruz kendimizi. Bu profesyonellik ve büyük iş potansiyeli bizim motivasyonla çalışmamızı sağlıyor. Doğrusu diğer esnaflardaki gibi bir kaygı duymuyoruz. Zaten oto kiralama sektörüne krizin doğrudan etkisi olmuyor.”

Uğur Tüzel, Aygaz, Ordu: “Koç bayisi olmak çok önemli bir ayrıcalık. Sağlam kurumsal ya-

pısı ile bize ona yaslanabileceğimizi hissettiren güçlü bir dayanak.”

Mustafa Atalay, Arçelik, Giresun: “Bence çok düzeyli ve bilgilendirici bir toplantı oldu. Biz patronlarımıza çok güveniyoruz. Zaten ben eski bayilerdenim, eskiden de bu tip dönemleri Koç yönetiminden aldığımız önerilerle hep hazırlıklı karşıladık, darbe almadan çıktık. Şimdi de hazırlıklıyız.”

Emin Üstün, Beko, Giresun-Tirebolu: “Çok olumlu bir toplantıydı, çok bilgilendim. Şirketime güveniyorum, bana çok büyük bir güven veriyor. O olmasa biz de olmazdık...”

Cemal Bölükbaşı, Beko, Trabzon-Akçaa-bat: “Çok gururlandım. Sorunlarımıza sahip çıktığını gördüm. Türkiye’nin en büyük şirketinin bayisi olmaktan gurur duyuyorum.”

aynı para biriminden borçlanın.

✓ Aktif satışa ağırlık verin, müşteri beklemeyin, ayaklarına giderek ikna edin, güven duymalarını ve alışveriş yapmalarını sağlayın.

✓ Rakiplerin yapamadığını yapın, farklı olun.

✓ Alacaklarınızı iyi takip edin.

✓ Karşılıksız borç vermekten kaçının.

Sıkıntılı dönemde işlerini iyi idare edenlerin, dönem sonunda avantajlı duruma geleceklerini belirten Bulgurlu, Koç Topluluğu'nun başarısının da bu cümlede saklı olduğunu anlattı: "Koç Topluluğu olarak, olumlu gelişmelerden fayda sağlamaya, olumsuz gelişmelerden ise en az hasarla kurtulmaya çalıştık. Sonuçta Topluluk olarak, hedeflerimizi büyük ölçüde gerçekleştirdik. Tüm olumsuzluklara rağmen yeni hedeflerimize odaklandık."

Dr. Bülent Bulgurlu, Koç Topluluğu'nun kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı doğrultusundaki çalışmaları hakkında da bilgi verdi. Bu çalışmalarda ana rolü üstlenen Vehbi Koç Vakfı'nın Avrupa'nın en büyük ve kapsamlı vakıflarından olduğunu belirten Dr. Bulgurlu, "Ülkem İçin" projesinin 2008 yılında belirlenen "çevre" teması doğrultusunda ülkenin dört bir yanında oluşturulan "Ülkem İçin Ormanları" ile gurur duyduklarını söyledi. Topluluğun bir başka gurur kaynağının da Meslek Lisesi Memleket Meselesi Projesi olduğunu ifade eden Dr. Bulgurlu sözlerini şöyle tamamladı: "Zirveye tırmanmak zor, zirvede kalabilmek ise çok daha zordur. Bundan sonra da karşılıklı desteklerimiz ile, iş alanlarımızdaki başarılarımızı, toplumsal alandaki faaliyetlerimizde de göstermeye devam edeceğiz. Başarılarımız ile fark yaratan, küresel bir şirket olma konumumuzu, birlikte daha da güçlendireceğimize bütün kalbimle inanıyorum."

Bayilerle keyifli sohbet ve şölen tadında eğlence

Bulgurlu'nun ardından ekonomist- yazar Deniz Gökçe ve Prof. Taner Berksoy, küresel kriz ve Türkiye'ye etkileri konusunda dinleyicilerle sohbet ettiler. Ekonomistler, krizin inkâr edilemez bir gerçeklik olduğunu, ancak Türk insanının da krizi dörde katlayacak bir ruh haline çok çabuk kapıldığını, bunun da piyasalarda olumsuzluğa neden olduğunu anlatarak izleyenlerin morallerini yükselttiler.

Bölümün ardından Dr. Bülent Bulgurlu, bayilerin çeşitli sorularını cevaplandırdı. Sık sık gülüşmelerin, karşılıklı takılmala-

rın yaşandığı soru-cevap bölümünün sonunda bayiler, kaygı ve merakla girdikleri salondan rahatlamış, güvenli ve keyifli bir ifade ile çıktılar.

Buluşmanın gündüz kısmında yaşanan yorgunluğun atılmasına gelmişti sıra. 400'ü aşkın bayinin Koç Holding yönetimi ile yediği akşam yemeği, sanatçı Sibel Can'ın katılımıyla unutulmayacak bir şölene dönüştü. Karadeniz türkülerinin de hep birlikte seslendirildiği geceden ayrılırken bayiler, Topluluk çatısı altında olma-ya duydukları inançlarını tazelediklerini ve böylesi buluşmaların "aile" duygusunu pekiştirdiğini dile getiriyorlardı.

MLMM bursiyerlerini heyecanlandıran ziyaret

Mustafa V. Koç ve Bülent Bulgurlu'nun bir sonraki günkü durağı, Meslek Lisesi Memleket Meselesi (MLMM) Projesi kapsamında desteklenen okullardan biri olan Ünye'deki Adnan Menderes Ticaret Meslek Lisesi idi. Lise, MLMM Projesi'nin başlangıç yılı olan 2006'dan bu yana proje kapsamındaydı.

Aygaz tarafından desteklenen lisenin öğrencileri ve öğretmenleri, heyecanla Koç heyetini bekliyordu. Ünye Adnan Menderes Ticaret Meslek Lisesi'nin Koç Topluluğu tarafından öğrenim bursu verilen ve çalışanlarca koçluk sağlanan öğrencileri, binaya giren Mustafa V. Koç ve Dr. Bulgurlu'nun etraflarını sardı. Koç yöneticileri ile bursiyerler ve öğretmenleri arasında başlayan sohbette Mustafa V. Koç, bir araya gelmekten duyduğu memnuniyeti anlattı. Mustafa V. Koç ve Dr. Bulgurlu daha sonra okuldaki atölyeleri ziyaret etti, öğrencilerin çalışmalarını yerinde izledi. ■

Ordu'nun incisi: Fatsa

Karadeniz kıyısındaki Fatsa, Ordu ilinin birinci ve bölgenin ikinci gelişmiş ilçesi. Fatsa, fındık üretimi ile organik üretim alanında Türkiye'nin dünyada 30'uncu sırayı almasına önemli katkıda bulunuyor. 1380'de Türklere geçen ilçenin geçim kaynağı tarım ve balıkçılık. Tarım denince ilk akla gelen ürünler, kuşkusuz fındık ve çay. Son yıllarda seracılık ve kültür mantarcılığı gelişmekte ise de, ilçenin her köşesinde yer alan fındık atölyeleri, dükkânların raflarını süsleyen fındık ürünleri, ilçenin temel üretim ve yaşam alanını ortaya koyuyor. Zanaat atölyeleri, yöreye özgü halı ve kilim tezgâhları yok olmak üzere. Doğal yeraltı kaynakları açısından şanslı olan ilçe sınırları içinde Sarmaşık kaplıcaları, Gaga Gölü, Göreği Manastırı kalıntıları ve Cingirt kaya mezarları da görülme-ye değer yerler arasında.

Tüpraş artık çeyrek asırlık

Genel Müdür Yavuz Erkut'a göre, 25. kuruluş yıldönümünü kutlayan Tüpraş'ı önemli bir görev bekliyor. Yaşanılan küresel mali kriz güç dengelerini yeniden şekillendirirken ülkemizin enerji ihtiyacının güvenli ve eksiksiz karşılanması çok daha önem kazanacak. Tüpraş bu görevi eksiksiz yerine getirecek

Tüpraş Genel Müdürlüğü ve İzmit Rafinerisi'nde kıdem tazminatı alanlar ve yöneticileri yıldönümü sevincini yaşadı.

Türkiye rafinerilerinin 1983'te tek çatı altında birleşmesiyle kurulan Tüpraş, şimdi 25. yaşını kutluyor. Üç yıl önce Koç Ailesi'ne katılan Tüpraş, bu süreçte logosundan iş anlayışına kadar tamamen yenilenerek güçlendi.

Tüpraş'ın çeyrek asırlık yaşının coşkulu kutlamalarına geçmeden önce, şirketin "Koç" şemsiyesine geçişi ardından yaşanan değişimi Genel Müdür Yavuz Erkut'a sorduk. Erkut, Tüpraş Koç Holding'e geçtikten sonra, kendisinin de aralarında bulunduğu, uzun yıllar Tüpraş ve özel sektör tecrübesine sahip kişilerden yeni bir yönetim oluşturulduğunu, Koç Holding'den güçlü bilgi birikimleriyle katılanlarla birlikte değişim ve dönüşüm sürecinin başlatıldığını anlattı:

"Tüpraş kamu şirketi olmasına rağmen yatırım yapmayı başarmış dinamik bir şirkettir. Yeni yönetim Tüpraş'ın potansiyelini ortaya çıkararak yatırımlara hız kazandırdı. İlk iki yılda ilave yeni yatırımların birçoğu devreye alındı. Bu üç yıllık dönemde yaklaşık 375 milyon doları yeni projeler olmak üzere 1 milyar dolara yaklaşan yatırım yapıldı.

Yeniden yapılanmaya yönelik adımları önceliklerine göre belirleyerek çalışma takvimi oluşturduk. Çalışanlarımızla birlikte hedefimizi belirledik. Amacımız, 'ülkemizin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel gelişimde öncü ve etkin rol oynayarak, hissedarlarımız, iş ortaklarımız ve toplum için değer yaratmak', hedefimiz 'dürüst, şeffaf ve etik, insana saygılı, çevreye duyarlı, ya-

ratıcı ve yenilikçi, müşteri odaklı olmak, çalışanlarının gelişimini desteklemek, takım çalışmasına önem vermek'ti.

Yeni logomuzla yapılandığımız kurum kimliğimizden organizasyonel yapılanmaya, yatırım programlarından kurumsal kaynak yönetimine, iş süreçlerinden kişisel gelişim programları ve teknik eğitime kadar çok geniş bir yelpazede bir dizi dönüşüm yaşadık. Bir dizi etkinlikle genç kuşak ile deneyimli kuşak arasında köprüler kurduk. Rafinerilerimizde optimizasyon ile doğrudan verimliliği artırma çalışmaları kapsamında 80'e yakın projeyi uygulamaya başladık. Çoğu geçmişte saptanmış, ancak öncelikler ya da kaynak yetersizliğinden uygulanamamıştı. Vagon Dolu/Boşaltım Sistemleri modernize edildi. Yeni tanker ve römorkörler olarak rafineriler arası ürün transferini daha ekonomik hale getirdik.

Rafinerilerin optimum çalışma koşullarının sağlanması için birimlerin çalışma şekillerini değiştirdik. Önceden sadece merkezden yönetilen optimizasyon faaliyetleri şimdi rafinerilerin de bire bir içinde yaşadığı bir süreçte dönüştü. Bu kapsamda piyasa koşulları paralelinde üretimi eşzamanlı düzenliyoruz.

Teknik emniyet, çevre ve kalite yönetimi konularında çok önemli bir kriter olan 'kaza sıklık oranı' konusunda düzenlemeler yaptık. Özelleştirme öncesinde bu parametre 5.5-6 iken, beş yıl için 2.5 hedefini koyduk. Bu kriter, batılı ülkelerde 20-25 yılda ulaşılan seviyeler. Yoğun bir çabayla bu oran bir yılda 3.5'lara düştü. Rafinerilerde sonuca hızlı gitme olanağını bulunca bu yıl, müte-

ahhit elemanlarını da kendi skorlarımıza dahil etmeyi hedefledik. Hedefimiz onların da standartlarını yükseltmek.”

Erkut, Tüpraş'ın kurumsal kimlik ve yönetim anlayışı açısından geçirdiği değişimi de şöyle özetledi:

“Logo ve amblemimiz Koç Topluluğu'nun gücünü, kararlılığını ve müşteri odaklılığını yansıtan yazı karakteriyle yazıldı, faaliyetleri petrol damlasıyla sembolize edildi. Tüpraş kırmızısı, enerji ve değişim

hareketinin dinamizmini, kırmızı damla içindeki şekilsel dönüşüm, istikrarlı büyümeyi ve hedeflenen yeni zirveleri işaret ediyor. Siyah, profesyonellik ve güçtür. Çizgiler sade ve yalındır. Bu kimlik logomuzun tasarımı için paylaştığımız briefin ana hatları olup, bizim için çok anlamlıdır. Çünkü yapılandığımız yönetim anlayışımız da benzer biçimde yalın, açık iletişime dayalı, samimi ve dinamik, bir o kadar istikrarlı ve deneyimle zenginleşmiş aktif katılımı barındırır. Örneğin şirket hedeflerimiz ve değerlerimizi destekleyecek başarılar ile davranış ve çabaları tanımak, takdir etmek ve ödüllendirmek üzere uyguladığımız Tüpraş Tanıma Takdir Ödüllendirme Sistemimiz bu anlayışın ürünü. İç iletişim toplantıları ile rafinerilerde yılın ilk üç ayında gerçekleşen hedef paylaşım toplantıları, yönetici olarak zenginleştiğimiz etkinlikler. Geçen yıl tamamız 'İnsan Enerjisi' idi, bu yıl da 'İletişim'. Üç yıldır emekli rafinericilerimizle yıldönümünde bir araya gelerek, yeni kuşakları tanıştıyorduk. Rafineri müdürlerimiz periyodik olarak açık kapı toplantıları düzenliyor, ben de zaman zaman katılıyorum. Her ayın son cuma günü 'Ay Biterken' toplantısının konusu yeni dönemin etkinlikleri.”

Peki, bütün bu değişimler Tüpraş'a, dolayısıyla Türkiye'ye ne sağladı? Erkut bu sorumuza şu yanıtı verdi:

“Yönetim Kurulu Başkanımız Ömer M. Koç, Tüpraş'lara hitabında 'Tüpraş, Topluluğumuzun en genç ve güçlü üyesi olarak yaklaşık üç yıla yaklaşan bu süreçte başarılı bir yapısal dönüşüm ve performansla Koç Topluluğu'nu ulusal ve uluslararası platformlarda daha da üst sıralara taşıdı' diyerek bu değerlendirmeyi en etkili biçimde yaptı.

Tüpraş, doğru tanımlanmış ve etkin uygulanan iş stratejileriyle yatırımlarını zamanında tamamlayarak, üretim ve satış rekorları kırarak istikrarlı biçimde büyüyor. Yaşanılan küresel mali kriz, dünya üzerindeki güç dengelerini yeniden şekillendirirken, yakın dönemde olumlu etkilerini hissettiğimiz küreselleşme ve uluslararası sermaye akımlarının olumsuz etkileri de aynı hızla karşımıza çıkıyor.

Petrol fiyatlarındaki ani düşüşlere ve döviz kurlarındaki dalgalanmalara bağlı olarak Türk Lirası'nda yüzde 40'a yakın değer kaybı sonucunda, piyasaların bozulan dengelerinin, zamanında alınan tedbir ve özveriler sonucu akaryakıt sektöründe krize dönüşmesi engellendi. Ülkemizin enerji ihtiyacının güvenli ve eksiksiz biçimde karşılanmasının çok daha fazla önem kazandığı bugünlerde, Tüpraş görevini eksiksiz bizimde yerine getirmeye devam edecektir.”

36 yıl önce, aynı yerde

Tüpraş'ın 25. yıldönümü, geleneksel “Kıdem Armağanları Dağıtım Törenleri” ve eski-yeni Tüpraşlıları buluşturan resepsiyonlarla 14 Kasım'da İzmir ve Kırıkkale rafinerilerinde, 15 Kasım'da Batman

Rafinerisi'nde, 17-18 Kasım'da Genel Müdürlük ve İzmit Rafinerisi'nde kutlandı. İzmit'teki ilk törende 5, 10, 15, 20, 25 ve 30 yıllık personele kıdem armağanları dağıtıldı. Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Tüpraş Yönetim Kurulu Başkanı Ömer M. Koç, Enerji Grubu Başkanı Erol Memioğlu, Tüpraş Genel Müdürü Yavuz Erkut, İzmit Rafineri Müdürü

Uğur Turhan, İzmir Rafineri Müdürü Mesut İlter, Kırıkkale Rafineri Müdürü Hadi Erbeyoğlu, Batman Rafineri Müdürü Şahin Çalbıyık ile Petrol İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın'ın katıldığı törende proje ödülleri de verildi. Tüpraş Tanıma Takdir ve Ödüllendirme Sistemi kapsamında “İşbirliği Geliştirenler ve Müşteri Mutluluğu Yaratıcılar” kategorisinde Batman, “Yaratıcı ve Girişimciler”de İzmit, “Başarılı Proje Takımları”nda İzmit, İzmir ve Kırıkkale rafinerileri ekipleri ödüle hak kazandı.

Tüpraşlılar ve konukları akşam saatlerinde, şirketin çeyrek asırlık yaşını İzmit Sosyal Tesisleri'nin açılışıyla kutladı. Kurdeleyi, Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi M. Koç'un “Açılışı zarif bir hanımefendi yapsın ve sosyal tesisimizin bereketi bol olsun” çağrısı üzerine Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa V. Koç'un eşi Caroline Koç kesti. Kurdelerin küçük bir parçasını yakasına takarak tesisi gezen ve çalışanlarla sohbet eden Rahmi M. Koç'u bir sürpriz bekliyordu. Genel Müdür Yavuz Erkut, yollarının yıllarca önce kestiğini belirterek Rahmi M. Koç'a 1972 tarihli bir fotoğraf sundu. Fotoğraftaki üç kişi, bugünkü tesislerin bulunduğu yer olan İpraş Sosyal Tesisleri'nde dönemin Genel Müdürü (Caltex) F. W. Brian Harris, Aygaz Yönetim Kurulu Başkanı Vehbi Koç, İpraş Genel Müdürü Hasan Göker idi.

Resepsiyona Mustafa V. Koç ve eşi Caroline Koç, Ömer M. Koç, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Tüpraş Yönetim Kurulu Üyesi Temel Atay, CEO Dr. Bülent Bulgurlu, Enerji Grubu Başkanı Erol Memioğlu, Denetim Kurulu Üyesi İbrahim Murat Çağlar, Opet Yönetim Kurulu Başkanı Fikret Öztürk, Opet Yönetim Kurulu Üyesi Nurten Öztürk, Opet Genel Müdürü Cüneyt Ağca ve Aygaz Genel Müdürü Müjdat Altıntaş da katıldı.

Kutlamaların son durağı yine İzmit'ti. Genç Tüpraşlılar ile emektar Tüpraşlılar, sıcak ve coşkulu bir yemeğin ardından bir sonraki yıl yeniden buluşmak dileğiyle ayrıldılar. ■

Divan Oteli yenileniyor

Uzun yıllar edebiyatçıları, gazetecileri ve oyuncuların ‘evi’ olarak İstanbul’un entelektüel hayatına mekân oldu. Türk turizmcilerinin ilk okulu sayıldı. “Türk sermayesiyle kurulan ilk otel” olan Divan İstanbul, çağdaş bir yüzle dönmek üzere aramızdan ayrılıyor. Yeni Divan Oteli’nin 2010 yılında İstanbul’un kültür başkentliğine tanıklık etmesi hedefleniyor

Semahat Arsel, en mutlu gününü yaşadığı, çalışma mekânı olarak kullandığı, hayatının neredeyse yarısını geçirdiği Divan Oteli’ne veda ederken, bir evlada veda eder gibi hüzünlü. Ama bir yandan da o evladın daha güçlü, daha çağdaş, daha güzel geri döneceğini bilmenin mutluluğu içinde. Kararlılıkla otelin yenilenmesi taraftarı.

Çağdaş Türk turizmi için başlangıç gibi algılanan, adeta bir turizm okulu, İstanbul ve dolayısıyla Türkiye’nin entelektüel hayatının unutulmaz bir aktörü Divan Oteli, yenilenmek üzere yıkılıyor.

Turizm Grubu Yönetim Kurulu Başkanı ve Koç Holding Yönetim Kurulu Üyesi Semahat Arsel tutkuyla sevsede artık Divan’ın yenilenme vaktinin geldiğini söylüyor. Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi Koç da, her müessesenin doğup büyüdüğünü ve yaşlanıp ömrünün sona erdiğini hatırlatıyor ve şöyle diyor:

“Divan da bugünkü rekabete ayak uydurmak için kendini baştan yenilemeli, yeniden dünyaya gelmeliydi. Kalbimizle değil aklımızla düşünmemiz lazımdı. Yeni Divan çok daha güzel, çok daha anlamlı ve bugünün tekniğine çok daha uygun olacak. Bittikten sonra, eminim bütün eski Divancılar, yerli ve yabancı

turistler, İstanbul halkı ve aile fertleri de onu benimseyecek ve sevecektir.”

Mutlu bir açılış

5 Ocak 1956 günü İstanbul’un kalbindeki pırl pırl, yepyeni binada heyecanlı bir telaş sürüyordu. Genç bir çift dünya evine giriyordu; Semahat Koç ve Nusret Arsel. Divan Oteli 5 Ocak 1956 Perşembe günü rüya gibi bir düğünle hizmete girmişti. Düğün otelin açılışından evvel gerçekleştirilmiş, uzaktan gelen misafirler de otelin ilk konutları olmuşlardı. 16 Ocak 1956 Pazar günü ise resmi açılış yapılmıştı. Semahat Arsel resmi açılış törenindeki katılımı ve am-

biyansı anlatıyor: “Devrin Başbakanı Adnan Menderes, kabinenin birçok üyesi, Vali Fahrettin Gökay, Lütfi Kırdar, yazarlarımızdan Burhan Felek, Hüseyin Cahit, Yahya Kemal, Falih Rıfkı Atay gibi önemli isimler de açılışa katılmıştı. Münir Nurettin ve korosu, Ayla Erduran, Müzeyyen Senar ve Cemal Reşit Rey gösterileriyle davetli topluluğunu şenlendirmişlerdi.”

“Eşim ile benim, Sevgi ile Doğan’ın ve ailemizin birçok hatırasının geçtiği bu güzel otel sayısız yakınımızın mutlu günlerine sahne oldu” dedikten sonra Divan Otel’inin kuruluş öyküsüne geçen Semahat Hanım’a kulak vermeden önce, 1950’ler Türkiye’sinin oteller açısından pazar yapısını hatırlayalım. Divan Otel açılmadan evvel İstanbul’un en lüks otelleri Park Otel, Pera Palas ve Tokatlıyan idi. Bu üçlünün İstanbul’un sosyal hayatındaki etkisi 1950’li yılların ortalarına gelinceye kadar sürdü. Bu yıllar yabancı sermayenin Türkiye’ye çağırıldığı, liberal ekonomiye geçildiği yıllar. Ekonomik, politik ve sosyal krizlerin giderek tırmandığı bir dönem olmasına rağmen, 1955 Haziran’ında İstanbul’da otelcilik hayatında dönüm noktası sayılabilecek bir olay gerçekleşiyor ve Hilton açılıyor. Ancak İstanbul gibi bir şehir için bu oteller yetersiz kalıyor. Bu yetersizliği en yakından bilenlerden biri de, Ankara’dan sık sık iş için İstanbul’a gelen Vehbi Koç. Koç’un hiç alanı olmayan bir sektöre yatırım yapma fikri de böyle doğuyor.

“Vehbi Koç stiline uymayan bir macera”

“Divan Otel’inin kuruluş öyküsü, bence tam bir macera ve Vehbi Koç’un genel iş yapma stiline pek uymayan bir girişim” diyen Semahat Arsel de kuruluş öyküsüne, önce Vehbi Koç’u bıkıran İstanbul konaklamalarından başlıyor: “1940’lı yılların sonunda, işleri hızla İstanbul’a kayan Vehbi Koç, iş için her İstanbul’a gelişinde otel sıkıntısı çekmiş ve Park Otel’inin resepsiyonuna, Arap kapıcısına bahşiş vererek oda bulmaktan bıkmış. Aynı zamanda İstanbul’un gelişmekte olan bir şehir olduğunu sezmış. Oysa, bu gelişen şehirde doğru dürüst konaklayacak yerin azlığının farkına varmış. O nedenle, kendine, ailesine, yurtiçinden ve yurtdışından iş yapmak için gelen misafirlerine, Tatarî’lerden, Cumhuriyet Cad-desi üzerinde aldığı arsanın üzerine bir pansiyon yaptırıp sorunu halledeceğini

zannetmiş. Pansiyon fikrini çalışmaya başlayınca öyle sorunlar çıkmış ki, pansiyon yaptırmakla işini halledemeyeceğini anlamış. Bunun üzerine İsviçre’de ve Milano’da devamlı kaldığı otellerin sahiplerinden ve yöneticilerinden aldıkları bilgileri değerlendirerek yerli mimar ve mühendislerle otelin inşaatına başlamışlar. Vehbi Koç tabii ki izinlerin, ruhsatların alınması gibi inşaat takibi sıkıntılarından bıkmış. Nihayetinde 1955 yılında Uluslararası Para Fonu toplantısının İstanbul’da yapılması planlanınca otel ihtiyacından dolayı izinleri arka arkaya vermişler. O zamanlar, genç bir mühendis olan Jak Kamhi, inşaatın tesisat işini üstlenmiş. İnşaatın izinlerini, resmi işlerini, gidişatını, o zaman Vehbi Bey’le çalışmakta olan eski belediye başkanlarından Haşim İşcan Bey yüklenmiş. Nitekim otel de Uluslararası Para Fonu toplantısının yapılacağı 1955 sonbaharına yetişti.”

Kim işletecek bu oteli?

İnşaat biterken otele isim bulunması için yarışma açıldı. Bu fikir Vehbi Koç’a aitti. “Memleketin edebiyat ve sanat adamları-

na danışalım, onlar bir ad bulsun” diyen Vehbi Koç’un önemli bir kriteri, bu ismin Türkçe olmasıydı. Nitekim gelen öneriler arasından, jüri heyetinde olan sanat eleştirmeni Fikret Adil ve gazeteci Ömer Sami Coşar’ın “Divan” önerisi beğenildi.

Peki turizm sektörüne yabancı bu ülkede Divan’ı kim işletecekti? Semahat Arsel şöyle anlatıyor: “Bir de işin işletmecisi tarafı vardı. Ne babam kendisi ne de gruptan hiç kimse turizm sektörü ve otel işletmeciliğinden anlamazdı. Vehbi Koç diyordu ki, ‘İstanbul Hilton yapılacağı zaman onun müdürü de belliydi, çalışanları da... Biz bu işten hiç anlamadığımız için oteli yaptık, bir yerlere de getirdik, ama ne müdürü var ne elemanı ne ana malzemeleri... Hepsini sonradan tedarik etmeye başladık.’

İşi bilmedikleri için çok sıkıntı çekmişler. O devirlerde, Türkiye’de yetişmiş turizm kadrosu yok. İnşaat devam ederken Vehbi Bey’in işletme kadrosunu bulması gerekiyor. Birlikte çalıştığı Nüzhet Tekül Bey ve damat namzeti olan Nusret Arsel’i yanına alarak Milano’da Otel Excelsior Galya’dan ve Zürih’te Hotel Carlton Eli-

te'den personel bulmak için yola çıkıyorlar. Mobilyaları Excelsior Galya'nın dekoratörüne sipariş veriyorlar. Carlton Elite'in yönlendirmesiyle altı kişilik kadro oluşturuyorlar. Bunlar; otel müdürü Julier ve karısı, pastacı Kunderdt, çikolatacı Sauter, ahçı Blesman, metrdotel Brüklië."

Hizmet sektörü ayıp!

Divan Otelı bütün bu çabalar sonucunda Türk turizmcilerinin yetişmesinde bir okul rolü oynadı. Semahat Arsel şöyle devam ediyor: "Türkiye'de o seneler, hizmet sektöründe genellikle Rum ve Ermeni vatandaşlarımız çalışırlardı. Pastanelerin çoğu da onlar tarafından işletilirdi. Türkler hizmet sektörünü hem beceremezler, hem de küçümserlerdi. Turizm sektörü diye bir sektör mevcut değildi. O kadar ki, iş arayan bir gence hizmet sektörüne girmeyi tavsiye etmek, adeta alınganlıklara neden olurdu.

İşte, bu zihniyetin değişmesine Vehbi Koç'un kurduğu modern Divan Otelı ve aynı zamanda kurulan Hilton Otelı büyük katkılarda bulundu. Bu iki otel adeta Türk turizminin başlangıcı oldu. Oralarda yabancı şeflerden iş öğrenen ve kendilerini yetiştiren gençler, ilerinin hocaları, şefleri haline geldiler. Derken, turizm okulları açıldı ve bu sanayi hızla ilerledi. Vehbi Koç, kendi otelini yaptırıp turizm işinin derinliğine girince, bu sektörün Türkiye'nin istikbalinde büyük rol oynayacağına iyice ikna oldu.

1956'da Divan açıldığı zaman başlayan yabancı müdür çalıştırma kararı da Türk çocuklarının turizm sektörünü öğrenmesiyle birlikte kaldırıldı. 1969'dan sonra artık Türk elemanlarının otelı idare edebileceği kanaati hasıl olunca, dışardan eleman getirmemeye karar verildi. Haluk Çatırlı, Orhan Başdoğan ve Kamil Berk beylerin, yönetimleri sırasında Divan Otelı'ne büyük katkıları oldu."

"Sıkıntılı dönemler geçti"

Semahat Arsel, Divan Otelı'nin tülkenin çalkantılı dönemlerinde hırpalandığını ancak ayakta durduğunu anlatıyor:

"Açıldığı 16 Ocak 1956'dan bu güne kadar Divan Otelı de Türkiye'deki iyi ve kötü günlerden nasibini aldı. İşçi hareketleri, ekonomik krizler, askeri ihtilaller, bir takım yasaklar, kotalar Divan'ın işlerini ve Türk turizmini hırpaladı.

Dışarıda eğitime eleman göndermek veya yurtdışından eleman getirmek problem olduğu gibi, tabak, çanak, çarşaf getirmek de mümkün değildi. Türkiye'de

Divan Otelı İstanbul'a 5 Ocak 1956'da Semahat ve Nusret Arsel'in düğünüyle "merhaba" dedi. Otelin 16 Ocak 1956 Pazar günü yapılan resmi açılışı ise politika, edebiyat, basın ve iş dünyasını buluşturdu.

Vehbi Koç, dönemin başbakanı Adnan Menderes'i karşılarken...

ne üretiliyorsa onlar kullanılacaktı.

Ancak oteller greve giderken, Intercontinental Otelı'nin camları yerle bir edilip turistler Türkiye'den kaçarken, müdürümüz Orhan Başdoğan'ın personeli çok güzel yönetmesi sayesinde biz olumsuz bir personel hareketi görmedik."

"Divan bir evdi"

Divan Otelı işletmeye açıldıktan sonra, müşterileri tarafından sevildi, tutuldu. Divan'ın servisi ün yapmaya başladı. Barman Arap Avni yönetimindeki Divan Bar gazetesinin buluşma noktası, Orhan Kutbay'ın ev sahipliğindeki lokanta işadamlarının buluşma noktası, pastacı Kunderdt'in başarılı pastaları sayesinde Divan'ın pastanesi çocukların ve gençlerin uğrak yeri haline geldi.

"Pastane o kadar meşhur oldu ki 1970'li yıllarda Divan'ın dışına çıkarmak mecburiyeti hâsıl oldu.

Çünkü artık Divan Otelı içinde ne imalat yapılabilecek ne de malzemeleri muhafaza edecek yer kalmıştı" diyen Semahat Arsel, insanların yol tariflerinde bile odak aldıkları Divan Otelı'ne yönelik sevginin temelini şöyle açıklıyor: "Divan Otelı'nin ilk açıldığı günden beri çok özel bir yeri oldu. Herhangi bir otel gibi kabul edilmedi. Burası özel bir ev, özel

bir mekân havasında işlerdi. Müşteriler burada kalite, emniyet ve sıcak bir atmosfer buldu. O kadar güvenliydi ki kaybedilen bir broş, unutulmuş bir para daima bulundu. Personelimiz fevkalade otele bağlıydı, biz de onlara çok bağlandık. Ve otel, otel değil de bir aile yuvası gibi işletildi. Böyle de sürüyor.

Öyle personellerimiz vardı ki unutmak mümkün değil. Mesela metrdotel'imiz Orhan Kutbay. Galatasaray mezunu ve çok iyi bir ailedendi. Çok ilginç bir adamdı.

Katıyen bir sistemi yoktu. Her bir kâğıt bir cebinden çıkardı. Ama harika bir metrdotel idi. Fevkalade müşteri tutardı. Herkese ismiyle hitap eder, müşterileri telefonla arar, 'Efendim, sizi uzun zamandır göremiyorum. nerede kaldınız?' derdi. Her gelen lokanta müşterisi onu arardı.

Barman Avni Salbaş kendi başına bir fenomendi. Avni bütün basını Divan Otelı'nin barına çekmişti.

Doğan Nadi başta olmak üzere bütün gazeteciler Divan Barda buluşurlar ve uzun uzun içerler, sohbet ederlerdi. Hatta Doğan Nadi o kadar sık gelirdi ki ona 'Divan Nadi' derlerdi."

Hem acı hem sevinç

Semahat Arsel, yıkım kararı konusundaki duygu ve düşüncelerini anlatırken hüznüleniyor ama sevinçli bu hüznünü

aşıyor: “Divan Oteli küçük bir mekânla başladı. Bitişindeki Ünver Otel alındıktan sonra biraz daha büyüdü. Her iki oteli tekrar onardık. Çok çalkantılı bir devir olduğu için inşaat izinleri ile ilgili prosedüre girmedik, iki oteli birden yıkıp tek otel haline getirmeyi düşünmedik. Bu karar nedeniyle sonradan ailecek çok üzüldük. Her iki otel de parça parça birbirine bağlandı. Eklemeler, birbirini tutmayan tatsız farklarla Divan Oteli’ni sürdürdük. Bu sefer otelin tekrar inşaata girmesi mevzu bahis olunca, ben binanın artık yamalanarak hayatına devam etmesini doğru bulmadım. İki otelin de yıkılarak modern bir şekilde inşa edilmesini çok arzu ettim. Bu kararı alırken, geleceğe yönelik muhtemel her riski düşündük. Öbür taraftan otelimizin sağladığı finansal büyüme, günden güne artan müşteri memnuniyeti ve talepleri, doluluk oranları bize yol gösterdi, cesaret verdi. Geleneklerimizden kopmadan, marka gücümüzü de kullanarak İstanbul’a yepyeni bir ‘simge yapı’ kazandırmayı görev bildik. 2010’da İstanbul’un kültür başkenti çalışmalarına Divan, yeni imajıyla katılmalı diye düşündük. Yıkılması acı geliyorsa da sonradan daha büyük ve güzel bir otelimiz olacağı için şimdiden seviniyorum.”

“Kalbimizle değil aklımızla düşünmeliyiz”

Koç Holding Şeref Başkanı Rahmi Koç da eski Divancılara beğenecekleri bir otel sözü verdi: “Divan Oteli’nin hepimizde ayrı ayrı hatıraları var. Divan da her müessese gibi doğar, büyür, yaşlanır ve ömrü sona erer. Bugünkü rekabete ayak uydurmak için Divan’ın da kendini baştan yenilemesi, yeniden dünyaya gelmesi lazımdı. Divan’a sonradan bina eklendiği için, kat aralarında farklılıklar, koridorlarında iniş çıkışlar vardı, eklenen binanın odaları küçüktü, toplantı salonu yetersizdi. Bugünkü beş yıldızlı otel ihtiyacına cevap verecek durumda değildi.

Çok iyi idare edilmesine rağmen istediğimiz neticeyi alamıyorduk. Dolayısıyla verilen karar isabetlidir. Kalbimizle değil kafamızla düşünmemiz lazım. Ümit ediyorum ki yeni Divan çok güzel bir otel olacak. Dünyaca ünlü bir mimar tuttuk. Yaptığı diğer otellerden gördük ki hem modern hem klasik bir tarzı var. Divan bittikten sonra eminim ki bütün eski Divancılar, yerli ve yabancı turistler, aile fertleri, Divan’a bağlı olanlar takdir edecek, sevecek ve gelecektir. Divan çok daha güzel, çok daha albenili, çok daha bugünün tekniğine uygun olacaktır.” ■

“Yeni bina, değişimdeki Divan markasının kanıtı olacak”

Divan Oteli’ndeki yenilenme kararının hem Divan markasındaki yenilenme sürecinin lokomotif olacağını hem de Türk turizmine örnek teşkil edeceğini belirten Koç Holding Dış Ticaret ve Turizm Grubu Başkanı Hasan Bengü sorularımızı yanıtladı.

Divan İstanbul Oteli’nin Divan markasının oluşumundaki ve algılanmasındaki önemini değerlendirir misiniz?

Divan İstanbul Oteli, Divan markasının temel taşıdır. 1956 yılında kurucumuz Vehbi Koç’un büyüyen işleri dolayısıyla sık yaptığı seyahatlerde, İstanbul’da kalacak yer bulma sıkıntısına son vermek amacıyla satın aldığı bir arsanın, daha sonra gelişerek bir otel projesine dönüşmesi sonucu, Türk özel sermayesi ile kurulan ilk otel olan Divan, daha sonra büyük bir hızla markalaşmış, birçok ilke imza atmış, bugün Türkiye çapında ilk akla gelen otel zinciri haline dönüşmüştür.

Divan Oteli’nin yıkılarak yenilenmesi yönündeki kararınızın nedenlerini öğrenebilir miyiz?

Divan Oteli, 52 yıllık bir bina. Divan’ın marka değeri çok yüksek olsa da bazı günlük ihtiyaçlara cevap verme konusunda zamanı yakalamak ve rekabet gücünü artırmak da günümüz ortamında çok önemli bir mesele. Hizmet kalitesi aynı seviyede olabilir ama fiziki şartların da bununla paralellik göstermesi gerekiyor. Bu nedenle, İstanbul’un en önemli bölgesinde, böylesine değerli bir noktada bulunan Divan Oteli’nin hak ettiği çehreye ve hizmet standartlarına kavuşması için yıkılarak yenilenmesi kararını aldık. Bu kararın hem Divan markasındaki yenilenme sürecinin lokomotif olacağını, hem de Türk turizmine örnek teşkil edeceğini düşünüyoruz.

Otelin yerine nasıl bir oluşum öngörüyorsunuz? Konferans merkezi haline dönüştürülmesi düşünülen bölgede kalan yeni Divan’ın konferans turizmine yönelmesi söz konusu mu?

Otelin yerinde yine beş yıldızlı, günümüz standartlarının da ilerisinde donanımlara sahip, estetik bakış açısıyla şehrin silüetine ayrı bir güzellik katacak farklı bir otel binası yapmayı planlıyoruz.

Divan markası bir süredir değişim ve yenilenme içinde. Yeni binanın bu değişim içindeki yeri ne olacak?

Yeni bina, markanın içinde bulunduğu değişimin elle tutulan, gözle görülen somut kanıtı olacak. Yalnız buradaki değişimle anlatmak istediğimiz, Divan markasının mevcut ürün ve servis kalitesindeki değişim değil, sunulan hizmet tarzlarındaki değişimdir. Misafirlerimiz bundan böyle, Divan bünyesinde çok daha farklı konseptlerde çok daha özel deneyimler yaşayacaklar.

Büyük önem verilen Divan’ın mutfağı da bir değişim geçirecek mi?

Divan, 52 yıldır Türk ve dünya mutfaklarının en özel tatlarını misafirlerine sunmuş ve bu konuda da sektörde öncü olmuş bir markadır. Divan’ın mutfağında köklü bir değişim yapmak, geleneğe ve tecrübeye haksızlık olur. Ancak, temel disiplinleri muhafaza ederek belirlenen konseptlere göre uyarlanmış bir değişim söz konusu olabilir.

Divan Oteli, 1950’lerden bu yana turistik bir mekân olmanın ötesinde, İstanbul’un entelektüel hayatına da tanıklık eden duraklardan biriydi. Yıllarca gazetecilerin, sanatçıların buluşma noktası olarak hayatımızda yerini aldı. Pek çok insanın kişisel tarihinde Divan Oteli’nin önemli bir yeri var. Yeni yapılacak otelde o insanların ve eski günlerin izleri de bulunacak mı?

Sizin de belirttiğiniz gibi, Divan Oteli, İstanbul’un yarım asırlık tarihine tanıklık etmiş, lobi-sinden odalarına, pub’ından lokantasına binlerce anıyı barındıran çok önemli bir bina. Elbette biz de bu konuda gerekli duyarlılığı göstermeye çalışıyoruz. Otelin içinde çok değerli sanatçılara ait çalışmalar mevcut. Yeni görünüm içinde bu çalışmalara yer vermek, hatta hiç umulmadık bir köşede yeni ile eskiyi eşsiz bir uyum içinde sergilemek ve böylece geleneği bozmadan nasıl yenilikçi olunabileceğini de göstermek istiyoruz.

Divan anılarını bir de müdavimi Hasan Pulur'dan dinledik

“Divan Bar entelektüel bir statü demekti”

“Divan Bar’da olmak bir statü belirlerdi; ama parasal değil entelektüel anlamda. Başka yerler de vardı İstanbul’da ama hiçbiri Divan çapında değildi. Biz de gazeteciler olarak Divan Oteli’ni Hilton karşısında milli olduğu için de tercih ettik”

Vehbi Koç’un “İstanbul’da aileye ait bir misafirhane” fikri otel projesine dönüştüğünde, Türkiye’nin tarihinde unutulmaz bir sayfa açıldığını kim tahmin edebilirdi? Ama 1956’da İstanbul’un en büyük iki otelinden biri olarak kurulan Divan Oteli, seçkin bir otel olmakla kalmadı, unutulmaz hatıralara ev sahipliği yapan, şehrin ve ülkenin belleğine benzersiz anlamlar katan özel bir “mekân” da oldu. Kapıdan adım atanı saran zarafeti nedeniyle tanınmış isimlerin bulunduğu bir durak haline geldi. Divan Bar’ın müdavim-

leri arasında dönemin genç bir gazetecisi Hasan Pulur da vardı. Bizden Haberler Divan anılarını bir de, müdavimi Hasan Pulur’dan dinledi.

Divan Oteli’nin o dönemde gazeteciler için anlamı neydi?

Divan Oteli, esasen Divan Bar, o dönem gazetecilerin, yazar çizerlerin buluşma noktasıydı. Yazar çizerler arasında bu gelenek bizden önceki kuşakla başlamıştı. Bedii Faik, Şevket Rado, Ümit Yaşar Oğuzcan, Çetin Altan, Yaşar Kemal, Mücahit Ofluoğlu hep orada buluşurdu. Biz de onla-

rın ardından gelenler olarak, aynı alışkanlığı sürdürdük.

Neden Divan Bar tercih ediliyordu?

Öncelikle orada olmak bir statü belirlerdi; ama parasal anlamda değil, entelektüel anlamda. Orada toplanıp bir oyunun galasına gidilirdi mesela. Başka yerler de vardı İstanbul’da, ama hiçbiri Divan çapında değildi.

İkinci olarak, Divan Oteli bize yerli sermaye olduğu için de çok önemli geliyordu. Milli otel olarak görüyorduk. O dönem zaten millicilik, bağımsızlık dönem-

leriydi; biz de gazeteciler olarak Divan Otel'i Hilton karşısında milli olduğu için de tercih ettik.

Bir de, oranın kendine has bir havası vardı. Doğan Nadi, Bedii Faik, Erol Simavi, Orhan Boran, Çetin Altan, Ümit Yaşar Oğuzcan, Yaşar Kemal... Bizim kuşaktan Yılmaz Çetiner... Hemen her tür düşünceden aydının bir araya geldiği müstesna bir ortam olurdu. Şaka yapılır, cinaslı konuşulur, fikir tartışmaları olurdu ama kimse edep çizgisini aşmazdı. Mesela Doğan Nadi'ye aklıma gelen şakayı yapamazdım. Erol Simavi benden yalnız iki yaş büyük olduğu halde, mesleki tecrübesi nedeniyle ona da aynı saygıyı gösterirdim. Bugün basında da, diğer kesimlerde de böyle bir saygıya rastlayamazsınız. Eski deyimle müeddep konuşturduk yani...

Sohbet konuları neler olurdu?

Daha çok güncel konularda konuşur, birbirimize takılırdık. Ümit Yaşar Oğuzcan, çok güzel hicivler yazdı orada. Mesela Mücah Ofluoglu "dublör" değil, "dublür" demenin doğru olduğunu iddia etti bir gün. Doğan Nadi ile tartıştılar. Tartışma o kadar büyüdü ki ben köşemde yazdım. Bir okurum, Fransız Akademisi'ne yazıp sordu. Cevap geldi, aslı "dublür"müş, ama "dublör"e dönüşmüş. İşte bu tip tartışmalar çok olurdu Divan'ın müdâvimleri arasında.

Gerilim yaşanır mıydı bu sohbetlerde?

Hayır. Divan Bar'da bu asla olmazdı. Oraya o tarz giremezdi. Doğan Nadi, ayırt etmeden hem sağcısıyla hem solcusuyla dalga geçerdi. Cinaslı konuşulur, şaka yapılır, ama "N'aber len" denilmezdi mesela. Dönem de farklıydı ama bazı yerlerde kendi kendine beliren bir hava vardır, başka barlarda o hava yoktu. Mesela Divan'da herkes gidip bara oturamazdı. Ben uzun süre bara oturmam. Kimse oturma demezdi, ama yeni gelen biri olarak sen, bir süre geçmesi gerektiğini hissederdin. Bir süre sonra, barın başından biri "Gelsene" dediği zaman, anladın ki kabul edildin. Böyle bir saygı ortamında da gerilim doğmaz zaten.

Peki personel?

Barmen Arap Avni idi. Barmeni tarif edin deseniz birçok kişi onu anlatır. Sadece içkileri iyi bilmekle kalmaz, insan halinden de anlar, kültürlüdür... Barın bitişiğindeki bölümde Berber Kemal vardı. O kadar tanınmış bir berberdi ki boş yer bulmak mümkün olmaz, gazeteciler, edebiyatçılar, aktörler, politikacılar, işadamları sıraya girerdi. Metrdotel Orhan Bey de çok popülerdi. Bu

ünlü şef sayesinde Divan Otel'i'nin yemek, kahvaltı salonlarında, barda hiçbir şey aksamazdı. Bu yüzden Divan Otel'i, herkesin kendini rahat hissettiği, vazgeçemediği bir yerdi. Mesela Erol Simavi öğle yemeklerini de Divan'da yedi bir ara. 07.30'da gazeteye gelir, öğlen 12.00'de Divan'da yemeğini yer, yemekten sonra otelde yatar, akşam da bara gelirdi. Bizler gündüz çalıştığımız için akşamları giderdik. Ama akşamdan akşama uğrasak da, bizde yarattığı beklenti düzeyi yüksekti; belki de bu yüzden Divan Bar'dan sonra hiçbir yere devamlı gitmedim.

Divan'ın kurucusu Vehbi Koç'la anılarınız var mı?

Olmaz mı? Kendisi çok esprili, görgülü bir insandı. Bir gün Kuruçeşme Divan'dayız. Vehbi Koç da bir masanın başında. İlişkimiz de iyiydi. Biraz sonra yanıma geldi, "Kusura bakma, yanına gelemedim," diye açıkladı. Ankara'da babasından dükkânı devraldığı tarihin yıldönümünün her yıl orada kutlandığını. "Kabul edersen, benim misafirim ol" dedi. İşte bu görgüdür; görgülerden haberi olmayanlar garsona söyletirler hesabı ödediklerini.

Vehbi Koç'un zarif ve esprili kişiliği, fıkra benzeri anekdotların anlatılmasına yol açmıştır. Mesela biri: Divan'da, Yaşar Kemal'e sohbet ettiğini gören biri "Neden konuşuyorsun o solcuyla?" diye sorunca, o da "Ya bir de tüccar olsaydı!" demiş... Çok seviyeli, zarif bir insandı. Ailesi de aynen öyle, çok seviyeli, sınırları olan, saygı kurallarına bağlı bir aile. Anadolu terbiyesiyle İstanbul kültürünü birleştirmeyi başarmışlar.

Biraz da köşenizden söz edelim. Türk basınındaki en uzun ömürlü köşelerden biri...

Evet. Milliyet bir ara Gün adında, tabloid bir akşam gazetesi çıkardı. Bu gazete için belirlenen köşelerden biriydi benimki. İsim babası da Yazı İşleri Müdürü Altemur Kılıç'tır.

Gazete tutmayıp, tutulan köşeleri Abdi İpekçi Milliyet'e taşıyınca, "Olaylar ve İnsanlar" doğmuş oldu. Başlangıçta daha anonim bir köşeydi, oraya gelen yazılar benim süzgecimden geçiyordu. 1968'de ismimle yazmaya başladım.

Yani tam 40 yıl...

Evet. Gazeteciliğe başlayalı da 54 yıl oldu. Salı günleri hariç, her gün yazıyorum. 1958'den 1979'a kadar hep Milliyet'teydim. Bir ara Hürriyet ve Güneş'te çalıştım, 1988'de yeniden Milliyet'e döndüm.

İşsiz kaldığınız dönem hiç yok gibi... Bunun sırrı nedir?

Bir-iki ay dışında hiç işsiz kalmadım. Benim hayatımda mutlak siyah, mutlak beyaz yoktur, griler vardır. Bu da karşınızdaki insanı siyah veya beyaz değil, gri tonlarda görmeni sağlar. Başkasının görüşüne saygılıyım, o da benimkine olacak. Kimseyi baskıyla, zorla, tehditle ikna etmeye çalışmam. Polemik yapmayı da sevmem yazar arkadaşlarla. Bir fıkra vardır: Havaalanında sormuşlar, ne var valizin içinde? Demiş tavuk yemi. Açmışlar valizi, silme kol saati. Hani tavuk yemiymiş? Valla demiş, ben tavuklara yem niyetine veriyorum, onlar ne yaparsa yapar, kanışmam. Ben de kendimce doğruları söylüyor, bildiklerimi yazıyorum; okuyanlar ister inanır ister inanmaz, ne yapacağına ben karışmam.

Bir gün hariç, her gün köşe yazısı ve 40 yıl boyunca... Nasıl yazıyorsunuz?

Bir kere haberlerle içli dışlı olmanız lazım. Her gün bütün günlük gazeteleri okurum. Oralandaki bir haberle veya okuduğum kitapla ilgilidir yazdıklarım. Ama tabii bunun bir reçetesi yoktur. Şöyle bir şey anlatayım: Bir yerde konferansa gittim, fiyakalı bir kız öğrenci köşe yazısını ne kadar sürede yazdığımı sordu. Bir saat civarında dedim. Dudağ bükte, o zaman ekledim: Yalnız bir saat artı kırk yıl! ■

Hasan Pulur kimdir?

1932'de doğdu. Öğrenimini farklı şehirlerde tamamladı. Ortaokul ikinci sınıfta, biyoloji dersinde atmacanın kafa kesimini kara tahtaya çizemediği için belge aldı. Üç yıl, çeşitli işlerde çalıştıktan sonra öğrenime döndü. Kabataş Lisesi'ni bitirdikten sonra 1954'te gazeteciliğe başladı. Sırasıyla Son Saat, Yeni İstanbul, Vatan, Havadis, Akşam, Milliyet, Hürriyet ve Güneş'te çalıştıktan sonra, 1988'de yeniden Milliyet'e döndü. "Olaylar ve İnsanlar" adı altında sürdürdüğü köşesinde çıkan yazıları, Gazeteciler Cemiyeti ve TGS başarı ödülleri kazandı.

“Hepimiz Türkçe konuşuyoruz ama...”

Türkiye’de kaç çeşit “Türkçe” var? Kitapta, günlük kullanımda, sokakta, internetteki Türkçe... Peki dilin bir standardı yok mu? Var. Ama dilbilimci Feyza Hepçilingirler’e göre o standardı sağlayabilecek radyo ve televizyonlar, tam tersine dili bozuyor. Dilimiz bozuldukça, dilimizin kendimizi ifade etmeye yetmediğini düşünerek özgüven kaybına uğruyoruz

S

eksen yıl önce 1 Kasım 1928’de yapılan harf devrimiyle Türkçeyi en iyi ifade eden Türk Alfabesi’ni kullanmaya başladık. Bu süreçte Türkçe pek çok badire atlattı. Geline nokta Türkçenin korunması ve zenginleştirilmesine gönül vermiş bir ustayla, Feyza Hepçilingirler ile konuştuk.

Kaç Türkçe ile konuşuyoruz?

Çeşitleri var. Sokakta, evde, cep telefonunda, internette, edebiyatta, resmi alanda... Örneğin sokaktaki dille şiir yazılmaz, anne babaya seslenirken kullanılan dille cumhurbaşkanına seslenilmez. Edebiyat yapıtı oluşturulan dille kavga edilmez... Bunlar hep yaşamın ayrı alanları, dolayısıyla o ayrı alanların da ayrı dilleri var. Bunları birbirinden farklı tutmak gerekiyor ama hepsinin bulunduğu ortak bir zemin var. Dilin çeşitlerinin yanında standart dil dediğimiz bir dil var ki, işte sokak dili, argonun dışında asıl yürürlükte olması gereken dil. Radyoların, televizyonların, bütün basının standart kabul etmesi gereken dil bu. Yoksa dilin kullanım alanları farklı, bu alanlara göre aldığı adlar da farklı olabilir...

Hepimiz Türkçe konuşuyoruz ama aslen anlaşıyor muyuz?

Anlaşıyoruz değil, dilimize hoyrat davranıyoruz. Yoksa anlaşılabiliriz; anlatmak istediğiniz şeyler çok derin çok anlamlı şeyler değilse el kol işaretleriyle de anlaşmak mümkündür. Yalnızca gündelik ihtiyaçları anlatmak için el kol işaretleri fazla bile gelir insana. Ancak daha derin ihtiyaçları anlatmak için herhalde dili ustaca kullanmak gerekir. Dili korumak için de, dili iyi kullananların dinlenmesi, okunması gerekir. Bunlar radyo ve televizyon olmalıdır. Ne yazık ki bizde dili en kötü kullananlar televizyonculardır. Oysa bir çok kişi dilin kurallarını iyi radyolar dinleyerek öğrenmiştir, çok özenli basılmış gazeteler okuyarak yazımla ilgili pek çok fikir edin-

miştir. Bu, okuldan geçtiği kadar yaygın eğitimden de beslenen bir damar. O yüzden dilimizi korumak için kendimizi sevmemiz, kendimize özen göstermemiz gerekir ki, kendimizin bir parçası olan dilimizi de sevelim ve ona da özen gösterebilelim.

Dil neden bu kadar önemli?

Küreselleşmeden dünya zenginliklerinin ortak bir zenginlik oluşturmasını anlıyor-sak eğer, buraya bizim katacağımız şeylerin hemen tümü dille ilgilidir. Kültürümüz, bütün kültürlerde olduğu gibi dil temeline dayalıdır. Şarkımız, türkümüz, şiirimiz, ağıtımız, destanımız her şeyimiz dilimiz. Dil, bizi biz yapan değerlerin başındadır. Sadece ulusal kimlik açısından değil insanın bireysel varlığı açısından da.

Bir televizyon dizisinde bir karakter, yapısı gereği sokak Türkçesi konuşuyor mesela... Ondan duru bir Türkçe konuşmasını beklersek, gerçekçilik duygusunu yok etmez miyiz?

O dizideki tip bir kabadayıysa, ondan roman kahramanının konuşmasını beklemek abes olur. Ancak televizyonlarda daha çok ana haber bültenlerindeki hep aynı kalıp ifadeler, anlatım bozuklukları, tutarsızlıklar eleştiriliyor. Dizide bir tipin bazı sözcükleri yanlış kullanması, bilerek yapılmış şeylerdir. Ancak dizi yazarının da bir sorumluluğu vardır. Güldürü ögesi için bazen tümüyle Türkçeye yaslanıldığı oluyor; Türkçeyi eğip bükerek, hatta ezip üstünde tepinerek bir güldürü yakalanmaya çalışılıyor. Oradaki bir takım söyleyişler o kadar hızla topluma yayılıyor ki, siz o sözün doğrusunu her yerde her an söyleyiniz, yanlışın yayılma hızının onda birine yetişemezsiniz. Bütün güldürü ögesini Türkçeden çıkarmaya çalışmak yanlış, üstelik kolay ve ucuz bir yol. Gülmüş olanın yakalanması, çok daha iyi bir çalışma gerektiriyor.

İnternet Türkçeyi bozan alanlardan mı?

Bu, şifreli bir dil haline geldi. Ç harfini, ch ile, ş harfini sh ile yazmaya çalışıyoruz. Buradan harf çoğaltırken, başka yerden de harf azaltmaya çalışıyoruz. Selam yerine slm, mrb deniliyor. Bu şifreleme zaman kazandırır diye yapılıyorsa eğer, ona da hizmet etmediği kanısındayım. Geçenlerde konuşma yaptığım bir okulda, tam bununla ilgili bir deney yapılmış. Bütün harfleri tamam olarak yazılmış bir metin ile ünlülerin atılan metin arasında zaman farkı olmadığı görülmüş. Hatta harf kısaltmadan yazmak daha az zaman alıyor, çünkü ne atacağınızı düşünüyorsunuz.

“Dizilerde Türkçe ezilerek bir güldürü yakalanıyor. O söyleyişler topluma öyle hızla yayılıyor ki, siz o sözün doğrusunu her yerde söyleyiniz, yanlışın yayılma hızının onda birine yetişemezsiniz”

Peki kaybettiklerimiz neler?

Türkçeyi hoyrat kullanmakla bir kere öz güven yitimine uğruyoruz. Dilimizin kendimizi ifade etmeye yetmediğini sanmaya başlıyoruz. Dilimizi yeterince kullanamadığımız için yetersizliğin kendimizde olduğunu düşünmeye başlıyoruz ve bunu dilimize yüklüyoruz. İnternette duygu hallerini ifade eden bir takım şekiller kullanıyoruz. Gülen ya da göz kırpan surat... İnsanın duygu hallerinin sadece bunlardan ibaret olduğunu sanmak çok büyük bir aymazlık olmaz mı? Onlarla sınırlandığımız zaman onların dışında kalan her şeyi yok saymış oluyoruz. Biz 300 sözcük bilirken bin sözcük bilen birinin söylediklerini anlamayacağız. Ama anlamıyorum demeyeceğiz, anlaşılıyor diyeceğiz. Düşünme kapasitesi, dile egemen olma oranıyla artırılabilir.

Dildeki kısırlaşma yalnızca iletişim değil yaratıcılık gerektiren her türlü alanda mı etkili oluyor?

Evet. Hayallerimizi de dille kuruyoruz, düşüncelerimizi dille oluşturuyoruz. İnsan yapacağı resmi de dille düşünüyor, oraya vuracağı renkleri de. Bir şey icat edecekse, onu önce kafanızda dille yaratıyorsunuz. İnsan en iyi anadili içinde düşünür, en iyi anadili içinde kalarak yaratabilir. Başka dili çok iyi öğrenebiliriz, ama en iyi bildiğimiz dili anlatmak için bile söylenen şey bellidir: Anadili gibi konuşuyor, anadili kadar iyi kullanıyor. Bir başka dili ‘gibi’ ya da ‘kadar’ bilebiliriz...

Milli eğitim politikaları dili korumaya ve zenginleştirmeye yönelik gerekli has-

sasiyeti içeriyor mu?

Yaptığımız en büyük hatalardan biri de çocuğumuzu anlamadığı bir dille, duyarlılığına uzak düşmüş metinlerle karşı karşıya bırakmamız. Sözelimi Fuzuli, Baki, Nedim, Nabi... Bunlar Divan edebiyatının çok önemli şairleri, ama bu şairlerle lise düzeyindeki bir çocuğu karşı karşıya getirmek bu şairleri anlamasını sağlamaz. Kaldı ki zaten o şairlerin söylediği, anlatmaya çalıştığı duyarlılık da çocuğa seslenmez. Fuzuli’nin diyelim ki “Aşk derdiyle hoşem/El çek ilacından tabip” dediği dizesi... Çağımızda bir çocuğun bunu anlaması ve hissetmesi istenen bir davranış mıdır, bir; eğer anlıyorsa da çocuğun acele tedaviye götürülmesi gerekir, iki. Duyarlılıklar değişiyor.

Dilimizi anlamıyor muyuz? Neyin farkında değiliz?

Bir çalışmamda örneğin, renk adlarını sıraladım. Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar renk adı yoktur. Türkçeyi aşağılarken bu zenginliklerin farkında mıyız diye sormamız lazım. Dilin zenginliği salt kelime sayısı ile ölçülmez. Türkçede matematiksel yapı, bir sözcüğün birbirinden çok farklı anlamlara gelmesini sağlar. Biz bunu bile aşağılama nedeni yapıyoruz. Mesela çekmek eylemini alalım, bir şeyi çekmekteki “şey” sözcüğünü değiştirdiğiniz sürece çekmek eyleminin anlamı değişiyor. Sözelimi “iskemleyi çekmek” diyorsanız çekmek, yürütmek anlamına geliyor. Ama “arabayı karşıya çek” dediğinizde bırakmak, koymak anlamına geliyor. “İpi çekmek” germek anlamında, “kadayıf, şurubu beş dakikada çekti” diyorsanız, içine almak anlamında. Çekmek sözcüğünü tek bir sözcük olarak görmek insafa sığar mı? Çekmek sözcüğünün 86 ayrı anlamı var ve ağzının kokusunu çekmek, akıntıya kürek çekmek gibileri de bunun dışında. Üstelik o kadar çok kullandığımız bir sözcük değil. Çekmek sözcüğü tek başına bu kadar çok anlamı karşılıyorsa bu dile yoksul diyen kendi yoksulluğuna yansın. Bilmiyorsak hiç olmazsa farkına varıp öğrenmeye çalışmalıyız. Ama bilmediğimiz şeyi yok saymak, kendimizi kandırmaktır. ■

Feyza Hepçilingirler kimdir?

1948’de Ayvalık’ta doğdu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu’nu ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü bitirdi. Edebiyat öğretmeni ve öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1983’te sürgün edilince YÖK’ü protesto için istifa etti. Uzun bir süre özel eğitim kurumlarında görev yaptı. Halen Yıldız Teknik Üniversitesi’nde öğretim görevlisi. Ulusal ve uluslararası düzeyde birçok ödülün sahibi olan yazarın eserlerinden bazıları: “Ya Armut Ağacı Olursam?”, “Dilin Zamana Dokunduğu, Türkçe Günlükleri”, “Yıldızların Suya Döküldüğü, Türkçe Günlükleri”, “Dedim: Ah”, “Sabah Yolcuları”, “Türkçe Dilbilgisi, Öğretene ve Öğrenenlere”, “Tanrıkadın”, “Öykünmece”, “Savrulmalar”, “Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?”, “Üç Nokta Bir Çizgi”, “Kırlangıcsız Geçti Yaz”, “Ürkek Kuşlar”, “Eski Bir Balerin”, “Uçtu Uçtu Pelin Uçtu”, “Çirkin Prenses”.

KOÇTAŞ TEKNİK SATINALMA ELEMANI SÜLEYMAN KADIOĞLU

Profesyonel bir gönüllü

“Başkaları için yapabileceğimiz o kadar çok şey var ki! Hem böylece dolaylı olarak kendimize de yardım etmiş oluyoruz. Gönüllü faaliyetler beni tamamen değiştirdi. Hayattan daha çok keyif alan, sıkıntıları kafaya takmayan, sorunları düzeltmek için uğraşan biri haline geldim”

A cısını hâlâ hissettiğimiz 1999 Marmara Depremi'nin bir olumlu sonucu, yardımların hedefe ulaşmasında organize olmanın önemini ortaya çıkarmasıydı. Bir sivil toplum örgütü olarak AKUT'un kurtardığı her can, bir uzmanlık alanında organize davranmanın işe yarar sonuçlarını gözler önüne sermişti. Nitekim deprem sırası ve sonrasında binlerce insan yardım gönüllüsü olmak istedi, onlarca sivil toplum örgütü kuruldu, mevcutlar da kendilerini yeniden organize etti.

Süleyman Kadioğlu da bu binlerce insandan biriydi. Deprem sırasında arama kurtarma konusunda başlayan gönüllülüğü, ardından itfaiyeciliğe kaydı. Yedi yıldır çalıştığı Koçtaş Yapı Marketleri'nde dört yıldır teknik satınalma uzmanı olarak görev yapan Kadioğlu, Türkiye'nin birkaç gönüllü itfaiyecisinden biri. 1999 Marmara Depremi'nde insanlara yardım etmek için çıktığı yolculuk, onu gizli bir kahraman haline getirivermiş. Gündüz başarılı bir profesyonel, iş çıkışında gönüllü bir itfaiye eri... Bir yandan da cankurtaran olarak sahillerde insanları dalgaların arasından çekip çıkaran Kadioğlu ile sosyal sorumluluk ve sivil toplum örgütlenmesini konuştuk.

Sivil toplumcu kimliğiniz nasıl ortaya çıktı?

İnsanlara yardım etme isteği küçüklükten beri benimle. Ama Türkiye'deki pek çok gönüllü gibi benim de gerçek anlamda yardım faaliyetleriyle tanışmam, 1999 Marmara Depremi'ne denk geliyor. Türkiye'deki pek çok gönüllü gibi beni arayışa iten, bu felaketti. Deprem, organizasyonun önemini gösterdi, sivil toplumun ortaya çıkmasını ve güçlenmesini tetikledi.

Bu süreç şöyle yaşandı. Pek çok insan yaşanan mağduriyetleri görünce korktu, üzüldü ve bir şeyler yapmak istedi. Ancak çözüm bulmaya çalıştıklarında sıkışıp kaldılar. Çünkü iki adım ötede insanlar açlık çekerken, yardımlarla toplanan tonlarca ekmek sokak başlarında yığıldı, o aç insanlara ulaştırılamadı. Çadırlar dağıtılamadı. Örnekleri çoğaltabiliriz. Oysa aynı dönemde AKUT çok iyi çalıştı. Dolayısıyla bu acı deneyim, organize olmanın, yardım faaliyetinin amacına ulaşmasında taşıdığı önemi gösterdi. Gönüllü olmak isteyen herkes bir kuruma katılıyordu. Ben de onlardan biriydim işte!

Siz Türkiye'nin sayılı gönüllü itfaiyecilerinden birisiniz de... Türkiye'de çok bilinen bir kavram değil. Nedir gönüllü itfaiyecilik?

Evet. Sivil toplumcu kimliğim arama kurtarma faaliyetleriyle ortaya çıktı ama gönüllü itfaiyecilikle sürdü. Gönüllü itfaiyecilik, özellikle kötü tecrübelerden sonra İzmit İtfaiyesi'nde gelişti. Bu girişime, deprem sırasında yurtdışından gelen gönüllüler ilham vermişti. Onlar bu eğitimleri organize etti ve İzmit İtfaiyesi aracılığıyla gönüllü itfaiyeciliğin temelleri atıldı.

Arama kurtarma faaliyetleri için aldığımız deprem eğitimlerini nerede değerlendirebileceğimizi düşünüyorduk ki, karşımıza İzmit İtfaiyesi çıktı.

Türkiye'de gönüllü itfaiyeciliği düzgün olarak uygulayan tek merkez olan İzmit'te 64 kişi gönüllü itfaiyecilik eğitimi aldık.

Aramızda üniversite öğrencileri olduğu gibi, 65 yaşındaki emekli bir ağabeyimiz de var. Önemli olaylarda bize haber veriliyor, elimizden geldiği kadar yardım etmeye çalışıyoruz. Oraya gittiğimizde artık sıradan bir itfaiye eriyiz.

İtfaiyecilikte sizi zorlayan engeller var mı?

Belediyeler itfaiyeye çok az bütçeler ayırıyor. Bununla ilgili çarpıcı bir örnek anlatmak istiyorum. Gebze'de belediyenin bütçesini belirleyen kişi trafik kazası geçirmiş. Benim de yer aldığım itfaiye ekibi hemen kaza yerine gittik. Ona zarar vermeden araçtan çıkarıp hastaneye göndermemiz lazım. Ancak açıcı makas olmadığı için saatlerce araçta sıkışıp kaldı. Çünkü itfaiyenin bütçesinde o makası alacak para yoktu. Güç bela kurtarıldı. Ertesi yıl itfaiyenin bütçesi iki katına çıkartıldı. Türkiye'de böyle bir eksiklik var. Kendi başımıza gelmeden önemini anlamıyoruz.

İtfaiye alanında hangi eğitimleri aldınız?

Daha önce hafif ve ağır arama kurtarma, ekipman kullanımı, takımışlık, baskı altında davranışlar gibi birçok eğitim almıştık. Bunların içinde yangın eğitimleri de bulunuyordu. İzmit İtfaiyesi'nde yurtdışıyla bağlantılı, konuyla ilgili çok yoğun eğitim aldık; kapalı yerde hareket teknikleri, kimyasal kazalarda nasıl müdahale edileceği... Sık sık nöbet tuttuk. Profesyonel itfaiyecilerle birlikte hareket ettik.

Orada aldığımız eğitimler çok yönlüydü. Bu eğitimler sayesinde bir dönem cankurtaranlık da yaptım. Biliyorsunuz, Kandıra sahilleri Karadeniz'in özelliği yüzünden çok tehlikeli, her yıl onlarca can kaybediliyor. İnsanlar tehlikenin farkına varamıyor, beline kadar denize girmişken aniden boğulma tehlikesiyle yüz yüze kalıyor. İlk gün boğulmak üzere olan tam üç kişiyi kurtarmıştım. Gerçekten unutulmaz bir deneyimdi. İtfaiyenin özelliği bu işte; her türlü eğitimi alıyorsunuz. İlk sirenle gitmek ve zor durumdaki insanlara yardım ulaştırmak zorundasınız.

Yangınlara doğrudan müdahale eden ekipte yer alıyor musunuz?

Yangın veya kaza gibi sıra dışı durumlarda akli başında ve belirli bir eğitime sahip kişilere çok fazla ihtiyaç duyuluyor. Etrafta

genellikle paniğe kapılmış insanlar bulunuyor. Özellikle trafik kazalarına yardımcı olmak isteyenler, yarar yerine zarar verebiliyor. Etrafta sakin birilerinin varlığı, orada işini yapana destek olması ve çevre önlemlerini alması bile çoğu zaman yetiyor. Trafik kazalarına müdahale ederken kendisi yaralanan, hatta başka bir aracın çarpmasıyla hayatını kaybedenler bile var. O nedenle kaza veya yangın gibi durumlarda akli başındaki herkese ihtiyaç duyuluyor. Biz de aldığımız eğitimler çerçevesinde olaylarda görev alıyoruz.

İlginc olaylar da geliyordur başınıza...

Gebze'de yangın alarmı çaldı. Bindik kamyonlara, herkes yoldan çekiliyor, hızla gidiyoruz. Bir kavşağa geldik, bir araba önümüzde, mümkün değil gitmiyor. Korna çalıyoruz, sinyalleri yakıyoruz, hiçbir fayda etmiyor. Hiç istifini bozmadan 30 kilometre hızla, sakin sakin yoluna devam ediyor. Oysa belki yanan onun evi... 15-20 dakika gittikten sonra fark etti bizi, inanmadık. Her çeşit insanla karşılaşıyorsunuz. Pamukova'daki tren kazası atmosferini yaşamak, insanlara yardımcı olmak da unutulmazdı.

Koçtaş bünyesinde yangın ekibi ve prosedürü var mı?

Elbette. Mağazadayken ben de yangın timindeydim. Satın alımları yaparken yangınla ilgili prosedürlere çok daha fazla dikkat ederim. Eğitimlere devam ediyorum. Koçtaş mağazalarında yangınlarla ilgili ortaya çıkabilecek risklere karşı her tür önlemi alıyoruz.

Sizi sürekli insanlara yardım etmeye çeken nedir?

İnsanlara yardımcı olmak çok farklı, unutulmaz bir deneyim. Kendimiz ve ailemiz için bir şeyler yapıyoruz zaten, ama yardıma ihtiyaç duyan birine yardım etmenin apayrı bir hazzı var. Kahramanlıktan ziyade işe yaramışlık hissi... Hele bunu, sizi hiç tanımayan bir insana, kendi isteğinizle yapmanız çok daha önemli. Arkadaşlarıma da bunu her zaman öneririm. Öyle deprem falan beklemenize de gerek yok! Başkaları için yapabileceğimiz o kadar çok şey var ki! Bu yardımları aslında dolaylı olarak kendimiz için de yapıyoruz. İçinde bulunduğum gönüllü faaliyetler beni de tamamen değiştirdi. Hayattan daha çok keyif alan, sıkıntıları kafaya takmayan, sorunları düzeltmek için uğraşan biri haline geldim. ■

Yaşamla ölüm arasındaki kıl payı çizgi

Vehbi Koç Vakfı tarafından inşa ettirilen Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi'ni, açılışından altı yıl sonra bir kez daha ziyaret ediyoruz. Amacımız, Tıp Merkezi'nde yaşamın kazanması için verilen amansız mücadeleye tanıklık etmek

Burası, yaşamla ölüm arasındaki geçişin an meselesi olduğu bir sınır sanki. Nefeslerin tutulduğu, duaların ta yürekte edildiği, zamanın en küçük biriminin en büyük değere ulaştığı, kağıt ritmindeki zamanın içinden şimşek deliliğinde koşuşturmaların geçtiği bir arena. Burası Haydarpaşa Numune Hastanesi Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi.

Vehbi Koç Vakfı'nın eskisini yıkarak yeniden inşa ettirdiği beş bin metrekareye kurulu altı katlı bu bina, 4 Ekim 2002'de hizmete açıldı. Ülkemizde de örneği az bulunan bir tasarımı olan binada yoğun bakım, acil ameliyathane, görüntüleme ve laboratuvar birimleri, gözlem odaları ve özel hasta odaları bulunuyor. Tüm bu birimlerin aynı binada olması ise hizmetin hızını ve kalitesini artıran unsurların başında geliyor.

2002'de günde ortalama beş yüz hastanın hizmet alması öngörülmüş. Ancak bu rakam, günde ortalama bin hastaya ulaşmış durumda. 24 saat boyunca 24 doktor görev başında. Vardiyalı sistemle çalışıldığı için acilde bir günde çalışan doktor sayısını bulabilmek için bu rakamı üçle çarpmak gerekiyor. Üstelik polikliniklerden konsültasyona çağrılan doktorlar bu sayının dışında. Acil serviste çalışan hemşire sayısı ise 90.

İnsan yaşamındaki olağan akışın şok edici bir biçimde kesintiye uğradığı anların ilk durağı olan acil servislerdeki karmaşa burada yok. Devlet hastanesi olmasına, günde ortalama bin hastaya hizmet verilmesine rağmen. Merakımızı, Haydarpaşa Numune Hastanesi Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi Başhekim Yardımcısı Uzm. Dr. Osman Ekinci gideriyor:

"Acil servisler, hem hizmet alanların hem de hizmet verenlerin stres katsayısının çok yüksek olduğu bir yer. Poliklinikteki gibi bir zaman yok. Önce-

likle binanın konumu, işimizi yaparken zamandan kazanmamıza, daha kaliteli ve hızlı hizmet verebilmemize olanak sağlıyor. Bütün birimlerin aynı alanda olması, hastaları daha seri bir şekilde uygun bölümlere aktarmamıza olanak sağlıyor. Bu dizayna sahip olmayan ve personel sayısı yeterli olmayan hastanelerde bir kanışıklık söz konusu olabiliyor. Şu anda hasta ve ambulans girişi aynı yerden yapılıyor. Girişte yapacağımız düzenlemeyle bu karmaşanın da önüne geçeceğiz. İkinci olarak da triajda yaptığımız düzenleme. Hasta ilk müracaatını yaptığında bir yandan kimlik bilgileri alırken aynı anda sorunu tespit edilip hızla yönlendiriliyor. Tabii bir de hastanemizin, acil servise özel bir önem verdiğini belirtmeliyim."

10 hastanın 3'ü acil!

Haydarpaşa Numune Hastanesi Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi'ne gelen hastanın ilk giriş yaptığı andan itibaren geçtiği aşamaları biz de tek tek geçiyoruz. Girişte, hastaların kimlik bilgilerinin ve şikayetinin öğrenildiği bir bankoda işlemler hızla yapılıyor. Bilgi işlem elemanıya bir hemşire aynı anda karşılıyor hastayı.

Hasta, özel olarak tasarlanan ilk muayene odalarına alınıyor ve hizmet ayağına geliyor. Acil poliklinik, hastaların 12 saate kadar yatması gereken durumlar için ayrılan 38 yataklı gözlem odaları, 21 yataklı yoğun bakım ünitesi, acil ameliyathaneler, içinde MR merkezinin de olduğu tam donanımlı görüntüleme merkezi, biyokimya ve mikrobiyoloji laboratuvarlarını geziyoruz.

Duraklarımızdan biri de ASKOM. İl Sağlık Müdürlüğü'nün acil sağlık koordinasyon birimi olarak tanımlayabileceğimiz bu birimde, ambulanslardan gelen çağrılar yanıtlanıyor, duruma göre ambulanslar yönlendiriliyor. So-

Haydarpaşa Numune Hastanesi Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi Başhekim Yardımcısı Uzman Doktor Osman Ekinci

nuç, oldukça güven verici, iç açıcı. Özel bir hastanede olmadığı-mızı kolaylıkla unutuvermişiz.

Yine de dışarıdan bakışla yetinmeyip hizmet alanlara uzatıyoruz teybimizi. Selma Kutlu, kızgınlıkla yanıtıyor sorumuzu. “Annem dün gecedan beri ağrı çekiyor. Kimse bizimle ilgilenmiyor. Bir saatte, tahlilin sonucunu bekliyoruz” diyor. Daha sözünü tamamlamadan yanında oturan yaşlı kadın yakınmaya başlıyor; “Dizim çok ağrıyor. Bize bakmıyorlar.”

Diz ağrısının nasıl bir acılığı olduğu zihnimizde soru işaretine yol açıyor. Dr. Ekinci, gülümseyerek yanıtıyor sorumuzu. Geçen yıl yaptırıldıkları araştırmanın sonuçlarını paylaşıyor. Öncelikle 24 saat kesintisiz hizmet verilen hastanenin yoğunluğunun 20.00-24.00 saatleri arasında tepe noktaya ulaştığını söylüyor. Bunun nedenlerinden birinin de iş yoğunluğunu gerekçe gören hastaların, çalışma saatleri dışındaki bu zamanları acil servislerde genel muayene için kullanma eğilimleri olduğunu şaşırarak öğreniyoruz.

Araştırmaya göre, gelen her yüz hastadan 70’inin normal polikliniğe müracaat etmesi gerekiyormuş. Gelenlerin sadece yüzde 30’u acil hasta statüsünde. Ki bu sayının içinde yarı acil diye tanımlanan hastalar da var. Yani gündüz herhangi bir sağlık kurumunda tedavisi yapılabilecekken gece şartlarında acile başvurusu olağan kabul edilen hastalar. Örneğin ağrı ve ateşe neden olan bademcik iltihabı gibi.

“Vehbi Bey cennettedir şimdi”

32 tanımı olan acil durum, kalp krizi benzeri travma, acil doğum, boğulma, acil cerrahi müdahale gerektiren ya da kesik-kırık gibi durumları kapsıyor. Ne var ki soğuk algınlığı olan ya da kronik romatizma şikâyeti olan hasta da acile müracaat ediyor ve travma hastasıyla aynı hızda hizmet bekliyor. Elbette evrensel hasta hakları, kendini acil hasta gören her başvuru sahibinin aynı özenle bakımını gerektiriyor. Ancak burada şikâyetlerin sıralamasını doğru yapmak hayati bir önem taşıyor.

Selma Hanım’ın şikâyetinin, hasta bilincinin de verilen hizmet ortamında yükselmesinin doğal bir sonucu olduğunu kavıyoruz böylece. Altı yıl önce hayal edilmesi bile güç olan bir hizmet biçimi

öylesine benimsenmiş ki ricacı-minnetçi, doktoru Tanrı gibi gören hasta profilinin yerini, özsaygısı gelişkin, haklarının farkında, kaliteye alışkın bir hasta tipi almış.

Teybimizi hastalar arasında dolaştırmayı sürdürüyoruz. Şahabettin Kümey, küçük oğlu Özer’i getirmiş acile. Banyoda geçirdiği bir kazada sağ elinin iki parmağında ciddi kesikler olan Özer’e dikiş atılıyor. Özer’in bakışlarında korkudan çok merak var. Şahabettin Bey, oğlunun özenle bakıldığından emin olunca rahatlamış. Onlarca kez teşekkür ediyor.

Sağlıklı ve kaygısız görünen bir adam dikkatimizi çekiyor. Şaşırıyoruz. Adem Topal, dedesini getirmiş. Bir gece önce yüksek tansiyona bağlı kısmi felç geçiren dedesinin beyinde de zedelenme meydana gelmiş. “Geldiğimiz andan itibaren gördüğümüz ilgiden çok memnunuz. Ben aynı zamanda şaşırdım. Bir devlet hastanesi olmasına rağmen evraklar için bile beklemedik. Vehbi Bey sırf bunun için bile cennettedir şimdi” diyor. Adem Bey’in rahatlığı dedesini güvenli ellere teslim etmesindenmiş.

Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi hizmete girdiğinde, Acil Tıp Sistemi’nde devrimsel bir değişimin öncülük misyonunu üstlenmiş. İnsan sağlığına değer katmış. Geçen süreçte sağlık sisteminin kat ettiği mesafeye doğru orantılı olarak benzerleri yaygınlaşmış. Ancak geleceğin ihtiyaçlarını gören bir bakışla tasarlanmış olan bina, başlı başına örnek olmayı sürdürüyor. Vehbi Koç Acil Tıp Merkezi, Vehbi Koç Vakfı ve Koç Topluluğu’nun, topluma karşı sorumluluk bilinciyle hizmet verdiğinin ve vereceğinin, çalışmalarında niteliğe verdiği değer bir anıtı olarak yükseliyor Haydarpaşa sırtlarında. ■

WWF-TÜRKİYE DOĞAL HAYATI KORUMA VAKFI BAŞKANI AKIN ÖNGÖR

“Çağdaş birey olmanın yolu insanlığa katkıdan geçer”

Akın Öngör, Koç Bilgi Grubu’nun oluşturduğu Yeşil Bilgi Platformu’na verdiği söyleşide şu mesajı vurguladı: “Yaşadığımız toplumda geride durup da başkalarının, devletin bir şey yapmasını beklersek, çok zengin olabiliriz, çok güzel veya yakışıklı olabiliriz ama çağdaş bir birey olamayız. Sadece bulunduğumuz küçük topluma değil geniş olarak insanlığa, doğaya, çevreye katkıda bulunmalıyız”

Uzun yıllarını özel sektörde yönetici olarak geçiren Akın Öngör, WWF-Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı şapkasıyla, önlem alınmazsa yaşanacak felaketler konusunda bizleri uyarıyor: “Doğanın kaynaklarını yenilenebilir ve sürdürülebilir vaziyetten çıkartıp, yok etmeye devam edersek duvara vuracağız. Yüz milyonlarca insan ölecek, savaşlar çıkacak ve ancak o zaman ‘Biz neyi yanlış yaptık?’ diyeceğiz. Halbuki akıl, bütün bunlar olmadan önce önlem almanın gerekli olduğunu söylüyor.” Öngör, Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü Banu Aydoğan’ın Yeşil Bilgi Platformu adına yönelttiği soruları yanıtlarken, ola-sı felakete karşı alınabilecek önlemleri anlattı.

WWF-Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı ve uzun yıllar yöneticilik kariyeri olan biri olarak sizce sosyal sorumluluk konusunda şirketlere düşen görev nedir?

Yaşadığımız toplumda geride durup da başkalarının, devletin bir şey yapmasını beklersek, çok zengin olabiliriz, çok güzel veya yakışıklı olabiliriz ama çağdaş bir birey olamayız. Çağdaş birey olmanın yolu, sadece bulunduğumuz küçük topluma değil, geniş olarak insanlığa, doğaya, çevreye katkıda bulunmaktan geçer.

Ben 1991’de Garanti Bankası’nın genel müdürü oldum. Kriz yönetiminin uygulandığı bu ortamda, “Topluma karşı sorumluluğumuz çerçevesinde, önereceğim bir konuya destek olmayı planlıyoruz, arzu ediyoruz, ısrar ediyoruz” dedim. Yönetim Kurulu “Biz zaten vergimizi veriyoruz” dedi. Bunları tabii ki yapacaktık, ama onun ötesinde önder ve örnek bir kuruluş olarak, topluma katkıda bulunmamız lazımdı. Seçtiğim konular eğitim, doğal hayatın korunması ve sanata katkıydı. Bu üç alanda o dönemde başlayan katkılar bugün de sürdürülüyor.

Bireyler, üniversiteler, şirketler ve devletlerin üzerine düşeni yerine getirdiğini düşünüyor musunuz?

Çevreyi korumak kamu yönetiminin, yani devletin ve yerel yönetimlerin sosyal sorumluluğu değil, asli sorumluluğu. Ancak bırakın doğanın korunmasını, doğa kirletiliyor. Bugün devletin çalıştığı fabrika tesislerine bakın, atıklarını yönetiyorlar mı, çıkan sera gazını filtreliyorlar mı? Hayır. Organize sanayi bölgesi, devletin bizim vergilerimizle altyapısını hazırladığı, sanayicilere uygun ortamda üretim yapmak üzere hazırladığı yerdir. Türkiye’deki organize sanayi bölgesinin sadece yüzde 14’ünde atık su arıtma tesisi var, yüzde 86’sı suyunu doğaya bırakıyor. Doğada her 1 litre kir-

li su, 8 litre temiz suyu kirletiyor. Bireylerin de bu konuda sorumluluğu var ama bilmiyorlar. Bu farkındalığı yaratmak gerekiyor. Tanrı insanogluna akıl vermiş. Akıl diyor ki, bu sorunlar bizi öldürmeden önlemler alalım, sorunları çözelim. Şu anda bunları yapabilir durumda değiliz. Peki ne olacak? Doğanın kaynaklarını yenilenebilir ve sürdürülebilir vaziyetten çıkartıp onu yok etmeye devam ettikçe, bir noktada duvara vuracağız. İnsanoğlu bundan sonra çözüm bulmaya çalışacak. Yüz milyonlarca insan ölecek, seller olacak, insanlar göç edecek, savaşlar çıkacak, ancak o zaman biz neyi yanlış yaptık diyeceğiz. Halbuki akıl, bütün bunlar olmadan önce önlem almanın gerekli olduğunu söylüyor. Biz bu aklın kullanılması için farkındalık yaratmaya çalışıyoruz.

Dünyayı bekleyen tehlikeyle ilgili farkındalık yaratmak konusunda bireylere, kamuya, yerel yönetimlere, özel sektöre, sivil toplum örgütlerine ve üniversitelere düşen görevleri belirtir misiniz?

WWF-Türkiye, geleceği olumlu yönde şekillendirmek ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamak için, eşzamanlı iki strateji uygulanması gerektiğine inanıyor. 1- İklim değişikliğine sebep olan emisyonları azaltmak için, iş dünyası ve hükümet acil tedbirler almalı. 2- İklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamak konusunda, Türkiye’de su kaynaklarının azalması ve kuraklığa uyum sağlamak için merkezi idarelerin tarım ve su politikalarında, özel sektörün üretim süreçlerinde ve bireylerin günlük hayatlarında değişim ve dönüşüm yapılması gerekiyor.

Merkezi idareler; ulusal su ve iklim değişikliği stratejileri, Kyoto Sözleşmesi, alternatif enerji kaynaklarına yatırım, kamu binalarında enerji verimliliğini artırıcı izolasyon/altyapı çalışmaları, korunan doğal alanların artırılması ve su kaynaklarının güvence altına alınması konularında yol almalı.

Yerel idareler; kentsel yeşil alanların artırılması, kaynağından son kullanıcıya kadar giden yolda su ve enerji kaçaklarının önlenmesi, kentsel dönüşüm ve altyapı yenileme projeleri ile modern ve etkin toplu taşıma hizmetine odaklanmalı.

Özel sektör; ısıtma ve soğutma sistemlerinde doğru yalıtım teknikleri ile yüksek enerji verimliliği, aydınlatma sistemlerinde az elektrik harcayan enerji tasarruflu modeller, üretim ve tüketim süreçlerinde akılcı su kullanımı, uluslararası uçak seyahatlerine alternatif telekomünikasyon araçlarının kullanımı, araç filolarını küçülterek yakıt tasarrufu ve toplu taşımayı teşvik edici düzenlemeler, atıkları kaynağında önleme ve yönetme politikaları ve üretimde temiz alternatif teknolojilere yatırım konularında üzerine düşeni yerine getirmeli.

Üniversiteler; alternatif enerji teknolojileriyle ilgili bilimsel araştırmalar yürütmeli, kampüslerde çevre dostu uygulamalar yapmalı, fakülte binaları ve yurtlarda enerji kaçaklarını önleyici modern izolasyon sistemlerini kullanmalı. Bireyler ise; enerji verimliliği sağlayan elektronik aletler ve aydınlatma sistemlerini tercih etmek, evde çöpleri geri dönüşüme uygun olarak ayrıştırmak, su tasarruflu banyo ve mutfak ürünleri kullanmak gibi önlemler almalı.

Kyoto konusunda Türkiye’nin içinde bulunduğu durumu özetler misiniz?

Kyoto, sera gazlarının sınırlandırılmasına dönük bir büyük adım, ama sadece bir adım. Gerekli ama tek başına yeterli değil. Kyoto’ya imza atmak Türkiye’nin kalkınmasını engellemez, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak önemli. Siz çok hızlı kalkınabilirsiniz ama insanların öldükten, çocuklarınız hastalıktan kınıldıktan sonra, soluyacak sağlıklı bir hava bulamadıktan sonra, kalkınmanın size bir faydası olmaz. Yapılacak analiz şudur: Biz bugün bu yatırımları yapmazsak, yarın öbür gün karşılaşacağımız maliyet nedir? 50-100 mildir. Siz bugünden 2-3 milyar dolar yatırım yapmazsanız, ileride karşılaşacağınız maliyet 200-300 milyar dolar olacaktır. Dolayısıyla konu, gerekeni bir an evvel yapmanın en ekonomik yol olduğunu gösteriyor. Bugünkü ortamda dahi. Kuralların konması ve kamu yönetiminin cezai müeyyide koyması lazım. Kalkınma, sürdürülebilir olmak durumundadır. Dolayısıyla Türkiye Kyoto’ya imza atmak zorundadır.

Çevreyle ilgili yanlış politikaların yol açtığı zararın, bugün yaşanan ekonomik krizden daha fazla olduğuna değiniliyor...

Çok ilginç araştırmalar var. Dünya Bankası’nın baş ekonomisti Sir Nicholas Stern, İngiliz Hükümeti adına bir araştırma yaptı. Ekonomiyle küresel iklim değişikliğinin etkilerini yan yana getirdi ve modelledi. Bizim küresel ısınmaya karşı tedbir almamızın küresel olarak maliyeti, toplam dünyanın ürettiği maliyetin yüzde 1’i civarında. Küresel iklim değişikliğine karşı hiçbir önlem alınmamasının maliyeti ise, küresel olarak yaratılan gelirin, her yıl yüzde 15 ile yüzde 25 arasında kaybı demek. Ve araştırmalar, biz önlem alsak dahi, 2020 yılına kadar

dünya ikliminin 2-3 derece değişeceğini gösteriyor. Bu az gibi görünen 2 derece, yüzde 25-30 su kaybına tekabül ediyor. Zaten 5 derecelik fark, son buzul çağıyla bugün arasındaki fark anlamına geliyor. Araştırmalara göre, 2 derecelik ısınma canlıların yüzde 25-30’unu, tarımsal üretimin yüzde 35-40’ını kaybetmek anlamına taşıyor. Karadeniz’de su baskınlarından dolayı afetlerle karşılaşacağız. Kamu yöneticileri ve bu konudan sorumlu kişiler, bilimsel çalışmalara kulak tıkmıyor.

Kuruluşlara düşen görev, farkındalık yaratmak. Ben neden acı konuşuyorum? Çünkü anlarsa ki kendi çocuğu yarın su içemeyecek, temiz hava alamayacak, ölecek, torunlarını göremeyecek, o zaman insan duruyor.

Koç Holding de bu hassasiyetle, yarının karar alıcıları çocuklara, çevre temalı “Sizinkiler” adlı oyunla sesleniyor, çalışan ve bayileri buluşturan “Ülkem İçin Ormanları” projesiyle bir sinerji yaratıyor...

Koç Holding’in özellikle çocuklara bu yaklaşımını çok faydalı buluyorum ve gönülden destekliyorum. Yarının liderlerine yaptığımız her katkı, onların topluma daha büyük katkı yapmalarına yol açacak. Bu bakımdan yapılanları, çevrenin korunması ve gençlere sosyal sorumluluk anlayışını aşılaması bakımından çok önemli buluyorum. Sosyal sorumluluk, toplumumuzda ve genel kültürümüzde yeni gelişen bir kavram. Bunun gelişmesi de çocukluk döneminden bilinçlenmekle olacak.

Koç Grubu Türkiye’nin en önde gelen grubu. Ben iş hayatına atıldığımda, 1967’de üniversiteden mezun oldum, o zaman da Koç Grubu Türkiye’nin önder grubuydu. Bu konumunu bugün de koruyor olması, çok iyi yönetildiğini gösteriyor. Koç Grubu’nun çevre farkındalığının yaratılması konusunda da önderlik yapması lazım. Koç Grubu’nun liderlik ettiği, meslek okullarına yönelik çok önemli açılımlar var. Orada programın içine girecek sistematik uygulamalar sağlanmalı. Gençlerde umut var. Ayrıca Koç Grubu’nun, sanayinin kendisine düşen konularda kendisine düşen önlemleri almasını, Organize Sanayi Bölgesi ve diğer sanayi kuruluşlarındaki gaz, su, katı atıkların arındırılıp filtrelendirilmesi konusunun önderliğini yapmasını diliyorum. ■

Akın Öngör kimdir?

Eski “Genç Milli” basketbolcu olan Akın Öngör, 36 yıllık profesyonel iş hayatının 17 yılını, bir süresi genel müdürlük koltuğunda olmak üzere Garanti Bankası’nda geçirdi. Bankacılık alanındaki efsanevi başarısının ardından 2003’te, henüz 55 yaşındayken iş hayatını bırakarak hayalini kurduğu emeklilik günlerine başladı. Eşinin isteği üzerine Akhisar’a Gülin Öngör Anadolu Kız Meslek Lisesi’ni yaptırdı. Okulun tüm harcamalarını daimi olarak karşılayacak bir de gelir modeli geliştirdi. Akselendi Kasabası’na kurduğu şaraplık üzüm bağı ve şato usulü üretim yapan şaraphanesinde “Selendi” ve “Sarnıç” markalarıyla ürettiği şaraplardan elde ettiği gelirlerin tümünü bu okul için harcıyor. “Liderlik” konusunda iş dünyasındaki haleflerini aydınlatan yazılar kaleme alıp, konferanslar veriyor. Bodrum müdavimi ve denizci olan Öngör halen WWF-Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı olarak küresel ısınma konusunda farkındalık yaratmaya çalışıyor.

Ortak Satınalma ile para, zaman, emek tasarrufu

Ortak Satınalma Projesi uygulamaya konulmadan önce aynı alım konularında, aynı tedarikçilerle, fakat farklı iskonto oranlarıyla çalışan Koç Topluluğu şirketleri, proje sayesinde, sağlanan en yüksek indirim oranından daha iyi bir indirim sağlıyor. Bu öyle bir avantaj ki, Koç şemsiyesinden ayrılan şirketler bile sistemi kullanmaya devam ediyor

K

oç Holding'in, şirketlerin satınalma süreçlerinde maliyeti düşürmek, zaman ve emekten tasarruf etmek hedefiyle 2002 yılında uygulamaya ge-

çirdiği Ortak Satınalma Projesi hızla yol alıyor. Promena Elektronik Satınalma Sistemi de devreye girdikten sonra, az sayıda konu ve az sayıda tedarikçiyle başlayan sistem, şimdi 14 ayrı alım konusu, 250 tedarikçi ve 120 bin çeşit üründen, yıllık 40 milyon USD ciroya ulaştı. Avru-

pa'da satınalma hizmetleri sağlayan birçok firmayla benchmark çalışmaları yapan Promena, en son Almanya'da Hubwoo ve İtalya'da i-Faber firmalarıyla fikir alışverişinde bulundu.

Bu vazgeçilmez sistemi, Elektronik Satınalma Hizmetleri'nde proje yöneticisi Onur Gündüz, proje uzmanları Özge Gülden ve Oğuz Arapoğlu ile konuştuk.

Koç Topluluğu Ortak Satınalma Projesi nedir?

2002 yılında Koç Holding tarafından başlatılan Ortak Satınalma Projesi'nin hedefi, Topluluk çapında ortak alınan malzeme gruplarının belirlenmesi, toplu alım hacminden faydalanarak tedarikçiler ile Koç Topluluğu adına pazarlık yapılması ve tüm şirketlerimizin aynı alım şartlarından faydalanmasını sağlamaktır. Bu sayede belirlenen konularda toplam ne kadar alım yapıldığının takip edilmesi ve tedarikçi firmaların daha etkin denetlenmesi hedeflendi. Promena Elektronik Satınal-

ma Sistemi bu projenin altyapısını sağlamak üzere Eylül 2002 tarihinde canlı kullanıma alındı. İlk alım kategorisi, bilgi işlem ürünleri olarak belirlendi. Zaman içinde birçok alım konusu üzerine çalışıldı ve firmalarımızdan alınan bilgilere göre sektörde öncü tedarikçi firmalarla anlaşmalar yapıldı. Başlangıçta belli konularda en çok tercih edilen tedarikçilerle çalışılırken, proje geliştikçe sistemdeki tedarikçi ve katalog sayısı artırıldı. Bugün gelinen noktaya bakıldığında, bilgi işlem malzemeleriyle başlayan projenin 14 ayrı alım konusunda 250 tedarikçi, 120 bin çeşit üründen oluşan, yıllık 40 milyon USD cirolu büyük bir sistem haline geldiği görülmüyor.

Promena sistemini ve iş modelini anlatabilir misiniz?

Sisteme dahil edilebilecek ve şirketlerimize hitap eden ortak bir alım konusu belirlendikten sonra firmalarımızdan yıllık tahmini alım tutarları, en çok kullandıkları markalar, tercih ettikleri tedarikçiler gibi bilgiler toplanır. Bu bilgiler değerlendirildikten sonra tedarikçilerle iletişime geçilir ve görüşmeler başlar. Yapılan görüşmelerden Topluluk şirketleri haberdar edilir ve görüşleri alınır. İndirim oranları, ödeme vadeleri, nakliye ücretleri, teslimat süreleri gibi konular değerlendirilip tedarikçi firmayla anlaşma gerçekleştirilir. Anlaşma sağlanan tedarikçilerin ürünleri, Koç Topluluğu'na özel indirimli fiyatlarla Promena Elektronik Satınalma Sistemi'ne yüklenir ve kullanıma açılır.

Firmalarımızın geçtiği siparişler, sistem üzerinden tedarikçi firmaya yönlendirilir. Tedarikçiler aynı sisteme bağlanarak siparişleri cevaplandırır ve teslimat tarihlerini alıcı firmaya bildirir. Teslimat ve faturalama, tedarikçi firma ile alıcı firma arasında gerçekleşir. Bu aşamada Promena alıcı ile satıcının arasına girmedeği için, süreçte bir aksaklık veya gecikme yaşanmaz. Tam aksine, teslimat ve faturalamada bir problem olduğunda Promena hakem pozisyonunda duruma müdahale ederek sorunun giderilmesini sağlar. Alıcı ile satıcı firmaların arasındaki iletişim engellenmediği için satıcı firmalar her türlü tanıtım, numune, teknik servis ve eğitim hizmetlerini de alıcı şirketlere ulaştırabilir.

Yurtdışı örnekleri size neler öğretti?

Promena olarak Avrupa'da satınalma hizmetleri sağlayan birçok firmayla benchmark çalışmaları yapıyoruz. Bu sene Almanya'da Hubwoo ve İtalya'da i-Faber firmalarıyla yaptığımız fikir alışverişlerinde

gözümüze çarpan noktalar şunlar oldu:

✓ Şirketler satınalma konusunda sadece alım maliyetlerini değil, ayrıca işlem maliyetlerini de düşürmeyi amaçlıyorlar. İşlem maliyeti satınalma faaliyetinde harcanan işgücü ve zaman üzerinden hesaplanıyor. Örnek olarak, Almanya'da fatura başına işlem bedeli 5 Euro olarak tahmin ediliyor. Şirketler, bu maliyeti azaltmak için elektronik sistemlerden maksimum seviyede yararlanmaya ve tedarikçilerini de bu sistemlere dahil etmeye çaba gösteriyorlar. Elektronik fatura uygulamasının, Avrupa ülkelerinde en hızlı benimsenen uygulamaların başında gelmesi bunun bir göstergesi.

✓ Merkezi satınalma projeleri ortak bir online satınalma sistemi üzerinden yapılmalı. Online bir sistem olmadan alım verilerinin birleştirilmesi, raporlanması ve yorumlanması mümkün olmuyor. Bu ortak sisteme geçilirken, alıcı şirketlerin mevcut satınalma uygulamalarının sorunsuzca entegre edilmesi önem taşıyor. Bu konuda dünya çapında oluşmuş üç temel standart kullanılıyor.

Proje gelişimi boyunca yaşanan ilginç gelişmeler hangileri?

İnternet tabanlı satınalma sistemleri olmadan alım verilerini birleştirmek ve daha yüksek bir alım hacmine dayanarak tedarikçilerle pazarlık yapmak mümkün olmuyor. Projenin ilk başlarında A4 kağıdı ya da bilgi işlem sarf malzemeleri gibi standart alım konularında bile Topluluk olarak toplam alım tutarımızı bilmiyorduk. Bu konularda elektronik katalog uygulamasına geçildikten bir sene sonra toplu alım rakamını ortaya çıkartmak mümkün oldu. Senede 300 bin paket A4 kağıt ve 3 milyon dolar tutarında yazıcı kartuşu satın aldığımız, bu şekilde ortaya çıktı.

Endüstriyel yağlar, pnömatik malzeme ve rulman gibi konularda şirketlerimiz aynı tedarikçilerle, fakat farklı iskonto oranla-

ORTAK SATINALMA PROJESİ

Alıcı Firma Sayısı	80
Satıcı Firma Sayısı	250
Kullanıcı Sayısı	2500
Katalog Sayısı	28
Toplam Ürün Sayısı	120.000
Aylık Ortalama Sipariş	5200

ıyla çalışırken, Koç Topluluğu Ortak Satınalma Projesi sayesinde sağlanan en yüksek indirim oranından daha iyi bir indirim sağlandı ve bütün şirketlerimiz aynı şartlardan alım yapmaya başladı.

Koç Topluluğu'ndan ayrılan Döktaş, İzocam, Türk Demirdöktüm, Demrad, Migros firmaları Promena Elektronik Satınalma Sistemi'ni kullanmaya ve aynı şartlarla alım yapmaya devam ediyorlar. Bu da projenin şirketlere sağladığı katma değeri kanıtıyor.

Değerli bulduğumuz başka bir nokta da sağlanan zaman ve işgücü tasarrufu. Almanya örneğinde gördüğümüz gibi şirketler işlem maliyetlerini en aza indirmek için mümkün olan her aşamada online sistemlerden yararlanıyorlar. Ortak alım konularında yapılan merkezi pazarlık, şirketlerin her birinde harcanacak emek ve zamanı da en aza indiriyor.

Promena Online Satınalma hizmeti nedir?

Online satınalma hizmetimiz, bir şirket içerisindeki tüm satınalma süreçlerini online ortama taşımayı amaçlıyor. Şirketlerde satınalma süreci genellikle talep açılması, taleplerin onaylanması, teklif süreci ve sipariş aşaması şeklinde devam ediyor. Bu işlemler ya şirket içi kurulu sistemler üzerinden takip ediliyor ya da yazılı olarak talep-teklif-sipariş formlarıyla yürüyor. Her iki durumda da tedarikçiyle iletişim telefon, faks veya e-posta yolu ile sağlanıyor. Promena Elektronik Satınalma Sistemi, şirketlerin satınalma süreçlerini yürütmek üzere tasarlandı. Şirket içi taleplerin toplanması, onay mekanizması, tekliflerin sistem üzerinden alınması, sipariş oluşturulması ve tedarikçilere iletilmesi, tedarikçilerin sipariş cevaplarının ve teslimat tarihlerinin toplanması, son aşamada da talep eden kullanıcıların teslimat onaylarını vermesiyle tüm satınalma zincirini kapsayan bir süreci Promena Elektronik Satınalma Sistemi üzerinden gerçekleştirmek mümkün. Ayrıca sistem, bir yazılım veya donanım yatırımına gerek kalmadan SaaS (Software As A Service) modeliyle internet tabanlı bir hizmet olarak sunuluyor. ■

ALIM KATEGORİLERİ

Kırtasiye Malzemeleri

Fotokopi Kağıtları

Bilgi İşlem Donanım Ürünleri

Bilgisayar Sarf Malzemeleri

Matbuat Malzemeleri

Temizlik Gıda Ürünleri

Hırdavat Malzemeleri

Rulmanlar

Pnömatik Malzemeler

Endüstriyel Yağlar

Madeni Yağlar

El Aletleri

İş Güvenliği Malzemeleri

Ölçüm Cihazları

Dünyanın gözü bu projede

Kocaeli Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nde Yardımcı Doçent Şengül Aydıngün iki yıl önce Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan İstanbul'da tarih öncesine ait yerleşim yerlerini tespit için arkeolojik yüzey araştırma izni istediğinde, bu projeyi komik bulanlar, "Kazı bile yapmadan, betona dönüşen İstanbul'da ne bulunabilir ki?" dediler. Peki Aydıngün ve bilim ekibi Küçükçekmece Gölü çevresinde boş alanları tarayarak neler buldu, biliyor musunuz? Aydıngün dünyanın dikkatini bu projeye çeken birbirinden değerli buluşları Bizden Haberler'e anlattı...

Küçükçekmece kıyısında 2 kilometreyi bulan taş sırası, çok büyük bir antik kenti işaret ediyor. Patara'dan sonra ülkemizin ikinci antik deniz fenerinin saptandığı kentin adı, kazı izni alınabilirse kesinleşecek. Tahminler "Bathonea"yı gösteriyor.

istanbul tarih öncesi araştırmaları projesini nasıl oluşturdunuz?

30 yıldır arkeoloji dünyasındayım, ama dört yıldır üniversite hocasıyım. Daha önce pek çok kazı ve araştırma projelerinde çalışmışım ama öğrencilerimle birlikte kendi projemi yapmak üzere izin için 2007'de Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvurdum. Araştırmanın bölgesi konusunda uzun uzun düşünmüştüm. Ülkede el atılması gereken çok yer vardı. Şu kriteri dikkate alarak seçim yaptım. Hızla süren bir yapılaşma, sanayileşme ve metro, boru hattı gibi kalkınma projeleri vardı. Ve bu çalışmalarda mutlaka önünüzte arkeoloji çıkıyordu. Ben de bir İstanbul yaşayamı olarak uzaklara gitmek istemedim. Sunduğum proje, İstanbul Tarih Öncesi Çağlar Araştırmaları (İTA) idi. İstanbul geneline yönelikti ve kazı değil yüzey araştırmasıydı. Yasal izinleri aldık ve 2007'de çalışmaya başladık. Proje başlangıçta pek çok kişiye komik geldi, "Yüzey araştırması sonucunda neler çıkacaktı ki? İstanbul'da ne bulabilirsin, her taraf yapılaşmış" diyerek güldüler. Ben de Şişli'de, Nişantaşı'nda çalışmayacaktım. "İstanbul'da henüz dozerlerin girmediği yerler, boş alanlar var, oralar-dan başlayacağız" dedim.

Nereden ve nasıl başladınız?

Bakanlığa sunduğum çalışma planının ilk ayağı Küçükçekmece

Gölü'nün çevresiydi. Çünkü gölün 1.5 km yukarısında, 1 milyon yıl önce oluşmuş Yarımburgaz Mağarası'nda, oluşumundan 200 bin yıl sonra yaşamaya başlamış ilk insanların, homo erectus'ların izleri bulunmuştu. Peki bu insanlar nereye gitmişti? Mağaradan başka yerde izleri yoktu. Oysa yakın çevrede dolaşmış, avlanmış olmaları gerekiyordu. Onların izinin peşinde, Avcılar ve Küçükçekmece'den yola çıktık. Göl çevresinin büyük bölümü boştu. Ve ilk adımımızdan itibaren İstanbul bize gizli kalmış tarihini açtı, çok şaşırtıcıydı.

Avcılar ve Küçükçekmece belediyelerinin çok desteğini gördük. Araştırmanın başlangıç yeri olarak İstanbul Üniversitesi'nin Avcılar Yerleşkesi arazisinden başladık. Araçtan inip ağaçlıklı araziye girdik, "Çocuklar artık gözünüzü dört açın, yerdeki çanak çömlek, cam parçalarına dikkat edin" derken örnek vermek için eğilip yerden aldığım kırık bir seramiği ters çevirdiğimde elimdeki seramiğin bir haç olduğunu gördüm. Bu bir Bizans ekmek haçıydı. Ekmekler pişirildikten sonra bereket, kutsama için bunlarla damgalanıyor.

İlerledikçe epey malzeme topladık. Ama ilk başta gelenler, Bizans veya Osmanlı'nın son dönemine ait malzemelerdi. Deniz kıyısından yukarı, kuzeye ilerledikçe malzeme eskileşti. Helenistik dönem seramikleriyle karşılaştık. Bu heyecan vericiydi ama İstanbul'un bilinen tarihine Helenistik, Geç Roma ve Bizans'a ait-

ti. Oysa biz çok daha eskileri, yazının olmadığı dönemlere ait izleri bulmak istiyorduk.

Karelere böldüğümüz alanı günlük mesaimizde tararken iki hafta geçti. Avcılar Belediyesinin bize tahsis ettiği, Firuzköy'deki bir köftüde öğle yemeklerimizi yiyorduk. Köylülerle dost olmuştuk. İşimizi öğrenince bilgiler vermeye, öyküler anlatmaya başladılar: "Aşağıda eski köyümüz varmış. Bir gün yaşlı bir adam gelmiş, yiyecek istemiş, köylüler vermemiş. Yaşlı adam aslında Hızır'mış, gittikten sonra şiddetli yağmurlar yağmış ve orası göl olup köy sulara batmış."

Bulduğunuz antik kentin habercisi...

Bu, aslında Lut Gölü oluşumu için Tevra'ta anlatılan Sodom ve Gomore efsanesidir. Pek çok yer için benzer hikâyeler anlatılır. Hikâyede anlatılan esas yerle (İsrail) burasının bir alakası yoktu. Bu yüzden ilgilenmedik.

Bir gün bir çoban, topladığımız çanak kırıklarının göl kıyısında açılan kuyulardan da çıktığını söyledi. Geçen yıl kurak geçmiş ve göl çekildiği için, burada tarım yapan köylüler de tarlalarında kuyular açmışlardı. Gerçekten çıkarılan topraktan pek çok döneme ait seramikler vardı. Çalışmamızın jeoloji ayağının başı olan Prof. Dr. Şükrü Ersoy bana "Şu parça taş mı hocam?" diye bir parça gösterdiğinde heyecandan ne yapacağımı şaşırdım. İşte gerçekte aradığımız, o el yapımı siyah renkli ilkel seramikti.

Seramikler deniz seviyesinin 4-4.5 metre altındaki topraktan geliyordu. Marmaray kazılarında Yenikapı'da çıkan, Marmara sularının birkaç defa yükseldiğini gösteren sonuçlarla örtüşüyordu. Ancak, bizim sonuçlarımız şöyle önem kazanmaya başladı. Marmaray projesi, bir günlük gecikme maliyeti ülkeye yaklaşık 3-4 milyon dolara mal olduğu için hayata geçmek durumunda. Bakanlıktan kazı izni alabilirsek, İstanbul tarih öncesi çağlarıyla ilgili, Marmaray kazılarında geriye eksik kalan bilgileri, biz Küçükçekmece'de tamamlayabiliriz.

Peki sizin buluntularınız Marmaray kazılarında bulunanlarla aynı mı?

Aynı, ancak biz bunun ötesinde çok önemli bir malzeme daha bulduk; taş aletler ve daha da önemlisi, taşın en sert bölümü olan çekirdeğinin işlenerek alet haline getirilmiş, "Naviform" olarak adlandırılmış halini. Bu aletler, çanak çömlek yapılmadan önceki dönemi işaret ediyor. Yani insanlar, çakmaktaşı aletlerle henüz çanak çömlek bile yapmadan tarımsal faaliyetlere başlamışlar. Naviform biçimli çakmaktaşı aletler bir Güneydoğu Anadolu- Kuzey Mezopotamya'da var, bir de Orta Anadolu'da bir iki yerde. Ama bugüne kadar Avrupa'da hiç görülmemişti.

Burada bulunması neden önemli?

Çünkü Avrupalılar'ın bir tezi var, "Biz kendi tarımımızı kendimiz öğrendik, Anadolu'dan, Mezopotamya'dan etkilenmedik. Etkilensek, izleri olurdu, benzerlikler olurdu" diyorlardı. İşte biz o kanıtları bulmuş olduk.

Taş aletlerle birlikte her şeyden önemlisi çekirdekler. Çünkü aleti her yerden getirebilirsiniz, ama çekirdeğin kullanımı, çekirdek aleti üretiminin o bölgede olduğunu gösteriyor. Nitekim bu malzemenin hammaddesinin, Avrupa'nın bu bölgesinin yerel malzemesi olduğunu öğrendik. Yani hammadde oraya ait olduğuna göre ya birileri gitmiş, o tekniği öğrenmiş ya da birileri gelmiş, onlara o tekniği öğretmiş.

Su altındaki antik kenti ikinci yılınızda buldunuz...

2007'nin araştırmaları bittikten sonra koordinatlar almak için Küçükçekmece Gölü'ne gittiğimizde, su içinde çok düzgün bir sıra taş

Projenin mimarı Yardımcı
Doçent Şengül Aydıngün

gördük. Kocaeli, İstanbul, Yıldız Teknik ve İngiltere Bristol üniversitelerinden oluşan 35 kişilik 2008 bilim ekibine, bu taş sırasından bahsettiğim KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi'nden su altı arkeologu Hakan Öniz de katıldı. Dalış izni alamadığımız için sonar çalışması yaptık ve önce altı tane 1-1.5 metrelik büyük demir çapa sapladık. Bu arada çevrede bulunan geç Roma lahitleri ve seramikler de, Roma'nın son günlerinin izlerini veriyordu. Taş sıralarının da çok büyük bir sistem olduğu, yaklaşık 2 kilometre devam ettiği anlaşıldı. 60 metrelik bir mendirek takip ettik. Köylülerin "eski batık köyünün minaresi" de su çekildikçe görünüyordu. Yani deniz feneri... Antikçağlarda deniz feneri çok önemliydi, yalnızca çok büyük limanlara yapılabiliyordu. Bu deniz feneri de ülkemizde tespiti yapılan ikinci antik fener. Birincisi Patara'da.

Bölgeyi yatayda jeofizik, dikeyde jeo-radarla taradık ve pek çok yapı izi takip ettik. Gölün karşı kıyısına da baktık, çok ilginç yapı izleri gördük. Antik kent sandığımızdan büyüktü ve iki kıyıya yayılıyordu.

Adı Bathonea mı?

Bu kentin varlığına isim olarak ilk işaret eden kişi Prof. Dr. Semavi Eyice, 1970'lerde antik kaynakları tarayarak Küçükçekmece ile ilgili iki kitap yazmıştı. Eyice, "Göl çevresinde Bathonea isminde bir kent olmalı" diyor. Çünkü bu bölgeden gelen bazı yazıtlar ve lahitlerde Bathonea kentinin adı geçiyor. Bathonea ismi Batınyas nehrinden geliyor. Bu da, Küçükçekmece Gölü'ne akan Sazlıdere'nin eski adı.

Projenizin başarısı sizde nasıl bir duygu uyandırıyor?

Ulusal basından çok büyük ilgi gördü. Son günlerde uluslararası basın da ilgi göstermeye başladı. Amerikan Arkeoloji Enstitüsü'nün çıkardığı dünyanın en çok satan "ARCHAEOLOGY" dergisi editörü Mark Rose alana geldi ve gördüklerinden çok etkilendi. Mark Rose gelecek sene bizzat çalışmaya katılmak istedi. Ayrıca New York Times'tan, Washington ve Birleşik Arap Emirlikleri'nden bazı muhabirler bizimle yazışmaya başladılar. Aynı anda pek çok kıymetli şeyi bulduk. O kadar şaşırtıcıydı ki... Ama bütün bunlar beni bir yandan da oldukça kaygılandırıyor, Çünkü dünyanın gözü üzerimizde, bulgularımızı çok iyi değerlendirmeli, çok iyi çalışmalı, hiç hata yapmamalıyız. ■

TÜRK TRAKTÖR A.Ş. BAYİ EYYÜP KESKİN'DEN GENÇLERE ÖĞÜT:

“Araştırın, geliştirin, gerekirse değişin”

“Gençler hızla değişen ve gelişen dünyada, zamana uyum sağlamalı, çok araştırmalı, iyi plan yapmalı, yoğun tempoyla çalışmalı ve yeniliklere açık olmalı. Yaşamda başarı, sürekli olduğu zaman anlam kazanır”

Eyyüp Keskin, çekirdekten yetişmiş bir iş adamı. 14 yaşında çıraklıkla adımını attığı iş dünyasında şimdi Adana'nın en güçlü tesislerinden birinin sahibi. Bu ay kapılarını açtığı 3 bin metrekarelik tesisinde hem servis hem satış hem yedek parçayı bir araya getirerek Adana çiftçisine en iyi hizmeti vaad ediyor. Ekonomik kriz yaşanan 2002 yılında yollarını birleştirdiği Koç Topluluğu sayesinde, o dönemde Türkiye'de traktör satılmazken, en çok traktör satan bayilerden olmuş.

Bir başka ekonomik krizden geçtiğimiz bu günlerde de en az etkilenmeyle yoluna devam ediyor. “Çünkü” diyor Keskin, “Müşteri için kalite, artık sadece satışta değil, satış sonrasıyla bütün olarak algılanıyor. Koç Topluluğu'nun satış sonrasında yedek parça ve servise verdiği önem, müşterinin direk tercihini etkiliyor. Bu da bayilere yansıyor.” Keskin ile ticaret hayatının öyküsünü ve iş hayatına bakışını konuştuk.

Sizi tanıyabilir miyiz?

1962'de Adana'nın Havutlu Köyü'nde doğdum. Eskilerde meslek sahibi olmak çok önemli olduğu için ilkokulu bitirdikten bir süre sonra bir traktör tamircisi yanında çıraklık yapmaya başladım.

Küçük yaştan beri iş hayatındaydınız...

Evet bu, ticaret hayatıma 1976'da attığım ilk adımdı. 1976–1983 yılları arası çıraklık ve kalfalık dönemimdi. Bu dönem çok büyük zorluklarla geçti. Ulaşımının neredeyse hiç olmadığı, ışıklandırmanın yetersiz olduğu bir dönem. Otobüsü kaçırdığımda Adana ile köyümüz Havutlu arasındaki 15 kilometreyi yürüyerek gitmişimdir. Bazen işi bırakmayı bile düşündüm. İşte o zaman işi bırakmamamın en büyük sebebi, annemin verdiği destektir. Sonra askere gittim. Askerden döndükten hemen sonra da kardeşlerimle beraber atölye açtık. İlk iş yerimiz 25 metrekarelik, babamın bizim için aldığı bir dükkandı. Önceleri fazla müşterimiz olmadığı için köylere

tamir işlerine gitmeye başladım. O dönemde bu köy ziyaretlerine otobüslerle gidip geliyordum. Bir yıl geçmeden köy ziyaretlerinin faydalarını görmeye başladık ve müşterimiz iki katına çıktı. 1983–1996 yılları arasında tamircilik alanında Adana'da iyi bir yol kat ettik. Bu başarıda sekiz kardeş birlikte çalışmamızın çok büyük etkisi oldu. Çoğu kere sabahlayarak çalışırdık. Bu çalışma da bize büyümeyi getirdi. İşimiz büyüdükçe kardeşler arasında iş bölümü yaptık. Tabi çalışmamız bu gelişim sürecini hızlandırdı ama anne ve babamızın bize verdiği güç tartışılmaz başrol oynar.

Koç Topluluğu ile yolunuz nasıl buluştu?

Yaşanan bir problemten dolayı bir başka firmanın bayiliğini ve servisliğini bırakmıştık. Daha sonra o zaman ki bölge müdürümüz ile konuştuk ve 2002'de Koç Topluluğu'nun bayiliğini yapmaya başladık. 2002'deki krize rağmen çok iyi satışlarımız oldu. Türkiye'nin hiçbir yerinde traktör satılmazken, en çok traktör satan

bayilerden olduk. İyi ki Koç Topluluğu'nun traktör ailesine girmişiz.

Ailenizde Koç Topluluğu ile çalışan başka fertler var mı?

Ailemizde Koç Topluluğu ile çalışan ilk kuşak bizleriz ama amacımız bu birlikteliği gelecek kuşaklara da taşımak. Üç çocuk babasıyım. Eğitim sürecini tamamladıktan sonra çocuklarım ve yeğenlerimin de, şu an kardeşlerimle olduğu gibi gelecekte birlikte hareket etmeleri en büyük hayalim. Türk Traktör bayiliğimizi de çocuklarımızla geleceğe taşımak en büyük isteğimiz.

Bölgenizin ekonomisi hakkında bilgi alabilir miyiz?

Bölgemiz tartışmasız Türkiye'nin en büyük tarım bölgelerinden bir tanesi. Çiftçilik ile uğraşan birçok aile var. Çiftçiliğin bu kadar yaygın olması, bu sektöre ait yan sanayilerin ve işletmelerin gelişmesine katkı sağlayıp, Adana'yı tarımın merkezi haline getirdi. Ama Adana tarımının yanında büyük bir sanayi kentidir. Adana bölgesi tekstil, çimento, gıda, otomotiv gibi sanayi kuruluşlarına ev sahipliği yapıyor.

Ekonomik durgunluk bölgeye ve size yansdı mı?

Dünya genelindeki ekonomik kriz tüm dünyayı etkilediği gibi Adana çiftçisini de olumsuz yönde etkiledi. Adana bölgedeki toplam traktör satışında bir düşüş oldu. Tabii bunun bize yansması da söz konusu. Ancak yine de bu küçülen dilim içindeki payımızda artış var. Bunda Türk Traktör'e olan güvenin yanında, Keskinler Tarım Makineleri'nin müşterilerine gösterdiği özenin ve verdiği kaliteli hizmetin etkisi büyüktür.

Sizin bölgedeki ticari ağırlığınızı öğrenebilir miyiz?

Mobilya ve motor yenileme alanında da faaliyeteyiz ama bölgede bizim asıl ticari yoğunluğumuz, tabii ki tarım üzerinedir. Biz de geçmişte tarımdan aldığımızı, şu an da Adana çiftçisine daha iyi bir hizmet sunmak için yeni bir tesis yaparak, yine tarıma yatırıyoruz.

Yeni yatırımınızdan söz eder misiniz?

Keskinler Tarım Makineleri olarak Adana'da traktör piyasasında bir ilke imza atarak Türk Traktör markasına ve Adana çiftçisine layık 3 bin m² alan üzerine kurulmuş büyük bir tesis yaptık. Burada yaklaşık 25 kişilik bir ekiple Adana çiftçisine en iyi hiz-

meti vereceğimize inancımız tam. Bu tesiste yedek parça bayiliğini de alarak servis hizmetimizi çok daha büyük bir hız kazandırmak öncelikli hedefimiz.

Yeni tesisimizi açmakla servis, satış ve yedek parçayı bir araya getirmiş olacağız. Böylece müşteri problemlerini bir noktada sonlandırmış olacağız. Başka bir bakış açısıyla yeni tesisimiz daha profesyonel bir ortamda çalışmamıza ve hizmet vermemize imkân taniyacak.

Koç Topluluğu ile çalışmanın size sağladığı avantajlar nelerdir?

Koç Topluluğu'na ait olmak en başta insana güven duygusu veriyor. Koç Topluluğu'nun kaliteye verdiği önem müşterinin direk size bakış açısını etkiliyor. Müşteri için kalite, artık sadece satışta değil, satış sonrasında bütün olarak algılanıyor, Koç Topluluğu'nun satış sonrasında yedek parça ve servise verdiği önem müşterinin direk tercihini etkiliyor. Bu da bayilere yansıyor.

Koç Topluluğu'nun sosyal sorumluluk projelerine katılıyor musunuz?

Topluma duyarlı bir firma olarak Koç Topluluğu'nun sosyal sorumluluk projelerine katılmaktayız. Sayın Suna Kırac'ın Türk Eğitim Gönülleri Vakfı adına yürüttüğü yardım kampanyasına katıldık. Eğiti-

me önem veren bir firma olarak geleceğe daha bilgili bir gençlik yetişmesinde bizim de küçük bir katkımızın olması bizi onurlandırdı.

Diğer taraftan Gözde Gürsoy'un başlattığı ihtiyacı olan çocuklar için giyim yardımı kampanyasına katılımında bulunduk.

Koç Topluluğu'nun sosyal sorumluluk projelerine katılmakla beraber kendi çevremizdeki yardım kurumlarına da bağışta bulunmaktayız.

Koç bayi portalını izliyor musunuz?

Evet izliyoruz. Bu sayede Koç Topluluğu'ndaki bütün gelişmeleri takip ediyoruz, bizlere sunulan imkan ve avantajlardan haberdar oluyoruz. En önemlisi kendimizi Koç ailesinin bir üyesi olarak hissetmemizi sağlıyor.

Sizin alanınıza girecek gençlere neler önerirsiniz?

Bence gençler önce çok araştırmalı, iyi bir plan yapmalı, yoğun tempoyla çalışmalı ve yeniliklere açık olmalı. Yaşamda başarı sürekli olduğu zaman anlam kazanır. Bu yaşamın her alanı için geçerlidir. Böyle hızlı değişen ve gelişen dünyada, zamana uyum sağlayabilmek için, sizin de sürekli olarak araştırmanız, geliştirmeniz ve gerekirse değişmeniz gerekmektedir. ■

Kuzey Kutbu ada oldu!

125 bin yıl sonra ilk kez, Kuzey Kutbu'nun karayla bağlantıları eridi ve bir ada haline geldi. Bu gelişme, aslında sonun başlangıcı olabilir mi? Bu soruya tam cevap vermenin mümkün olmadığını söyleyen Prof. Dr. İlhan Talınlı'ya göre Doğulu bir bilgenin, "Toprağa bir şans daha verelim, mutlaka kendini yeniler" sözleri bize yol gösteriyor

Sanayinin "temiz üretim" anlayışına yönelmesi gerektiğini belirten, Koç Holding gibi kuruluşların bunu görerek doğru adımlar attığını söyleyen İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. İlhan Talınlı ile küresel ısınmayı konuştuk.

125 bin yıl sonra ilk kez, Kuzey Kutbu hem Kanada hem Rusya kısmında tamamen eridi ve bir ada haline geldi. Bu gelişme sonun başlangıcı olabilir mi?
"25. Saat" adlı kitaptan felsefi bir hikâyecik ile cevaplamak isterim sorunuzu. Kirlenme bir gölde her gün iki misli büyüyen çiçeğe benzer, gölün yansı kaplandığında onu koparmak zorunda kalırsınız. Peki

bu noktada mıyız? Bunu bilmek ve söylemek mümkün değil! Bu süreç çok hızlı gelişiyor mu? Zaman, canlıların genetik olarak bu değişime uyum sağlamasına yetecek mi? Yapılacak bütün değerlendirmeler sübjektif kalacak ve tahminden öteye gitmeyecektir.

Küresel ısınmada bir hızlanma var mı?
Küresel ısınmanın varlığı bir gerçek! Bunun altını iyice çizelim. Küresel ısınma, dünya ekosisteminin ısı ortalamasının artış göstermesidir. Ekosistemler bilimsel olarak sibernetiktir. Yani kendilerine bir etki yapıldığında tepki verir ve denge noktasına ulaşırlar. Söylediğiniz gibi kutupların erimesi, denizlerin yükselmesi ve uzmanların yaptığı

incelemelerde ortaya çıktığı şekilde havadaki karbondioksit miktarının artması, dolayısıyla gelen güneş ışınlarının karbondioksit tarafından absorbe edilerek dönemeyip atmosfer içinde hapsolmesiyle küresel ısınma ortaya çıkıyor. Bazı şeylerin ne kadar yılda, ne olacağını söylemek mümkün değil. İnsanoğlu uzun süredir daha rahat bir yaşam için bütün ekosistem kaynaklarını fütursuzca kullandı. Ortaya ekosistemin kendi kapasitesiyle karbondioksiti özümseyerek yok etmesine imkân bırakmayan bir tablo çıktı. Bütün çevre kirlenmesi, ekosistemin alışkın olduğu özümseme kapasitesinin aşılmasından kaynaklanıyor. Yaşamın kaynağını teşkil eden karbon zinciri dengesini -karbondioksit lehine- bozduk, yani sistemi

etkiledik. Ekosistem, karbondioksiti yok edemiyor ve buna tepki olarak atmosfer ısıyor. Şu andan sonra ne olacağını söylemek mümkün değil. Bilim insanlarının ölçümlemlerini değerlendirerek bazı senaryolar yazılabilir ancak zaman dilimini ortaya koyduğumuzda fikirler subjektif kalır.

Sorunuza dönersek, evet küresel ısınmada bir hızlanma var ve insanların böyle bir değişime uyum sağlaması muhtemelen mümkün olmayacak. Üstelik insanlar hâlâ bunu kabul etmek istemiyor.

İnsanlık bu gelişmeyle ilgili bir “aydınlanma” yaşamadı mı?

1971’de Birleşmiş Milletler iklim değişiklikleriyle ilgili ilk konferansı topladığında çerçeve sözleşme, 17 yıllık süreçte Kyoto Konferansı’na kadar geldi. İnsanlar bilim adamlarının söylediklerine rağbet etmeye başlayıp toplantılar yapmaya karar verdi. Dünyayı bir bütün olarak kabul etme kararı alındı. Bu konferansların sonucunda katılmadığım tek şey, ulusal sınırların ekosistem sınırlarıyla aynı olmadığıydı. Küresel ısınmaya, 170 ulus devletin sınırlarıyla değil dünya vatandaşlığı düşüncesiyle bakmalıyız. Yaşanan tek yer olan dünyanın, küresel ısınma ile mücadelesinde farklı bir durum ortaya çıkacak.

Ozon tabakasının delindiğini anladığımızda, kutupların eridiğini fark ettiğimizde çok geç kalmıştık. Öte yandan bu sayede bilimi ürettik, insanların iletişimini sağladık. İnsanı, çevrenin birinci canlısı olarak kabul ediyorum, ama en önemlisi olarak da görüyorum. Ekosisteme, bir sivrisineğin DNA zincirine baktığımızda, insanla arasında sadece 200 fark bulunduğunu görürüz. Tuzuyla, nehriyle, gölüyle, bitki örtüsüyle bir düzen içinde yaşayan bir ekosisteme sahibiz. İşte yaşayan bu sistemde belirli mekanizma ve hızlar var. Kirlenmiş bir suyun eski haline gelmesi, belirli bir hızla oluyor. Göldeki çiçek böyle bir örnek, logaritmik büyüme bizi kritik noktaya getiriyor.

Kimi “Karşımızda büyük bir tablo var, rakamlarla uğraşmaktansa genele bakmalıyız” derken, kimileri de plastik şişelerin kullanımının azaltılması gibi yöntemler öneriyor. Hangisi doğru sizce?

Elektrik tüketiminin azaltılması veya plastik şişe kullanımının kaldırılması... Bu örneklerin hepsi faydalıdır. Burada ekolojist ile çevre mühendisi arasındaki fark ortaya çıkıyor. Ekolojistler, çevrecilerle ters düşerler kimi zaman. Yumağın içinden çekilen bir iplikle uğraşmaya benzetirler plastik şişelerin azaltılması gibi önlemleri. Evet, yu-

mak orada ve çözülmesi gerekiyor. Öte yandan yumağın içinden bir ipin çekilmesi de hiç yoktan iyidir. Böyle bakmalıyız...

Doğu düşünürlerinden birinin sözü bize yol gösteriyor: “Toprağa bir şans daha verelim, mutlaka kendini yenileyecektir.”

Yenilenebilir enerjiler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmaya başlamalıyız. Rüzgâr, güneş, hibrit ve hidrojen gibi... Almanya 1997 ile 2006 arasında 20 bin megawatt elektrik enerjisi üretti. Türkiye’nin ihtiyacı 30 bin megawatt’tır mesela. İspanya örneğini de verebilirim, çünkü enerji ihtiyacının yüzde 11’ini yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlıyorlar. ABD, yenilenebilir enerji alanında araştırmalarını gizliden gizliye hızlandırdı. Yakın gelecekte çok büyük yenilenebilir enerji üretimiyle karşımıza çıkacak.

Küresel ısınma hızlanırken sanayi temsilcilerine hangi görevler düşüyor?

Gerçek sanayileşmenin çevresel kuralları olmalı. Sanayi, üretimle katma değer yaratan bir yapıdır aynı zamanda. Bu düşünceye sahip sanayiler, dünya kaynaklarını kullanırken sorumluluğunun da bilincindedir. Üretim yaparken doğayla uyum içinde sanayileşmek çok önemli. Artık sanayi, “temiz üretim” anlayışına yönelmeli. Örneğin çevre dostu ürünlere ağırlık vermeli. Bunu yapabilmek için de sanayide kalite yönetim sisteminden önce çevre yönetim sistemi hayata geçirilmeli.

ISO14001 olarak adlandırılan, çevre yönetim sistemi, daha doğrusu standartları, bugün önemli bir değerdir bizim için. Oradaki yönetim sistematğine uyulmadığı takdirde hem üretimin kalitesi, hem yaşam kalitesi, hem de firmaların kârlılıkları bozulacaktır. Koç Holding gibi büyük ve çağdaş sanayi kuruluşları bunu gördü ve doğru adımları attı. Emin olun, bu vizyona erişen sanayiler kârlılıklarını da artırır. Bu nedenle genel bütçelerde çevre yönetim sistemlerine de yer ayrılmalı.

Koç Holding sosyal sorumluluk kampanyalarıyla da çevresel sorunlara dikkat çekmeye çalışıyor. Örneğin Ülkem İçin projesi kapsamında Türkiye genelinde 700 bin fidan dikiliyor...

Bu çalışma çok önemli. Koç Holding’in 700 bin fidan dikmesinde önemli olan, amaçtır. Bunu

Prof. Dr. İlhan Talınlı kimdir?

1948 yılında Kars’ta doğdu. 1971 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü’nde lisans, 1978’de Marmara Üniversitesi’nde İşletme yüksek lisansı, 1982’de İstanbul Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü’nde yüksek lisans, 1986’da ise aynı bölümde doktora eğitimini tamamladı.

gerçek bir bilinçle yapan Koç Holding, farkındalığın ortaya konması anlamında önemli bir açılım sağlıyor. Çünkü ağgözlülük ve hırs hiçbir sanayinin şıartı olmamalı. Bahsettiğimiz sanayi kuruluşları, Türkiye’nin gururu, medani iftiharlarıdır. Bunlar, çok büyük ve bilinçli sanayilerdir. Türkiye’deki yan sanayiler ve kobiler arasında öyle plansız gelişmiş olanları var ki, çevresel anlamda tam anlamıyla dert haline geliyorlar. Çevresel yönetim sistematğine ulaşamayacakları için, çarpık sanayileşmeye neden oluyorlar.

Koç Holding gibi sanayi kuruluşları elbette bunun dışındadır. Onlar zaten böyle yaptıkları için büyük oluyor. Kalkınma dendiğinde, artık sürdürülebilir kalkınma ve ekosistem algılanmalı. Ne olursa olsun, sanayi kuruluşlarının çevresindeki canlıları sürdürülebilir kıldıkları sürece geçerli olacağını hatırlatmak ve sözlerimi büyük önderimiz Atatürk’ün şu sözleriyle noktalamak isterim: “Benim bir tane manevi mirasım var; dogma, ayet, kural kabul etmez; kütlerle işim yok, akıl ve bilimdir.” ■

ULUSLARARASI SPOR TAHKİM MAHKEMESİ ÜYESİ KISMET ERKİNER:

“Çoğu zaman haklıyken davayı kaybediyoruz!”

Kismet Erkiner’in Türk sporu adına üzüntü duyduğu bir konu var: “Spor hukuku ihtisas konusudur. Kulüplerimizin en büyük sorunu, spor hukukçusu kavramını tam manasıyla idrak etmemeleri. Üzüldüğüm nokta, uzman kullanmamak nedeniyle uluslararası alanda kazanılabilecek davaları kaybetmemiz”

Kismet Erkiner, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi’nin (CAS) ilk Türk üyesi. Ödenen cezalara rağmen yapılan taşkınlıklara kızdığı için futbol maçlarına gitmeyen Erkiner ile ülkemizde pek önemsenmeyen spor hukukuna hakim olmamanın yarattığı sıkıntıları, spor hukukunun dünyadaki durumunu konuştuk.

CAS’a neden gerek duyuldu?

CAS, spor federasyonlarıyla kulüpler, kulüplerle kulüpler, sporcularla kulüpler arasındaki ihtilaflara çözüm arayışı sonu-

cunda kuruldu. Her federasyonun kendine göre bir disiplin ve yargı düzeni vardır. Geçmişte bu organların verdiği kararlardan memnun olmayan bir takım kişiler, devlet mahkemelerine başvururdu. Bu mahkemeler de adli ya da idari yargı kararlarına varırdı. Oysa başta Uluslararası Olimpiyat Komitesi olmak üzere spor camiasının bütün istediği, her şeyini kendi içinde halletmekti; idari kararlar gibi yargısal kararlarını da kendi bünyesinde verebilmek ve bu konularda devletlerle muhatap olmamak... Bunu yapabilmek için de bütün bu federasyonların üzerinde, bağımsız bir mahkeme istendi. Herke-

sin de bu mahkemenin kararlarına itibar etmesi arzulandı. Bu ana fikir çerçevesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin 1983’te toplandığı konferanstan bir yıl sonra, Lozan’da Spor Tahkim Mahkemesi kuruldu. Ancak gelişimi ve kabulü çok yavaş oldu. 1986’ya kadar müracaat bile yapılmadı. 1986’da ilk kez Uluslararası Bincilik Federasyonu’nun başvurusuyla işler duruma geçen mahkeme, o yıl topu topu iki başvuruyla çalışmaya başladı. 2003’te FIFA, CAS’ın bu üst mahkeme yetkisini kabul etti ve futbolda çok fazla olay yaşandığından mahkemenin yükü çok fazla arttı. Bugün haftada iki dosya başvurusu yapılıyor.

Kismet Erkiner çok keyif alsada futbol maçlarına gitmiyor. Kulüplere milyonlarca dolar cezaya malolan seyirci taşkınlıkları onu rahatsız ediyor.

CAS’ı dünya çapında benimsetmek zor oldu mu? İtirazlar gelmedi mi?

Uluslararası Atletizm Federasyonu IAF ve Uluslararası Futbol Federasyonu FIFA’nın CAS’ın üst mahkeme yetkisini kabul etmelerinden itibaren istisnasız bütün federasyonlar CAS’ı tanıdı. Ama IAF ve FIFA, önceleri büyüklüklerinden dolayı başka bir kuruluşla işbirliği yapmak istemiyordu. Hatta FIFA bir ara CAF adıyla kendi uluslararası tahkim mahkemesini kurmak istedi, ama sadece para ya da talimatlarla bu işin olamayacağını gördüler. CAS bugünkü olgunluğuna 20 yılda geldi. Artık adalet davaları için Lahey’deki Yüksek Adalet Divanı neyse, CAS da sporun yüksek adalet divanıdır.

CAS’ın yaptırım gücü nedir?

CAS’ın kararları, spor dünyasının en üst

mahkemesinde alınmış kararlardır. Bu kararları spor dünyasında ya da devletlerin mahkemesinde değerlendirmeye götüremezsiniz. Gö-türürseniz, o spor camiasından dışlanma tehlikesiyle karşı karşıya kalırsınız. CAS'ın kararına tabi resmi olarak itiraz edilebilir. CAS, İs-viçre Federal Mahkemesi'nin denetimine tabidir. Ama onlar çok bel-li nedenlerle başvuru kabul edebilir ki, bunların da çoğu usul neden-leridir.

Türk kamuoyu CAS'ı son dönemde Beşiktaş'ın İspanyol teknik direktör Del Bosque ile olan davasından tanıdı...

Türk kamuoyu ve spor camiasının CAS'tan haberi yoktu. İlk defa CAS'ta davanın görülmesi 2000 yılına aittir. O tarihten bu yana CAS'a 70 kadar dosya gitmiş, bunların yüzde 50'si hüküm ifade eden kararla sonuçlanmıştır. Del Bosque davası meşhur oldu ama ondan önce de çok önemli davalar vardı. Mesela 2000'de UEFA Kupası'nı aldıktan sonra bilet fiyatları konusun-da UEFA ile Galatasaray arasında bir ihtilaf olmuştu. Galatasa-ray bu davayı kazandı. Halen CAS'ta karara bağlanmakta olan 40'a yakın dava var.

2000'den bu yana Türk tarafının davacı olduğu yaklaşık 30, bir o kadar da Türk tarafının davalı olduğu dava var. İki tarafın da Türk olduğu sadece iki dava var. Geçmişte unutulmuş çok önemli davalar var. 2002'de Ülkerspor ile Euroleague basketbol takımları arasında, aynı yıl Beşiktaş ile Freiburg kulübü arasın-da bir ihtilaf var. 2003'te Ortega ile Fenerbahçe arasında bir da-va var. Galatasaray'ın bir hayli davası var, 2006'da Ribery dava-sı var, Bursaspor, Antalyaspor, Çaykur Rizespor, Ankaragücü, Gaziantepspor, Elazığspor, Trabzonspor'un var. Hatta Nusay-binspor ile Şırnakspor arasında şu an CAS'ta görülmekte olan bir dava bulunuyor...

İhtilafların çoğu futboldan mı?

Dünyada öyle değil. Bizim diğer içtihatlarımıza baktığımızda atletizm, binicilik, golf, güreş gibi bütün sporlarda ihtilaf var. Ama bizde fut-boldan başka spor olmadığı için ihtilaf da futbolda! Halen Süreyya Ayhan davası sonuçlanmadı. O da önemli büyük bir davadır. 40 yıl-da bir nihayet bir tane sporcumuz çıktı, o da CAS'lık oldu.

Futbol kulüplerimiz ve sporcularımız hukuki bilgi, spor hukuku açısından yetersiz mi?

İhtilaflar konusunda Anadolu kulüplerimiz, İstanbul'daki kulüp-le-rimizden daha iyi durumda. Çünkü Anadolu kulüplerimiz öğren-me açığı içinde, seminerlere katılıyor, eğitim çalışmalarına yöneti-ci ya da eleman gönderiyor, bazen başkanları katılıyor. Büyük ku-lüplerimizden bu yoğunlukta katılım olmuyor.

Spor hukuku bir ihtisas konusudur. Kulüplerin yönetimlerinde çok iyi hukukçular var. Ancak bunların hiçbirisi bir iki istisna dışında, spor hukukçusu olmadığı için diğer alanlardaki bilgi ve tecrübeleri-ni spor hukukuna yansıtamıyor. Onun için kulüplerimizin en büyük sorunu, spor hukukçusu kavramını tam manasıyla idrak etmiş olma-malarıdır.

Sporcu sayımızla oranladığımızda dava sayımız hakikaten çoktur ama benim üzüldüğüm nokta, dava sayımızın çokluğundan öte bu davaların çoğunu kaybediyor olmamız. Kaybetmemizin nedeni hak-sız olmamız değil. Çoğu zaman temelde haklıyız ama haklılığımızı ifade edemiyoruz. İşin temelinde sözleşmeyi doğru yapmamışız, söz-leşmenin gereklerini yerine getirmemişiz, haklarımızı gereğince sa-vunamamışız, yabancı dil sorunumuz had safhada! Dolayısıyla bu gi-bi uluslararası davalarda uzman kullanmamak nedeniyle kazanılabi-lecek davaları kaybediyoruz.

Dünya sporunda futboldaki ihtilaflardan sonra en çok yaşanan sorun nedir?

Doping! CAS'ın 2003'te futbol davalarına bakar hale gelmesinden önce en çok dosya dopingden geliyordu. Ama doping, yüzde 60'ın üzerinde dava konusu olan futbolun gerisine düştü. Dünyada en girift davalar doping davalarıdır. Futbol davalarının yüzde 90'ının sonucu parasaldır. Ancak doping davaları kişinin hayatını etkiler. Çünkü birinci cezası iki yıl müsabakalardan men, ikincisi cezası ömür boyu mendir. Ülke değiştirse de, vatandaşlık değiştirse de, spor dalını değiştirse de aktif spor hayatı biter. O yüzden Süreyya Ay-han gibi bir değeri kaybetme aşamasındayız. CAS'tan beraat etse bi-le artık yaşı geçti.

Taşıdığı gerilim futbola bakışımızı nasıl etkiledi?

Tabii ki keyif alıyorum ama maçlara gittiğimde gördüğüm aşırılıklar karşısında sinirleniyorum. Çünkü mesela stadlarda yakılan meşalele-rin her birinin cezası 500 Frank'tır. Sahaya fırlatılan unsurlar, kulüp-le-re birkaç milyon dolar cezaya mal oluyor. ■

Kismet Erkiner kimdir?

1942 İstanbul doğumlu olan Erkiner, Galatasaray Lisesi ve İstanbul Üniver-sitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. 1968'den beri İstanbul Barosu'na kayıtlı. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Üyesi, TMOK Spor Hukuku Komisyonu baş-kanı, Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi İzleme Grubu Türkiye Delegasyonu üyesi, İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi öğretim üyesi, Türkiye Spor Bilimleri Derneği üyesi, Türkiye Ka-yak Federasyonu Hukuk Kurulu üyesi olarak görev yaptı. 2004'ten beri Ulus-lararası Spor Tahkim Mahkemesi'nin ilk Türk üyesi. Spor Hukuku Enstitüsü ku-rucu başkanı. "Hukuk Boyutunda Doping" ve "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Açıklamalı Mevzuatı" adlı kitapları, çok sayıda makalesi bulunan Erkiner, eski millî binici.

“Kendime koyduğum teşhis: Adrenalin bağımlılığı”

Kutlu Torunlar motor sporlarında Türkiye’nin tanınan isimlerinden biri. Türkiye’deki pek çok derecenin yanı sıra 2007’de ilk kez katıldığı dünyanın en zor yarışlarından Paris-Dakar Rallisi’ni 2. sırada bitirdi. Ocak ayında da Arjantin ve Şili’de yapılacak olan Paris Dakar Rallisi’ne Jim Beam Takımı olarak Kemal Merkit ile birlikte katılacak. Torunlar ile motorsporlarını ve Paris Dakar’ı konuştuk

Nasıl başladınız motor sporlarına?
Daha önce windsurf ve snowboard yapıyordum. Bunlar aslında hep birbirini çağrıştıran sporlar.

Hem doğa ile iç içe oluyor hem de bir malzeme kullanıyorsunuz. Herhalde bu tarz şeyler hoşuma gidiyor. Bu duruma koyduğum teşhis, adrenalin bağımlılığı. İnsan bunu genç yaşlarda tadınca onu tekrar yaşamak istiyor. Bu da sizi kanallize ediyor.

Sonra motosiklete mi geçtiniz?

Motosikleti hep seviyordum ama aile izin vermiyordu. Kendi motorumu alacak duruma gelene kadar. İlk motorumu 27 yaşında aldım. Suzuki bir pist motoruydu. O zaman da Dakar’ı hep takip ederdim. O sırada KTM’nin Adventure diye bir motoru çıktı, ikinci motor olarak onu edindim. Alkent’te bir windsurf organizasyonu vardı, eşzamanlı olarak da bir motokros yarışı vardı. Arkadaşlarım orada antrenman yaparken misafir motoru diyorlar, eş dost gelince bindirdikleri için “Gel dene” dediler. Çok hoşuma gitti. Her hafta sonu binmeye başladım. Tekniklerini öğrendim. İlk heves olduğu zaman yatıp kalkıp o işle uğraşıyorsunuz. Çok kısa sürede hızlı bir yol kat edince “Yarışlara gireyim” dedim. 1999’dan itibaren yarışmaya başladım. 2000’de Türkiye şampiyonu oldum. O sırada Kemal (Merkit) Dakar’a gidip geliyordu. Ben de ‘Dakar’a gideceğim’ diye kafama koymuştum. Finans ve zamanlama denk düşünce ilk Dakar’ımı 2007’de gerçekleştirdim.

Ocak’ta yeniden Paris Dakar’a, bu defa Arjantin-Şili etabına gidiyorsunuz?

Evet, geçen yıl da bütün hazırlıkları tamam-

lamıştık. El Kaide tehdit etti, Moritanya’da Fransız turistler öldürüldü, Fransızlar ayağa kalktı. Ve son anda starta 12 saat kala iptal edildi. Afrika bu duruma gelince, bu büyük organizasyondan vazgeçilemezdi. Sigorta şirketlerinin kontratları vardı. O sırada Arjantin ve Şili hükümetleri talip oldu. Ciddi bir ekonomik katkısı ve tanıtımı var. Ancak içerikte bir farklılık yok. Dakar yine dünyanın en zor rallisi.

Ne kadar sürüyor?

15 gün sürüyor. Arada bir gün dinlenme var. Ortalama günde 700 kilometre

civarı. Ortalama yarış sürati 80-90 kilometre ile 8-10 saat motor üzerinde geçiyor. Buenos Aires’ten başlıyor, Patagonya’ya doğru iniyor, sonra kuzeybatıya yönelip Ant Dağları, Şili Val Parenzo Pasifik kıyısı. Sonra Atakama Çölü ve Buenos Aires. Kısmen Che Guevara’nın rotasını izliyor.

İlk yarışmaya göre iyi bir derece aldınız?

Evet, fena değil. Genel klasmanda katılan 230 motor vardı, 130’u yarışı tamamlayabildi. Yüzde 40 ile 60 arasında fire veriliyor. Ben 59’uncu oldum. 450 cc kategorisinde ise

2'nci ve 3'üncü olduk. Aslında ilk amaç yarışı tamamlamak. Bizim için bu üst performans oldu. İkimiz birden bitirdik. Asistansız klasmanda yarıştık maratonda. Çok zorluk çektik ama iyi geçti.

Nasıl bir şey çölde, Dakar'da yarışmak?

Tarif etmesi çok zor. Dünyanın en zorlu rallisi olmasının nedeni şu, diğer ralliler ve pist yarışları güvenliği alınmış, geçiş yapılmış, bildiğimiz parkurlar. Bu yarışta ise parkuru o gün sadece bir yol notuyla veriyorlar. Onu takip ediyorsunuz. Hem onu kontrol etmek, hem de maksimum süratle gitmek gerekiyor. O yüzden riskler çok fazla. Bir saniye geç bakışınızda hata yapabilirsiniz. Bir hendek gelir, bir kaya çıkar...

Ne kadar hız yapıyorsunuz?

Bizim motorlarımız maksimum 140 yapıyor. O da çok zorlarsanız, zemin uygunsa. 120-140, o koşullarda hiç de az bir sürat değil. 50 kilometrede bir otomobilde ölümcül risk başlıyor. Ama bunu bilerek gidiyorsunuz. Daha önce kabileler soygun yapıbiliyordu, yarışmacıları rehin alabiliyordu. Bunun adı insanlık macerası aslında.

Peki ya vahşi hayvanlar?

Daha çok deve, fil, kaplan görüyorsunuz. 1998'de Camel Trophy'e katılmışım Arjantin'de, orada puma gördüm. Otomobilleydik, biraz yavaşladık. İnsanın hoşuna gidiyor. Burada köpekten başka bir şey görüyoruz.

Daha büyük klasmana geçmeyi düşündünüz mü?

Bu yıl vardı, ancak maddi imkânlar sınırlıyor. Çünkü her şeyi bir anda ikiye katlıyor. Bu yıl Kemal 450'de yarışırken, ben 530 cc'de yarışacağım. Bir üst kategoride yarışacağım. Birbirimize rakip olmayacağız.

Bu işi profesyonelce mi sürdürüyorsunuz?

Profesyonelce sürdürüyoruz diyebiliriz. Çünkü Kemal ile biz ortağız. Spor, pazarlama ve iletişim üzerine bir firmamız var. Spora yatırım yapan firmaların yatırımlarını yönlendirme, sponsorlukta maksimum getiriyi sağlama gibi konularda hizmet veriyoruz. Örneğin Ford Ranger Weekend'de uygulamada görev aldık. Dakar takımının da hem iletişimini yapıyoruz, sponsorlarımız Jim Beam, Ford ve Telekom'un iletişimini yapıyoruz hem de pilotlarız. Bir anlamda iki yandan da profesyoneliz. Her yanıyla düşünmek gerekiyor.

Motosiklet yaygınlaşıyor, motor sporları da geliyor mu bununla birlikte?

Hayır motor sporları pek gelişmiyor. Ekonomik sorunlar var. Böyle bir bilinç ve imkân yok Türkiye'de. İmkân olan insanlar da belli gelir seviyesinde ve bu sporları sadece hobi olarak yapıyor. Örneğin Kenan Sofuoğlu burada imkân bulamadı ve Almanya'ya gitti. Orada bilgi birikiminden teknik imkânlara kadar pek çok şeye kavuştu ve şampiyon olabildi. Zaten kabiliyetli bir insandı.

Paris-Dakar tecrübesini uzun vadede aktarmayı düşünüyor musunuz?

Takım denmesinin amacı bu. Bu gün biz varız, yarın başkaları olacak. Biz onlara bilgileri aktarıp, onların daha ileri gitmesini sağlayacağız. Biz bir kapı açtık ve inşallah devamı

gelir. Hatta bu yıl üçüncü bir pilot daha yarışacaktı, ancak son anda sponsorluk geri çekildi kriz nedeniyle. Bu seviyeye gelmek bile önemli. Çünkü Türkiye'de çok takip eden var. Motor sporları gelişirse de motor kültürü geliyor. Bu sporcu sayısını da artırabilir ve seyirci sponsorların ilgisini de artırabilir.

Aileler karşı çıkıyor; motosiklet ve motor sporları tehlikeli mi?

Tehlikeli aslında. Ancak şu var, ben de olsam çocuğumun paldır küldür motora binmesini istemem. Bunu yapmasına karşı çıkmam ama yönlendiririm. Çok da ilgisi varsa, eğitimini almasını sağlarım. Çünkü 12-13 yaşında çok yetenekli çocuklar çıkıyor. Onların bu sporlara başlayıp sakatlanmaları zayıf ihtimal. Çünkü öğreniyorlar.

Ford Ranger ile nasıl bir ilişkiniz var?

Dakar'dan hemen sonra 2007 yılında aldık. Her şeyle bizim hayatımızla örtüşen bir araç. Dört tekerleğini de amacına yönelik olarak kullanıyoruz. İhtiyaçlarımızı gideren bir araç. Hem konforu var, hem de daha çok şehir dışında ve dağ bayırda işlerimizi görüyor. Motosikletlerimizi yükleyip rahatlıkla dağ başında antrenmana götürüyoruz. Ciddi güçlü bir araç. Otoyolda 170-180 sessiz ve rahat gidiyor. Dere tepe de gidiyor. Bir yılda 80 bin kilometre yapmışız. ■

Kutlu Torunlar kimdir?

1968 doğumlu olan Kutlu Torunlar 1998 yılından beri lisanslı olarak motor sporlarıyla uğraşıyor. Önceleri windsurf ve snowboard yapan Torunlar, Barcelona ve Atlanta olimpiyatlarında windsurfta milli forma ile yarıştı. Torunlar 2000 ve 2005 yılında enduro 450 cc kategorisinde Türkiye Şampiyonu oldu.

2009'da neler olacak?

Sevgili "Damdaki Mizahçı" dostları bulunduğum damdan aşağılara baktığımda onunla aramızda her şeyin 12 ayda bittiği bir yılı daha görüyorum. İşte o da diğerleri gibi 12 ay sürdü. Oysa her şey 1 Ocak'ta nasıl da bitmeyecekmiş gibi başlamıştı. Ama bitti... O da bitti işte. Bu yıllara güven olmuyor. 1 Ocak 2008'de girdiğimiz bu yılın, 31 Aralık'ta biteceği belliydi aslında. Ama içimizden bazıları belki bitmez, bu yıllar biraz daha idare ederiz diye düşündü ama öyle olmadı. Adına 2008 denilen yıl, üstelik Şubat 29 çektiği için bir gün de fazlaydı ama çoğumuz bunu fark etmedik bile. Belki de bazılarımız, o bir gün fazlayı da yaşamak bir yana; "Bana bir yılı eksik kakalamışlar, benim sahip olduğum yıldan sadece 316 gün çıktı, bu ne biçim iş kardeşim!" bile diyebilir. Öyle ya da böyle 366 günlük bir paketten oluşan bir maceranın da-ha sonuna geldik. Yıl sonları nedense

bende falcılık duygularını artırıyor. Bulduğum damda gene falcılığım tuttu. Damın üstüne koyduğum küreye şöyle bir baktım, önümüzü bile görmediğimiz bir ortamda, 2009 yılında bizi nelerin beklediğini az-biraz görmeye çalıştım.

● Küresel bir krizin bütün dünyayı sarıp sarmaladığı bir dönemde, ülkemiz küresel krizden çok, kömürsel bir kriz yaşayacak. Mart ayındaki yerel seçimler öncesi ülkede dağıtılmamış kömür torbası kalmayacak. Ülkemizde yaşanan ömürlerin giderek sadece kömürden ibaret olduğu, ömürle kömür arasında sadece bir "k" harfi kaldığı anlaşılacak ve yıl içersinde yapılacak bir harf operasyonu bu "k" harfi de ortadan kaldırılabilecek.

● Dünya üzerindeki küresel ısınma 2009'da tavan yapacak. Fakat ülkemiz kömürsel bir ısınma içersinde olduğundan küresel ısınmadan pek bir şey anlamayacak.

● Barajlardaki su oranı, yerel seçimler

öncesi aniden artacak. Seçim sonrasında yaşanacak her zamanki su koyvermelerle bu oranlar yeniden dip yapacak.

● Ülkemizde çocuğa yönelik cinsel istismarın giderek artması üzerine, okullarda öğretilen okuma fişlerine "Oya ip atlama, o amca'yı gördüğünde kaç Oya kaç", "Kaya topu tutma, topu o amcanın suratına at" gibi yeni fişler eklenecek.

● Doğacak çocuğun kız ya erkek olacağını öğrenmek ultrason ile Türk ailesine artık yetmeyecek. Aileler, doğacak çocuğun ileride herhangi bir tacize uğrayıp uğramayacağını da ultrasondan öğrenmek isteyecekler

● Obama'nın ABD başkanı olmasından sonra Kızılderililer'de bir hareketlenme görülecek. Büyük Reis "Oturan Boğa"nın küçük oğlu Oklu Homa, gelecek başkanlık seçimleri için şimdiden okları sıvayacak.

● Ülkemizde gittikçe daha da erişim engelli bir hale gelen internet, çıkarılacak yeni bir kanunla tamamen özürtlü sayılarak, erişim engelli hali böylece tamamlanmış olacak!

● Facebook'ta birkaç yıldır ilkokul arkadaşlarını arayıp, hâlâ bir tanesini bile bulamayanlardan bu yıl içinde tamamen umut kesilecek!.. (Sahi ben 2007'nin sonlarında ilk ilkokul arkadaşımı nihayet buldum, ama o da ilk ve son oldu!)

● Evvelki yıl genetik olarak ilk kopya koyunu üreten Türkiye, 2009'da bu kez "kopya çeken ilk koyun"u üretecek. Kopya çeken ilk koyun, bir lisede özel olarak sınavlara sokulup çeşitli şekillerde kopya çekmesi sağlanacak. Yıl sonuna doğru Türk bilim adamları bu kez cepten SMS çeken ilk Türk koyununu kopyalamayı başaracaklar. 2009'daki hedefin cepteki numarasını değiştirebilen koyun olacağı sanılıyor!

● Ülkedeki Brezilyalı futbolcu sayısı öyle artacak ki, sonunda futbol kulüplerimizden bir tanesi Akdeniz sahiline "Rio" plajlarının bir benzerini yapacak ve bu plajda top oynayan Brezilyalı çocuklardan altyapıya çok sayıda futbolcu yetiştirecek!

● Durumlar bu... Bendeniz dam üstünden hepinize, şimdiden, krizi az, mutluluk izi çok, günleri eksiksiz yaşanan bir 2009 diliyorum... ■

Edwards Outlet'de maliyet fiyatlarına satışlar başladı!

Bay ve bayan takım,
ceket, mont,
gömlek, ayakkabı...

Halaskargazi Caddesi Çankaya Apt.
No: 266 Kat: 4 Şişli - İstanbul
Tel: 0212 246 65 83

Arçelik ve LG-Beko klimalarda

%40'a varan

indirimle

KoçAilem Üyeleri yaşadı!

Yazları SERİN yaşadı,

kışları SICAK yaşadı!

Bu kampanya 01-31 Aralık 2008 tarihleri arasında KoçAilem Kartı ile paro üyesi Arçelik ve Beko Üye İşyerleri ile yapacağınız alışverişlerde geçerlidir. Belirtilen fiyatlar tavsiye edilen K.D.V. dahil perakende satış fiyatlarıdır. Kampanya stoklarla sınırlıdır. Detaylı bilgi ve kampanyanın geçerli olduğu modeller için www.kocailem.com internet adresini ziyaret edebilir veya 444 72 76 KoçAilem Çağrı Merkezi'ni arayabilirsiniz.

